ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΥΓΕΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

«ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΣΕ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΚΡΙΣΗΣ: ΕΜΠΕΙΡΙΕΣ ΚΑΙ ΒΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ ΜΕΤΆ ΤΟΝ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΙΚΟ ΣΕΙΣΜΟ ΣΤΟ ΑΡΚΑΛΩΧΩΡΙ»

ΤΩΝ:

ΑΝΔΡΙΟΠΟΥΛΟΥ ΑΓΓΕΛΙΚΗ

ΑΡΒΑΝΙΤΗ ΧΡΙΣΤΙΝΑ

ΚΑΨΑΛΗ ΑΓΓΕΛΙΚΗ

ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ: ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ

ΗΡΑΚΛΕΙΟ

2023

Copyright@ 2021 Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας, ΣΕΥ, ΕΛ.ΜΕ.ΠΑ.

https://sw.hmu.gr/

Το περιεχόμενο της συγκεκριμένης Π.Ε. αποτελεί πνευματική ιδιοκτησία των συγγραφέων Ανδριοπούλου Αγγελικής, Αρβανίτη Χριστίνας, Καψάλη Αγγελικής της επιβλέπουσας καθηγήτριας Οικονόμου Αικατερίνης και του Τμήματος Κοινωνικής Εργασίας και προστατεύονται από τους νόμους περί πνευματικής ιδιοκτησίας (Νόμος 2121/1993 και κανόνες Διεθνούς Δικαίου που ισχύουν στην Ελλάδα).

Δήλωση τήρησης της ακαδημαϊκής δεοντολογίας

Οι υπογράφουσες φοιτήτριες του Τμήματος Κοινωνικής Εργασίας του ΕΛΜΕΠΑ δηλώνουμε υπεύθυνα ότι η παρούσα πτυχιακή εργασία με τίτλο:

« Κοινωνική εργασία σε καταστάσεις κρίσεις : εμπειρίες και βιώματα των επαγγελματιών μετά τον καταστροφικό σεισμό στο Αρκαλοχώρι ».

είναι στο σύνολό της προϊόν δικής μας δουλειάς και ότι όλες οι πηγές που έχουν χρησιμοποιηθεί αναφέρονται πλήρως. Επίσης δηλώνουμε ότι δεν αποτελεί προϊόν οποιασδήποτε εξωτερικής μη αδειοδοτημένης βοήθειας και ότι δεν έχει υποβληθεί σε οποιοδήποτε ίδρυμα ή οργανισμό προς αξιολόγηση, ούτε έχει δημοσιευθεί στο παρελθόν μέρος αυτής ή στο σύνολό της.

(Υπογραφή)	(Υπογραφή)	(Υπογραφή)
_____	_____	_____
Ανδριοπούλου Αγγελική	Αρβανίτη Χριστίνα	Καψάλη Αγγελική

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Για την εκπόνηση της πτυχιακής μας εργασίας θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε πρωτίστως την επιβλέπουσα καθηγήτριά μας Οικονόμου Αικατερίνη για την καθοδήγηση και την υπομονή της κατά τη διάρκεια προετοιμασίας της εργασίας μας. Επιπρόσθετα ευχαριστούμε τους επαγγελματίες της Δημοτικής Ενότητας του Αρκαλοχωρίου για τον πολύτιμο χρόνο και τις πληροφορίες που μας παραχώρησαν, παρά τις έντονες συνθήκες εργασίας που οι ίδιοι βίωσαν και συνεχίζουν να βιώνουν. Τον κύκλο των ευχαριστιών μας θα θέλαμε να κλείσουμε εκφράζοντας τις θερμές ευχαριστίες μας στις οικογένειές μας και στους φίλους μας για την υποστήριξη που μας έδωσαν κατά τη διάρκεια των σπουδών μας.

Ανδριοπούλου Αγγελική-Ειρήνη

Αρβανίτη Χριστίνα

Καψάλη Αγγελική

Περίληψη

Η παρούσα ερευνητική μελέτη στοχεύει, μέσω μιας ποιοτικής μελέτης με τη διεξαγωγή ημιδομημένων συνεντεύξεων, στην ανάδειξη των εμπειριών και βιωμάτων των επαγγελματιών των κοινωνικών υπηρεσιών και υπηρεσιών υγείας σχετικά με τα όσα έζησαν στον καταστροφικό σεισμό της 27ης Σεπτεμβρίου του 2021 στο Αρκαλοχώρι του Δήμου Μινώα στην Κρήτη.

Το Αρκαλοχώρι είναι μία ημιορεινή περιοχή 33 χιλιόμετρα νοτιοανατολικά του Ηρακλείου, όπου στις 27 Σεπτεμβρίου του 2021 πραγματοποιήθηκε σεισμός μεγέθους 6,0 βαθμών και στη συνέχεια ακολούθησε σεισμός 5,3 βαθμών. Ο σεισμός είχε ως αποτέλεσμα πολλές υλικές και ψυχικές επιπτώσεις. Υπήρξε ένα θύμα, όταν κατέρρευσε ο ναός του Προφήτη Ηλία, πολλά σπίτια και επιχειρήσεις καταστράφηκαν ολοσχερώς και πλήθος κόσμου έμεινε χωρίς στέγη.

Ο σεισμός είναι ένα ξαφνικό, απροσδόκητο γεγονός που συμβαίνει στη γη. Η μικρή διάρκειά του είναι ικανή να πλήξει τόσο σωματικά όσο και ψυχικά τους ανθρώπους που τον βιώνουν. Οι πολλαπλές επιπτώσεις και αντιδράσεις που δημιουργεί η συνθήκη αυτή είναι άξια παρατήρησης και μελέτης. Ο βασικός σκοπός της συγκεκριμένης ερευνητικής μελέτης είναι να διερευνηθούν τα βιώματα και οι εμπειρίες των επαγγελματιών, που δραστηριοποιούνται στις κοινωνικές υπηρεσίες του δήμου Μινώα Πεδιάδας, στον οποίο υπάγεται το Αρκαλοχώρι, αλλά και επαγγελματίες από άλλους φορείς, μετά τον καταστροφικό σεισμό. Αναλυτικότερα, να διερευνηθεί, μέσα από τον λόγο τους, ο τρόπος με τον οποίο βίωσαν την κρίση αυτή ως άτομα αλλά και ως επαγγελματίες, πώς διαχειρίστηκαν τις επιπτώσεις της και τι μέτρα αντιμετώπισης έχουν να προτείνουν σε παρόμοιες καταστάσεις κρίσης.

Στη μελέτη αξιοποιήθηκε η ποιοτική μεθοδολογία έρευνας, χρησιμοποιώντας ημιδομημένες συνεντεύξεις, συμμετοχική παρατήρηση και τεκμήρια. Το χρονικό διάστημα από το Σεπτέμβριο του 2022 έως τον Ιανουάριο του 2023 πραγματοποιήθηκαν οκτώ (8) συνεντεύξεις σε επαγγελματίες υγείας (κοινωνικοί λειτουργοί, νοσηλεύτριες, ψυχολόγος), που εργάζονται στις Κοινωνικές Υπηρεσίες του Δήμου Μινώα Πεδιάδας, οι οποίες μαγνητοφωνήθηκαν, ύστερα από έγγραφη συναίνεση των συμμετεχουσών και διαφύλαξη των προσωπικών τους δεδομένων, καταγράφηκαν αυτολεξεί και τα δεδομένα που προέκυψαν αναλύθηκαν με τη μέθοδο της θεματικής ανάλυσης.

Τα κυριότερα συμπεράσματα της έρευνας αφορούν τη συναισθηματική ικανοποίηση των επαγγελματιών υγείας σχετικά με την αποτελεσματικότητα της δουλειάς τους. Οι ίδιες βρέθηκαν

αντιμέτωπες με μια κατάσταση κρίσης, στην οποία κλήθηκαν να παρέμβουν άμεσα. Η βοήθεια από τον Δήμο, τοπικούς και εξωτοπικούς φορείς, καθώς και από τους εθελοντές κατέστη σημαντική, ενώ η υποστήριξη που παρείχαν ο ένας στον άλλον αποτέλεσε σημαντική πηγή ανατροφοδότησης. Οι δύσκολες συνθήκες με τις οποίες έπρεπε να εργαστούν τους οδήγησαν σε ψυχολογική πίεση και κούραση. Τέλος, ένα σημαντικό ζήτημα που αναδείχθηκε είναι η σημαντικότητα της εποπτείας και της συνεχούς εκπαίδευσης για την επιτυχή αντιμετώπιση καταστάσεων κρίσεων, που προκύπτουν από φυσικές καταστροφές.

<u>Λέξεις κλειδιά:</u> Κοινωνική Εργασία, Καταστάσεις κρίσης, Σεισμός, Αρκαλοχώρι, Επαγγελματίες υγείας

Abstract

The research study under examination aims at showcasing and highlighting the intricate experiences of social work and health provision professionals in regards to the destructive earthquake of the 27th of September 2021, in Alkalochori, municipality of Minoa Pediadas.

Arkalochori is a semi mountainous region 33 miles southeast from Heraklion. On the 27th of September of 2021, an earthquake of 6.0 magnitude in the Richter Scale took place and later on, another earthquake ensued with a 5.3 magnitude. The earthquakes brought upon significant material and psychological consequences. There was one casualty when part of the temple of Profitis Ilias collapsed, while a lot of houses and businesses were utterly destroyed and many people were left homeless. Earthquakes are sudden, unexpected phenomena that occur on the earth's surface. While limited in duration, an earthquake can severely affect both physically and mentally those that experience it. The multiple consequences and reactions to such a phenomenon can be considered worthy of examination and research. The main objective of the research study in question is to examine the experiences of professionals involved in social work of the Municipality of Minoa Pediadas, which Arkalochori belongs to. More particularly, the objective is to analyse the ways these professionals experienced this catastrophic event not only professionally as well as personally , how they attempted to manage the earthquakes' impact and what crisis management measures they would suggest in similar cases of crisis in the future. The research study made use of quantitative research methodology. In detail, semi structured interviews, participatory attendance and evidence were used for this study. In the span of September , 2022, to January 2023, eight (8 interviews were conducted from health professionals (social workers, hospital staff nurses & a psychologist) who worked in the department of social services of the Minoa Pediadas Municipality. The aforementioned interviews were tape recorded after the signed consent of all participants and under condition of the protection of their personal privacy . They were written down word for word and the concluding data was dissected with the method of thematic analysis.

The most notable conclusions of the research study concern the emotional gratification of health care workers in regards to the efficacy of their work. These professionals were faced with an instance of crisis to which they were called on duty instantaneously. The help from the municipality, local and extra-local bodies, as well as volunteers was deemed gravely important,

while the emotional support they provided each other was a great source of feedback and reinforcement. The harsh conditions under which they were called to operate led them to psychological pressure and exhaustion. Upon concluding, it would be an omission if the importance of supervision and continuous education were not highlighted as integral for the readiness of professionals in cases of crisis management in natural disasters.

Key words: Social Work, Crisis situations, Earthquake, Arkalochori, Healthcare Professionals

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Περίληψη 5

Εισαγωγή 11

Α΄ ΜΕΡΟΣ: ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ 14

Κεφάλαιο 1ο: Καταστάσεις κρίσης 14

1.1 Οι καταστάσεις κρίσης 14

1.2 Θεωρητικές προσεγγίσεις στις καταστάσεις κρίσης 17

1.3 Τρόποι αντιμετώπισης της κρίσης 18

1.4 Κοινωνική εργασία σε καταστάσεις κρίσεις 20

1.5 Φυσικές καταστροφές και κρίση 21

Κεφάλαιο 2ο: Αρκαλοχώρι και το ιστορικό του σεισμού 23

2.1 Παρουσίαση Αρκαλοχωρίου 23

2.2 Η αρχή της σεισμικής δραστηριότητας 29

2.2.1 Το σχέδιο «Εγκέλαδος» 29

2.2.2 Σύμφωνα με τους ειδικούς… 30

2.2.3 Ο σεισμός της 27ης Σεπτεμβρίου 31

2.2.4 Από την σκοπιά των πληγέντων… 32

2.3 Επιπτώσεις σεισμού 33

2.3.1 Οι καταστροφές… 33

2.3.2 Κάτοικοι τραυματίστηκαν… 34

2.4 Μέτρα Αντιμετώπισης 34

2.4.1 Η προσωρινή φιλοξενία μετά την καταστροφή 35

2.4.2 Οι οικίσκοι… 36

2.4.3 Για τους μαθητές… 37

2.4.4 Τα 12 μέτρα στήριξης προς τους σεισμόπληκτους 37

2.4.5 Η συμβολή των εθελοντών 39

2.4.6 Παροχή ψυχοκοινωνικής στήριξης 40

Β΄ ΜΕΡΟΣ: ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ 41

Κεφάλαιο 3ο Μεθοδολογία της έρευνας 41

3.1 Σκοπός της μελέτης 41

3.2 Στόχοι της μελέτης 41

3.3 Είδος έρευνας – Ερευνητική στρατηγική 41
3.4 Ερευνητικά εργαλεία – Τεχνικές συλλογής δεδομένων 43
3.5 Πεδίο και δείγμα της έρευνας 46
3.6 Ανάλυση Έρευνας 48
3.7 Ηθικά Ζητήματα 51
3.8 Δυσκολίες και αντιμετώπιση 51
3.9 Περιορισμοί έρευνας 52
Κεφάλαιο 5ο: Συζήτηση ευρημάτων 68
5.1 Συζήτηση ευρημάτων 68
5.2 Συμπεράσματα 70
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 73

Εισαγωγή

Στον 21ο αιώνα οι κρίσεις αποτελούν αναπόσπαστο στοιχείο της σύγχρονης καθημερινής ζωής, τόσο στον χώρο της εργασίας και της ιδιωτικής ζωής, όσο και στο ευρύτερο κοινωνικό πλαίσιο. Οι ολοένα αυξανόμενες τρομοκρατικές επιθέσεις και οι οικονομικές κρίσεις, σε συνδυασμό με την καταστροφή του φυσικού και πολιτισμικού τοπίου, στο οποίο διαβιεί ο σύγχρονος άνθρωπος, αποτελούν καθημερινές εστίες κρίσεων σε όλες τις περιοχές του πλανήτη (Κεραμιδάς, 2017).

Ο όρος κρίση ξεκίνησε ως ιατρικός όρος για να περιγράψει το έντονο και με οξεία επίδραση επεισόδιο στον οργανισμό, το οποίο χρήζει άμεσης επέμβασης (Ίκκου, 2016). Σύμφωνα με την ψυχολογία, η κρίση αποτελεί για το άτομο μία κατάσταση αποδιοργάνωσης, στην οποία αντιμετωπίζει εξαιρετική δυσκολία ως προς την αντιμετώπισή της (Γιωτάκος, 2008). Ακόμα, «Ο όρος «κρίση» σημαίνει το «σημείο καμπής» στην εξέλιξη κάποιου γεγονότος. Γενικότερα ο όρος χρησιμοποιείται για να εκφράσουμε την έννοια της απώλειας των φυσιολογικών θεμελίων ή ορίων της καθημερινής ατομικής και κοινωνικής ζωής. Μια κρίση μπορεί να εμφανιστεί ως ξαφνική επιδείνωση ή και βελτίωση ενός φαινομένου, π.χ. μιας ασθένειας, ενός συναισθήματος, μιας συμπεριφοράς ή μιας κατάστασης» (Γιωτάκος, 2008).

Ακολούθως, η Κοινωνική Εργασία είναι ένα εφαρμοσμένο επάγγελμα αλλά και ένα ακαδημαϊκό πεδίο που προωθεί την κοινωνική αλλαγή και ανάπτυξη, την κοινωνική συνοχή, την ενδυνάμωση και απελευθέρωση των ανθρώπων. Οι αρχές της κοινωνικής δικαιοσύνης, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της συλλογικής ευθύνης και του σεβασμού της διαφορετικότητας είναι κεντρικές στην κοινωνική εργασία, ενώ παράλληλα, συνδέει ανθρώπους και δομές για να αντιμετωπίσουν τις απρόβλεπτες προκλήσεις της ζωής (Μούντζια, 2021).

Αφορμή για την επιλογή του θέματος της συγκεκριμένης πτυχιακής, στάθηκε ο πρόσφατος σεισμός της 27ης Σεπτεμβρίου 2021, που έλαβε χώρα στο Αρκαλοχώρι, ο οποίος είχε καταστροφικά αποτελέσματα. Το Αρκαλοχώρι είναι ένα χωριό και συγκεκριμένα μία ημιορεινή κωμόπολη, η οποία βρίσκεται στον νομό Ηρακλείου Κρήτης και πιο συγκεκριμένα 33 χιλιόμετρα νότια της πόλης του Ηρακλείου.

Βάσει των παραπάνω, η συγκεκριμένη ερευνητική μελέτη θα επιχειρήσει να διερευνήσει και να μελετήσει στοιχεία που αφορούν στις γνώσεις και τις δεξιότητες των κοινωνικών λειτουργών και

άλλων επαγγελματιών υγείας και πώς αυτές αξιοποιήθηκαν, όταν οι ίδιοι κλήθηκαν να αντιμετωπίσουν τις επιπτώσεις που δημιούργησε ο μεγάλος σεισμός στο Αρκαλοχώρι πριν κάποιους μήνες. Επιπλέον θα επιχειρήσει να αναδείξει τα συναισθήματα που προέκυψαν, καθώς ήταν και οι ίδιοι θύματα του φυσικού φαινομένου, καθώς και τα εφόδια που απέκτησαν από την εμπειρία αυτή.

Επιπρόσθετα, η παρούσα εργασία εξετάζει συγκεκριμένα παραδείγματα από τις εμπειρίες των επαγγελματιών υγείας στο Αρκαλοχώρι. Περιγράφει την προσέγγιση που ακολούθησαν οι επαγγελματίες κατά τη διάρκεια της κρίσης, καθώς και τις δυσκολίες που αντιμετώπισαν και τις λύσεις που βρήκαν. Αυτή η έρευνα είναι πολύτιμη γιατί μας παρέχει μια πιο λεπτομερή κατανόηση των προκλήσεων που αντιμετωπίζουν οι επαγγελματίες κοινωνικής εργασίας και του τρόπου με τον οποίο έχουν ανταποκριθεί σε αυτές.

Σκοπός της παρούσας ποιοτικής μελέτης είναι η διερεύνηση των βιωμάτων και εμπειριών των επαγγελματιών, που δραστηριοποιούνται στις κοινωνικές υπηρεσίες του δήμου Μινώα Πεδιάδας, έπειτα τον καταστροφικό σεισμό της 27ης Σεπτεμβρίου 2021.

Η παρούσα εργασία χωρίζεται σε δύο μέρη, στο θεωρητικό και το ερευνητικό.

Το θεωρητικό μέρος αποτελείται από το πρώτο κεφάλαιο, το οποίο περιλαμβάνει την ανάλυση της Κοινωνικής Εργασίας σε καταστάσεις κρίσης. Ορίζονται οι Καταστάσεις κρίσης και οι παράγοντες από τους οποίους προκύπτει. Τέλος αναλύονται οι θεωρητικές προσεγγίσεις, αντιμετώπιση της κρίσης και η συσχέτιση της Κοινωνικής Εργασίας με τις καταστάσεις κρίσης. Στο δεύτερο κεφάλαιο αναφέρεται η παρουσίαση του Αρκαλοχωρίου και οι διαστάσεις που το περιβάλλουν. Γίνεται αναφορά στη σεισμική δραστηριότητα, η οποία ξεκίνησε τον Ιούνιο του 2021 με αποκορύφωμα τον σεισμό της 27ης Σεπτεμβρίου και στις καταστροφικές συνέπειες που προκάλεσε. Επιπρόσθετα, παρουσιάζονται οι τρόποι με τους οποίους υποστηρίχθηκαν οι πληγέντες και τα μέτρα που έλαβε η τοπική αυτοδιοίκηση για την αντιμετώπιση της κατάστασης κρίσης.

Ακολουθεί το ερευνητικό μέρος, το οποίο αποτελείται από το τρίτο κεφάλαιο, το οποίο περιέχει τη μεθοδολογία της έρευνας. Εξετάζει τον σκοπό και τους στόχους της έρευνας και αναφέρεται διεξοδικά στην επιλογή της ποιοτικής μεθόδου, στα ερευνητικά εργαλεία, στο δείγμα, καθώς και στην ανάλυση και επεξεργασία των ευρημάτων. Στο συγκεκριμένο κεφάλαιο αναφέρονται, επίσης, οι δυσκολίες που προέκυψαν κατά τη διεξαγωγή της έρευνας, οι περιορισμοί και τα

ηθικά ζητήματα της έρευνας. Στο τέταρτο κεφάλαιο αναλύονται τα ευρήματα της έρευνας, που προέκυψαν από τα ερωτήματα που τέθηκαν στις συνεντεύξεις με τους επαγγελματίες υγείας. Τέλος, στο πέμπτο και τελευταίο κεφάλαιο του ερευνητικού μέρους διατυπώνεται αναλυτικά η συζήτηση των ευρημάτων και τα συμπεράσματα, στα οποία καταλήξαμε.

Α΄ ΜΕΡΟΣ: ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ

Κεφάλαιο 1^{ο}: Καταστάσεις κρίσης

1.1 Οι καταστάσεις κρίσης

Στην προσπάθειά μας να κατανοήσουμε τι ακριβώς σημαίνει η έννοια της λέξης «κρίση» θα πρέπει να αναφερθούμε στην εννοιολογική της προσέγγιση αλλά και στον ορισμό της. Ωστόσο, ο εννοιολογικός ορισμός της κρίσης ποικίλλει ανάλογα με το πλαίσιο στο οποίο εμφανίζεται. Οι κρίσεις εντοπίζουν διαφορετικά προβλήματα για διαφορετικούς ανθρώπους σε διαφορετικά πλαίσια (Χατζηχρήστου, 2001). Ο όρος «κρίση» αναφέρεται σε ένα «σημείο καμπής» στην εξέλιξη των γεγονότων. Γενικότερα, ο όρος χρησιμοποιείται για να εκφράσει την έννοια της απώλειας των κανονικών θεμελίων ή ορίων της καθημερινής προσωπικής και κοινωνικής ζωής. Μια κρίση μπορεί να εκδηλωθεί ως ξαφνική επιδείνωση ή βελτίωση ενός φαινομένου, όπως μια ασθένεια, μια διάθεση, μια συμπεριφορά ή μια κατάσταση». Η κρίση θεωρείται ως η ανατροπή της σταθερής κατάστασης στην οποία βρίσκεται το άτομο. Το άτομο κάνει προσπάθεια για διατήρηση της ισορροπίας του μέσω των προσαρμοστικών μηχανισμών για την επίλυση προβλημάτων. Αν αυτή η ισορροπία διαταραχθεί από ορισμένες καταστάσεις, τότε βρίσκεται σε κατάσταση κρίσης. (Δημοπούλου-Λαγωνίκα, 2011).

Ο Caplan έχει δώσει διάφορους ορισμούς της κρίσης (1964, 1974): θεωρεί ότι η κρίση προκαλείται όταν ένα άτομο αντιμετωπίζει κώλυμα για το οποίο δεν φαίνεται να υπάρχει άμεση επίλυση. Αυτό είναι για ένα διάστημα ανυπέρβλητο μέσα από τη χρήση συνήθων μεθόδων επίλυσης προβλημάτων. Ακολουθεί μια περίοδος αναστάτωσης και έντασης κατά τη διάρκεια της οποίας το άτομο καταβάλλει αρκετές προσπάθειες για την επίλυση του κωλύματος. Τελικά, επιτυγχάνεται κάποιου είδους προσαρμογή και ισορροπία, που μπορεί να κάνει τη ζωή καλύτερη ή και χειρότερη για το άτομο από αυτή πριν από την κρίση**.** Ο Caplan (1964) προτείνει ότι ο ουσιαστικός παράγοντας, ο οποίος καθορίζει την εμφάνιση μιας κρίσης, είναι μια ανισορροπία μεταξύ της αντιληπτής δυσκολίας και σημασίας της απειλητικής κατάστασης και των άμεσα διαθέσιμων πόρων για την αντιμετώπισή της. Η κρίση επισημαίνεται ως η συναισθηματική αντίδραση του ατόμου όχι στην ίδια την απειλητική κατάσταση. Η θεωρία της κρίσης του Caplan (1964) βασίζεται στην έννοια της ομοιόστασης**.** Σύμφωνα με τον ίδιο, ο οργανισμός του ατόμου καταβάλλει συνεχής προσπάθεια να διατηρήσει την ομοιοστατική ισορροπία με το εξωτερικό περιβάλλον. Όταν, λοιπόν, αυτή η ισορροπία απειλείται είτε από φυσιολογικές είτε

από ψυχολογικές δυνάμεις, το άτομο συμμετέχει σε δραστηριότητες επίλυσης προβλημάτων που αποσκοπούν στην αποκατάσταση αυτής της ομοιοστατικής ισορροπίας. Μια κρίση θεωρείται αναστάτωση από κάτι σταθερό. (Poal, 1990)

Τα προβλήματα στην σημερινή εποχή πληθαίνουν και τα άτομα βιώνουν καταστάσεις κρίσης σε ατομικό, αναπτυξιακό, διαπροσωπικό, ομαδικό, οικογενειακό και τέλος κοινοτικό επίπεδο. Καταστάσεις κρίσεις μπορεί να προκαλέσουν σε διαπροσωπικό επίπεδο γεγονότα όπως διαζύγιο, ασθένεια, θάνατος, βιασμός. Επιπρόσθετα, μπορεί να είναι ευρύτερες καταστροφές όπως πόλεμοι, βομβαρδισμοί, τρομοκρατικές ενέργειες ή φυσικές καταστροφές όπως πλημμύρες, πυρκαγιές, σεισμοί. Σύμφωνα με τον Μπαμπινιώτη (2005), η έννοια της λέξης αυτής προέρχεται από το αρχαίο ελληνικό ρήμα ‘‘κρίνω’’ δηλαδή «κάνω εκτίμηση, ασκώ κριτική, εκφράζω την γνώμη μου για κάτι». Άρα γίνεται κατανοητό ότι η έννοια της λέξης έχει διττή σημασία, καθώς περιέχει το νόημα της «διαταραχής της ομαλής πορείας μιας διαδικασίας και τη διαδικασία λήψης αποφάσεων». Οι Gilland και James (2012) περιγράφουν την κατάσταση κρίσης ως την αντίληψη που έχει το άτομο για ένα γεγονός, το οποίο το ίδιο το άτομο το θεωρεί πάρα πολύ αβάσταχτο και υπερβαίνει τα ψυχικά του αποθέματα. Η έννοια της λέξης κρίσης, όπως την μελέτησαν και την διατύπωσαν πολλοί κλινικοί επιστήμονες όπως ο Caplan, Rapoport, Hill και άλλοι πολλοί διαφοροποιείται από τις έννοιες της έντασης (στρες), της αναστάτωσης και του προβλήματος. Παρά το γεγονός ότι αρκετοί επιστήμονες έχουν διατυπώσει διαφορετικές μεταξύ τους θεωρίες σχετικά με την έννοια της κρίσης, όλοι όμως καταλήγουν σε ένα κοινό χαρακτηριστικό, ότι η κρίση είναι η ανατροπή μιας σταθερής κατάστασης. Στην θεωρία της Κοινωνικής Εργασίας, ο όρος κρίση ερμηνεύεται ως η υποκειμενική εμπειρία της συναισθηματικής διαταραχής και της αλλαγής, αλλά και σαν διαταραχή βαρυσήμαντων κοινωνικών θεσμών που συνδέονται με ένα τρομερό γεγονός. Δηλαδή, μια κατάσταση κρίσης προκύπτει από ένα απειλητικό γεγονός ή από μια σειρά από στρεσογόνα γεγονότα και από τις αντιλήψεις και τις αντιδράσεις ανθρώπων προς αυτά (Poal, 1990).

Σύμφωνα με την Ίκκου (2016), για να καταλάβουμε πότε ακριβώς μια κατάσταση θεωρείται κατάσταση κρίσης θα πρέπει να αναγνωρίζουμε τα εξής γνωρίσματα:

- η έκπληξη για το γεγονός
- η διακοπή της ρουτίνας
- η κλιμάκωση των γεγονότων συνοδευόμενη με την αίσθηση της απώλειας του ελέγχου,

- η αυξημένη ροπή τους για έλεγχο της κατάστασης
- η αυξημένη ζήτηση για πληροφόρηση
- το μεγάλο πλήθος εικασιών για το γεγονός
- η θεώρησή του από τα Media ως κρίση
- η διάδοση της αρνητικής δημοσιότητας.

Τέλος, τα στάδια κρίσης κατά τον Caplan (1964, 1974):

1.Συγκεκριμένα συμβάντα κινδύνου ως εναύσματα. Αυτή είναι η αρχική ένταση που νιώθει ένα άτομο όταν διαταράσσεται η ομοιόσταση.

2.Καθώς αυξάνεται η ένταση, το άτομο θα δει το γεγονός ως απειλητικό επειδή δεν έχει βρει διέξοδο από την ένταση. Σε αυτό το στάδιο, οι άνθρωποι χρησιμοποιούν τις συνήθεις μεθόδους για να λύσουν το πρόβλημα, αλλά αποτυγχάνουν. Το αποτέλεσμα της αποτυχίας είναι μια διαρκώς αυξανόμενη ένταση και πίεση.

3.Η κρίση προχωρά στο τρίτο στάδιο, καθώς οι προσπάθειες του ατόμου να επιλύσει την ένταση αποτυγχάνουν. Το άτομο τότε αντιδρά με σύγχυση ή έλλειψη ισορροπίας ή κατάθλιψη. Το τελικό στάδιο χαρακτηρίζεται από την κινητοποίηση νέων προσαρμοστικών ή δυσπροσαρμόστων μηχανισμών. (Δημοπούλου-Λαγωνίκα, 2011).

Επίσης, η Βεργέτη (2009) διαχωρίζει τις καταστάσεις κρίσης σε διάφορους τύπους:

- Αναπτυξιακές ή μεταβατικές κρίσεις
- Περιστασιακές κρίσεις
- Υπαρξιακές κρίσεις
- Ταξινόμηση κρίσεων στην πρακτική της Κοινωνικής Εργασίας, με βάση διάφορους παράγοντες που την προκαλούν:

1. Οικογενειακοί παράγοντες
2. Οικονομικοί παράγοντες
3. Κοινοτικοί παράγοντες

4. Φυσικοί παράγοντες

5. Πολιτικοί παράγοντες

1.2 Θεωρητικές προσεγγίσεις στις καταστάσεις κρίσης

Το θεωρητικό πλαίσιο που εξηγεί τα φαινόμενα που βιώνουν οι άνθρωποι σε διάφορες καταστάσεις κρίσης και η γνώση του τρόπου αντιμετώπισής τους αποτελούνται από αρκετές θεωρίες ανθρώπινης συμπεριφοράς. Σύμφωνα με την Βεργέτη (2009), οι σημαντικότερες είναι:

I. Η Ψυχοδυναμική θεωρία

Η ψυχαναλυτική θεωρία υποστηρίζει ότι οι ανισορροπίες στην κρίση μπορούν να γίνουν αντιληπτές με την πρόσβαση στις ασυνείδητες σκέψεις και τα συναισθήματα ενός ατόμου. Ουσιαστικά παραδέχεται ότι ορισμένες προσηλώσεις της πρώιμης παιδικής ηλικίας μπορούν να εξηγήσουν γιατί ένα γεγονός πυροδοτεί τελικά μια κρίση. Έτσι, η ψυχαναλυτικά εμπνευσμένη θεραπεία μπορεί να βοηθήσει τα άτομα σε κρίση να κατανοήσουν τους ψυχοδυναμικούς λόγους της συμπεριφοράς τους.

II. Η Διαπροσωπική θεωρία

Η θεωρία των διαπροσωπικών σχέσεων επικεντρώνεται στην αυτοεκτίμηση ενός ατόμου και πλαισιώνεται από έννοιες όπως η εμπιστοσύνη, η αμεσότητα, η ασφάλεια, η αποδοχή, η ενσυναίσθηση και η αυθεντικότητα. Σύμφωνα με αυτήν, όταν τα άτομα εμπιστεύονται τον εαυτό τους και τους άλλους, δεν περνούν κρίσεις. Ο απώτερος στόχος είναι τα άτομα να ανακτήσουν την αυτοεκτίμηση, τον έλεγχο της ζωής τους και την ικανότητα να αντιμετωπίσουν την κρίση.

III. Η Θεωρία του στρες

Μια κρίση (με την έννοια του έντονου στρες) προκύπτει όταν οι απαιτήσεις του περιβάλλοντος υπερτερούν των πόρων του ατόμου και το άτομο αντιλαμβάνεται αυτές τις ανάγκες ως υπερβολικά σημαντικές. Ο τρόπος που ένα άτομο αλληλεπιδρά με το περιβάλλον του τον

αναγκάζει να κάνει μια σειρά από αξιολογήσεις και απαντήσεις που επηρεάζουν την ικανότητά του να αντιμετωπίζει προβλήματα.

IV. Η Γνωστική θεωρία

Η γνωστική θεωρία βλέπει την κρίση ως δυσπροσάρμοστη συμπεριφορά ενός ατόμου και ως απάντηση σε περιβαλλοντικά ερεθίσματα που ενισχύονται από αρνητικές σκέψεις και ακατάλληλους αμυντικούς μηχανισμούς. Υποστηρίζει ότι η νέα μάθηση θα επιφέρει αλλαγές στη σκέψη και στα συναισθήματα και θα οδηγήσει τους ανθρώπους να υιοθετήσουν νέες θετικές συμπεριφορές. Οι επαγγελματίες συμμετέχουν ενεργά και δίνουν έμφαση στη γνωστική εμπειρία της αντιμετώπισης προβλημάτων. Τα άτομα σε κρίση εμπλέκονται στη διαδικασία επίλυσης προβλημάτων και υποστηρίζονται από λιγότερο επώδυνες και πιο κοινωνικά αποδεκτές πρακτικές.

V. Οι θεωρίες των συστημάτων και οικοσυστημάτων.

Η θεωρία συστημάτων και οικοσυστημάτων μελετά τις διαπροσωπικές σχέσεις των ατόμων σε κρίση και την αλληλεξάρτησή τους με ανθρώπους και συμβάντα. Έννοιες όπως τα όρια, τα υποσυστήματα και η ομοιόσταση είναι κρίσιμες για την κατανόηση του τρόπου λειτουργίας των οικογενειών σε καταστάσεις κρίσης. Μια συστημική προσέγγιση της οικογένειας δίνει έμφαση στην περιγραφή της δυναμικής που αναπτύσσεται ως αποτέλεσμα κρίσεων μέσα στο οικογενειακό σύστημα, ενώ μια οικολογική προσέγγιση εστιάζει στη σχέση της οικογένειας με τα περιβαλλοντικά της συστήματα. Η διαχείριση της κρίση αναφέρεται στον τρόπο με τον οποίο τα άτομα προσαρμόζονται σε νέες καταστάσεις και η αλληλεξάρτηση αναφέρεται στο πώς τα άτομα και οι ομάδες υποστηρίζουν το ένα το άλλο σε κοινωνικά περιβάλλοντα για ενέργεια, υπηρεσίες και αγαθά για να εξασφαλίσουν την επιβίωση.

1.3 Τρόποι αντιμετώπισης της κρίσης

Οι παρεμβάσεις έχουν σχεδιαστεί για να ελαχιστοποιούν τους κινδύνους που ενέχουν οι καταστάσεις κρίσης. Ο πρωταρχικός στόχος είναι σε μεγάλο βαθμό επανορθωτικός, όχι θεραπευτικός. Οι κρίσεις ωθούν τους ανθρώπους να ενδιαφέρονται και να αναζητούν βοήθεια

για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που τους προκάλεσαν και άλλων προβλημάτων που δεν σχετίζονται ή σχετίζονται έμμεσα με αυτές (Καλλινικάκη, 2011).

Η παρέμβαση σε κρίση είναι μια ολοκληρωμένη προσέγγιση παρέμβασης σε άτομα, οικογένειες και ομάδες που έχει σχεδιαστεί για να επιλύσει την κρίση και να επαναφέρει το άτομο που υποβάλλεται σε θεραπεία σε προηγούμενη κατάσταση ή ακόμα καλύτερη ισορροπία. Περιλαμβάνει άμεσες και έμμεσες διεργασίες που εκτελούνται παράλληλα, αφού ο παράγοντας χρόνος είναι κρίσιμος. Οι άμεσες διαδικασίες περιλαμβάνουν συγκράτηση - διατήρηση της βιωμένης κατάστασης ως ανεξέλεγκτη, ανοιχτή έκφραση - απελευθέρωση συναισθημάτων, καθησυχαστική και ενθαρρυντική. Ανάλογα με την κατάσταση, ο επαγγελματίας μπορεί να ασκήσει άμεση επιρροή (συμβουλή και συνηγορία), να υποστηρίξει το άτομο να αλλάξει την αντίληψή του για την πραγματικότητα, να αναπτύξει προσαρμοστικές αντιδράσεις και να αλλάξει τη συμπεριφορά του. Η έμμεση περιλαμβάνει την εργασία με το περιβάλλον, τους συναδέλφους, τους συγγενείς, τους γείτονες και τους φίλους. Ως ειδικός, ο κοινωνικός λειτουργός επιδιώκει να δημιουργήσει και να ενεργοποιήσει γρήγορα το υπάρχον σύστημα παραπομπής από τον συνεργάτη ή την υπηρεσία του ατόμου και το δίκτυο των πόρων που έχει στη διάθεσή του (Καλλινικάκη, 2011).

Σύμφωνα με την Roberts, όταν το άτομο βρίσκεται σε κατάσταση κρίσης οι άμεσες αντιδράσεις του πιθανώς να λάβουν διάφορες μορφές όπως:

- Σύγχυση
- Αποδιοργάνωση
- Υπερδιέγερση
- Έντονο άγχος
- Αδυναμία
- Θυμός
- Αίσθηση απώλειας
- Κατάθλιψη
- Φόβος
- Απάθεια
- Απόσυρση
- Πανικός

- Σωματικές ενοχλήσεις
- Και μια αίσθηση επικείμενης καταστροφής

Το άτομο όμως κινητοποιεί δυνάμεις τις οποίες δεν είχε αντιληφθεί ότι υπάρχουν και δεν τις είχε εκμεταλλευτεί προηγουμένως (Roberts, 2000, 2005).

1.4 Κοινωνική εργασία σε καταστάσεις κρίσεις

Σύμφωνα με τον Σύνδεσμος Κοινωνικών Λειτουργών Ελλάδος (ΣΚΛΕ) , "Η Κοινωνική Εργασία είναι ένα εφαρμοσμένο επάγγελμα και ακαδημαϊκό πεδίο που προάγει την κοινωνική αλλαγή και ανάπτυξη, την κοινωνική συνοχή και την ενδυνάμωση και απελευθέρωση των ανθρώπων. Οι αρχές της κοινωνικής δικαιοσύνης, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της συλλογικής ευθύνης και του σεβασμού της διαφορετικότητας είναι κεντρικές στην κοινωνική εργασία, η οποία θεμελιώνεται από τις θεωρίες της κοινωνικής εργασίας, των κοινωνικών επιστημών, ανθρωπιστικών επιστημών και τη γηγενή γνώση και συνδέει ανθρώπους και δομές για να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις της ζωής αλλά και να ενισχύσει την ευημερία τους" (Διεθνής Ομοσπονδία Κοινωνικών Λειτουργών, 2014).

Στους κοινωνικούς λειτουργούς καταφεύγουν άτομα που βρίσκονται αντιμέτωπα με καταστάσεις κρίσεις, οι οποίες μπορεί να σχετίζονται με φυσικούς, οικογενειακούς, οικονομικούς, αναπτυξιακούς, κοινοτικούς και πολιτικούς παράγοντες. Πιο συγκεκριμένα:

• Φυσικοί παράγοντες: Φυσικές καταστροφές (π.χ. σεισμοί, πολύ υψηλές ή χαμηλές θερμοκρασίες, πυρκαγιές κ.α.).

• Οικογενειακοί παράγοντες: ενδοοικογενειακή βία, ασθένεια, ανεπιθύμητη εγκυμοσύνη, διαζύγιο, εγκατάλειψη παιδιού κ.α.

• Οικονομικοί παράγοντες: ανεργία, φτώχεια, απώλεια χρημάτων λόγω κατάχρησης ουσιών κ.α.

• Αναπτυξιακοί παράγοντες: γεγονότα που προκύπτουν στην πορείας της ζωής μιας οικογένειας ή ενός ατόμου.

- Κοινοτικοί παράγοντες: ανεπάρκεια ή έλλειψη υπηρεσιών από την κοινότητα, κοινωνική περιθωριοποίηση ατόμων εξαιτίας διακρίσεων, εκδηλώσεις βίας μέσα στην κοινότητα κ.α.
- Πολιτικοί παράγοντες: μετανάστευση, πόλεμος κ.α. (Βεργέτη, 2009).

Για τον όρο κρίση έχουν διατυπωθεί πολλές θεωρίες από διαφορετικούς ερευνητές. Το κοινό σημείο σε όλες βρίσκεται στην ανατροπή μιας σταθερής κατάστασης. (Holmes και Rahe 1967). Συγκεκριμένα ο όρος κρίση στην κοινωνική εργασία χρησιμοποιείται για να περιγράψει μια υποκειμενική εμπειρία που συνδέεται με μια συναισθηματική διαταραχή και αλλαγή ή μια εμφάνιση ενός απειλητικού γεγονότος που πλήττει βασικούς κοινωνικούς θεσμούς. Σύμφωνα με τον Roberts (2000) το άτομο έχει μια συγκεκριμένη ισορροπία ή μια συγκεκριμένη λογική κατάσταση μεταξύ συγκινησιακής και γνωστικής εμπειρίας. Αφορά δηλαδή μια υποκειμενική αντίδραση σε μια έντονη εμπειρία ζωής που ταράζει την λειτουργικότητα και την προσαρμοστικότητα ενός ατόμου.

Ο ρόλος του Κοινωνικού Λειτουργού είναι κύριας σημασίας σε καταστάσεις κρίσεων επειδή οι ίδιοι έχουν την δυνατότητα να κινητοποιούν τα πράγματα, επιπλέον προσφέρει υλική και ψυχοκοινωνική υποστήριξη. Συγκεκριμένα η κοινωνική εργασία ασχολείται με την στήριξή των ατόμων που βρίσκονται αντιμέτωπα με ψυχοκοινωνικά προβλήματα. Όπως αναφέρει η Δημοπούλου - Λαγωνίκα (2011), το άτομο είναι απελπισμένο και επιδιώκει απεγνωσμένα να κρατηθεί από κάποιον. Έτσι, πλέον το άτομο σε κρίση γίνεται προσιτό σε βοηθητικές διεργασίες, επειδή ακριβώς βιώνει κίνδυνο στο σύνολο της υπόστασής του και οι πιθανές αντιστάσεις που είχε κατά την προ της κρίσης περίοδο αποδυναμώνονται. Συνεπώς, οι παρεμβάσεις σε κρίση γίνονται πιο αποτελεσματικές.

1.5 Φυσικές καταστροφές και κρίση

Σε μικροεπίπεδο οι καταστροφές επηρεάζουν άτομα και οικογένειες. Σε μακροεπίπεδο αυτοί αντικατοπτρίζουν μια κρίση σε πολύ ευρύτερο επίπεδο (Sundet και Mermelstein, 1996). Μετά από μια φυσική καταστροφή οι ανάγκες, τόσο σε υλικό όσο και σε κοινωνικό επίπεδο, είναι μεγάλες. Η κοινότητα, μιας που βρίσκεται σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης, ζητάει και δέχεται βοήθεια από όλους τους πολίτες, με ό,τι δυνάμεις κατέχουν, αλλά και από επαγγελματίες με γνώσεις, ο καθένας στο πεδίο του. Οι δυνάμεις αυτές περιέχουν από άτυπες παροχές βοήθειας

(εθελοντές, ιδιωτικές επιχειρήσεις, δωρητές κ.α.) μέχρι οργανωμένες κοινοτικές κινήσεις (δημόσιες υπηρεσίες, κρατικοί μηχανισμοί, οικονομικές ενισχύσεις κ.α.) (Araki, 2013). Η κατάσταση αυτή δημιουργεί μια θέση συντονιστή των δυνάμεων αυτών, την όποια καλούνται να καλύψουν, λόγω των γνώσεων και τον ικανοτήτων στις οποίες εκπαιδεύονται, οι κοινωνικοί λειτουργοί. Ο ρόλος αυτός συμπεριλαμβάνει τη διασύνδεση των άτυπων και των οργανωμένων θεσμών αλλά και τους θεσμούς-υπηρεσίες αυτούς με τους πολίτες ανάλογα τις ψυχοκοινωνικές ανάγκες τους, οι οποίες αξιολογούνται από τους ίδιους τους επαγγελματίες. Επιπρόσθετα, αναλαμβάνουν την υποστήριξη των πολιτών κατά τη διάρκεια της καταστροφής αλλά και κατά την διαδικασία της αποκατάστασής τους (Family Well-Being Association, ROC, 2003).

Τις τελευταίες δεκαετίες η χώρα έχει βρεθεί αντιμέτωπη με αρκετές καταστάσεις φυσικών καταστροφών. Μερικές άξιες αναφοράς και σημασίας είναι οι εξής: Καύσωνας στην Ελλάδα το 1987, Σεισμός της Πάρνηθας το 1999, Πυρκαγιά στην Ηλεία το 2007, Πυρκαγιά στο Μάτι το 2018, Σεισμός στον Δήμο Μινώα Πεδιάδας το 2021 κ.α. Επειδή οι καταστάσεις κρίσεων, φυσικών και μη, είναι ένα ζήτημα που προκύπτει συχνά, σε μεγάλη ή μικρή κλίμακα, και αναπάντεχα ο κοινωνικός λειτουργός βρίσκεται στο κέντρο διαχείρισης αυτών, υποχρέωσή του αποτελεί ,εκτός των άλλων, και η εκπαίδευση των επόμενων γενιών επαγγελματιών υγείας και πρόνοιας. Αυτό συμβαίνει μιας που οι ίδιοι αποτελούν ένα σημαντικό κομμάτι στην αποτροπή παρόμοιων καταστάσεων ή έστω στην ομαλότερη διαχείριση αυτών.

Κεφάλαιο 2^{ο}: Αρκαλοχώρι και το ιστορικό του σεισμού

2.1 Παρουσίαση Αρκαλοχωρίου

Το Αρκαλοχώρι είναι μία ημιορεινή κωμόπολη, χτισμένη σε υψόμετρο 420 μέτρων και βρίσκεται σε απόσταση 33 χιλιομέτρων νοτιοανατολικά του Ηρακλείου. Απλώνεται στους πρόποδες του λόφου Προφήτη Ηλία και αποτελεί την μεγαλύτερη περιοχή της ανατολικής περιοχής του Νομού Ηρακλείου. Η κοινότητα του Αρκαλοχωρίου, περιλαμβάνει και τους οικισμούς Αγία Σεμνή, Αρχοντικό, Ζίντα, Μιλλιαρήσι, Μουσούτα και Χουμέρι (Δήμος Μινώα Πεδιάδας, 2014). Παλαιότερα, αποτελούσε Δήμο του Νομού Ηρακλείου και λειτούργησε κατά την περίοδο 1999-2010. Έπειτα καταργήθηκε και προέκυψε ο Δήμος Μινώα Πεδιάδας της Περιφερειακής Ενότητας Ηρακλείου της Κρήτης, στον οποίο υπάγεται σήμερα. Έδρα του Δήμου είναι ο Ευαγγελισμός Καστελλίου και οι ιστορικές έδρες το Καστέλι και το Αρκαλοχώρι (Δήμος Μινώα Πεδιάδας, 2018). Ο Δήμος προέκυψε από τη συνένωση των δήμων Αρκαλοχωρίου, Θραψανού και Καστελίου με το πρόγραμμα Καλλικράτης (Καλλικράτης, 2013). Το Αρκαλοχώρι ανήκει στην Επαρχία Μονοφατσίου, η οποία συνορεύει βόρεια με την Επαρχία Μαλεβιζίου, ανατολικά με την Επαρχία Πεδιάδας και την Επαρχία Βιάννου, και δυτικά με την Επαρχία Καινούργιου (Δήμος Μινώα Πεδιάδας, 2014).

Το μεταχριστιανικό Αρκαλοχώρι δεν είναι ευρέως γνωστό για το πότε ακριβώς χτίστηκε. Η πρώτη επίσημη καταγραφή του τοπωνυμίου διασώζεται από το 1394 με την μορφή «Arcolecorio». Επιπρόσθετα, κατά την εποχή του Βυζαντίου το Αρκαλοχώρι άνηκε στην επισκοπή Αρκαδίας. Στην κωμόπολη βρίσκεται ο ναός του Μιχαήλ Αρχαγγέλου με τις ιδιαίτερες τοπογραφίες του 14ου και 15ου αιώνα τεχνοτροπίας της Κρητικής σχολής. Δεν έχει καταγραφεί – με βάση την ιστορική πηγή – το όνομα του οικισμού η άλλες ιστορικά ασφαλείς πληροφορίες για το Αρκαλοχώρι που να μπορούν να περιγράψουν επακριβώς την ιστορική πορεία του , την περίοδο της προχριστιανικής και μετά χριστιανικής μέχρι και τον 14ο αιώνα. Παρόλα αυτά, το αποτύπωμα του ανθρώπινου είδους είναι σημαντικά αναδεικνύοντας ότι η περιοχή τότε είχε αναπτυχθεί και ότι κατοικήθηκε σε μεγάλη έκταση για μεγάλο χρονικό διάστημα. Σημείο αρχαιολογικής αναφοράς αποτελεί το Ιερό σπήλαιο το οποίο έφερε στην επιφάνεια της χριστιανικής θρησκείας τον δικό της Άγιο (Προφήτη Ηλία) ο οποίος βρίσκονταν πίσω από ένα λόφο, κάνοντας το Αρκαλοχώρι γνωστό σε όλο τον κόσμο. Σύμφωνα με τους αρχαιολόγους Σ.

Μαρινάτο και τον Ν. Πλάτων αφορμή της γνωστοποίησης του χωριού στάθηκε η λατρεία προϊστορικών θεοτήτων. Παράλληλα, πολλά ακόμα αρχαιολογικά σημεία της περιοχής στα δημοτικά διαμερίσματα αποτελούν μεγάλο ενδιαφέρον όπως :

- Τα Πάρτιρα είναι ένα κεφαλοχώρι με πανάρχαια παρουσία (ο αγγειοπλαστικός ρυθμός προ ανακτορικής περιόδου ο λεγόμενος "ρυθμός των Παρτήτων" εντοπίστηκε στα Πάρτιρα. Στην περιφέρεια του βρίσκονται έντονα σημεία βυζαντινής παρουσίας (Επισκοπή),γραφικές Εκκλησίες και ιδιαίτεροι τόποι αναψυχής.. Στους κορυφή του λόφου "Περιστεράς" ανακαλύφθηκε νεολιθική σαρκοφάγος , ενώ πιο έξω από την περιοχή εντοπίστηκε προμινωική ταφή.

- Οι Αμουργέλες είναι ένα ιστορικό χωριό του οποίου το όνομα βρίσκεται για πρώτη φορά σε έγγραφο του 1370.

- Η Παναγιά το ανατολικότερο χωριό του Δήμου πάνω στον οδικό άξονα προς την Βιάννο και την Ιεράπετρα με πλούσια ιστορία και παράδοση (GreekTravelPages, 2021).

Σημαντικό κρίνεται να επισημάνουμε πως μετά τον σεισμό της 27ης Σεπτεμβρίου του 2021, ο ιστορικός Προφήτης Ηλίας καταστράφηκε ολοσχερώς. Ένα χρόνο αργότερα, στις 27 Σεπτεμβρίου του 2022 πραγματοποιήθηκαν τα εγκαίνια του Ναού, με πλήθος κόσμου και κλίμα χαράς και συγκίνησης. Το παραπάνω αποτέλεσε γεγονός το οποίο μας μετέφεραν οι επαγγελματίες υγείας αρκετά συγκινημένοι.

Ο Δήμος Μινώα Πεδιάδας, που μας απασχολεί, αποτελεί αγροτική κοινωνία με ιδιαίτερα έντονη την παρουσία του πρωτογενή τομέα και της γεωργίας στους τομείς οικονομικών δραστηριοτήτων του. Πιο συγκεκριμένα, ποσοστό 80% της έκτασης του Δήμου καταλαμβάνεται από μόνιμες καλλιέργειες που αποτελούνται κυρίως από φυτείες ελαιόδεντρων, ενώ το 20% αποτελεί βοσκότοπους. Μεγάλο μέρος του πληθυσμού ασχολείται με τον ένα ή τον άλλο τρόπο με τον πρωτογενή τομέα, ενώ αποκλειστικά με τη γεωργία και κτηνοτροφία ασχολείται σημαντικό μέρος αυτού. Σημειώνεται, επίσης, αν και σε μικρότερα ποσοστά, η παραγωγή σταφίδας, δημητριακών και οπωροκηπευτικών. Επιπρόσθετα, από το 2011, λάμβανε χώρα στο Αρκαλοχώρι η Παγκρήτια Γεωργική και Εμπορική έκθεση, την οποία επισκέπτονταν αγρότες

και έμποροι από όλη την Κρήτη και συνέβαλε σημαντικά στην οικονομική και πολιτιστική ανάπτυξη του τόπου. (Δήμος Μινώα Πεδιάδας, 2018).

Ο δευτερογενής τομέας απασχολείται από βιομηχανίες επεξεργασίας και τυποποίησης κρητικών προϊόντων, που αφορούν κυρίως προϊόντα του αγροτικού τομέα ή τη δημιουργία προϊόντων που υποστηρίζουν την αγροτική παραγωγή. Τα κύρια προϊόντα προς εξαγωγή είναι εμφιαλωμένο επιτραπέζιο νερό, πλαστικά προϊόντα, (αγωγοί νερού, προϊόντα τυποποίησης, συσκευασίας, πρώτης ύλης για τη βιομηχανία), μηχανές για καλλιέργειες και παραδοσιακά προϊόντα (δερμάτινα είδη, κεραμικά, υφαντά και πλεκτά)(Δήμος Μινώα Πεδιάδας, 2018).

Παρατηρείται ταυτόχρονα μια μικρή δευτερογενής δραστηριότητα, με επίκεντρο μονάδες επεξεργασίας αγροτικών προϊόντων, κεραμικής τέχνης και βιοτεχνίες ξύλου, μαρμάρου και επίπλων. Ο τομέας των υπηρεσιών αποτελεί την δεύτερη σε ποσοστό δραστηριότητα στον Δήμο και στηρίζεται κυρίως σε καταστήματα λιανικής πώλησης (Δήμος Μινώα Πεδιάδας, 2018).

Αξίζει να σημειωθεί η ύπαρξη τουρισμού στην περιοχή, τομέας με μεγάλη προοπτική ανάπτυξης, καθώς η περιοχή διαθέτει μία πληθώρα πραγμάτων που μπορεί να επιδείξει στον επισκέπτη. Τα τελευταία έτη παρουσιάζεται υψηλή διακίνηση τουριστών η οποία ενισχύει τις τοπικές και εμπορικές δραστηριότητες του τριτογενούς τομέα συνεισφέροντας έτσι στο τοπικό εισόδημα (Δήμος Μινώα Πεδιάδας, 2018).

Όσον αφορά στον τομέα του εμπορίου, η ευρύτερη περιοχή παρουσιάζει μια ανθηρή εμπορική δραστηριότητα. Επίσης, υπάρχει συνεργασία εταιρειών του εξωτερικού με ελληνικές εταιρείες των οποίων τα προϊόντα μπορούν να απορροφηθούν σε μεγαλύτερο βαθμό από ξένες αγορές (κεραμικά είδη, δερμάτινα είδη, κοσμήματα, έπιπλα, έργα τέχνης και κατασκευαστικά υλικά) (Δήμος Μινώα Πεδιάδας, 2018).

Μετά τον καταστροφικό σεισμό, όμως, τα δεδομένα έχουν αλλάξει, πολλές πηγές εσόδων καταστράφηκαν και πολλοί κάτοικοι έμειναν χωρίς δουλειά, αυτό είχε σαν αποτέλεσμα να τους απομακρύνει από τον τόπο κατοικίας τους και να βρουν αναγκαστικά εργασία σε άλλους τόπους γεγονός που μείωσε τα έσοδα του Δήμου σημαντικά.

Όσον αφορά τα μέσα εφοδιασμού, το Αρκαλοχώρι διαθέτει διάφορα καταστήματα από τα οποία οι καταναλωτές μπορούν να αντλήσουν σημαντικές πρώτες ύλες. Τέτοια καταστήματα είναι τα

μανάβικα, τα παντοπωλεία, τα σούπερ μάρκετ και τα βενζινάδικα. Επιπλέον, για τη μεταφορά από και προς το Αρκαλοχώρι, έχουν τοποθετηθεί λεωφορεία των ΚΤΕΛ που διευκολύνουν τη μετακίνηση των κατοίκων, αν και τα δρομολόγια δεν είναι αρκετά συχνά (Δήμου Μινώα Πεδιάδας, 2018).

Στον δήμο Μινώα Πεδιάδας, κάθε χρόνο τηρώντας τα έθιμα και τις παραδόσεις διοργανώνονται διάφορες πολιτιστικές εκδηλώσεις, σχετικά με τη γεωργία, την κτηνοτροφία και την παραγωγή προϊόντων, όπως είναι τα ρακοκάζανα. Στην κωμόπολη του Αρκαλοχωρίου, ειδικότερα, κατά την διάρκεια του καλοκαιριού λαμβάνουν χώρα καλλιτεχνικά δρώμενα, όπως μουσικές σκηνές και θεατρικές παραστάσεις, στο Ανοιχτό Δημοτικό Θέατρο (Δήμος Μινώα Πεδιάδας, 2018)

Μια δραστηριότητα που φαίνεται να έχει θεσμοθετηθεί και πλέον να αποτελεί έθιμο στο Αρκαλοχώρι είναι η διοργάνωση του καρναβαλιού. Πιο συγκεκριμένα, κάθε χρόνο την ημέρα της Καθαράς Δευτέρας άρματα και καρναβαλιστές παρελαύνουν στους δρόμους, κρατώντας ζωντανές τις παραδόσεις και φέρνοντας ξανά στην επιφάνεια παλαιά έθιμα της αποκριάς. (Δήμου Μινώα, 2014). Μετά την παρέλαση, πραγματοποιείται μουσικό γλέντι, ενώ το τέλος του καρναβαλιού έρχεται με την παρουσία πυροτεχνημάτων. Ακόμη έθιμο αποτελεί ο Ημιμαραθώνιος Κρήτης, ο οποίος τελείται από το 2015 στον Δήμο Μινώα Πεδιάδας (Δήμος Μινώα Πεδιάδας, 2018)

Από τις παραπάνω πληροφορίες που συλλέχθηκαν με τη μελέτη υλικού, γίνεται φανερό πως το Αρκαλοχώρι και οι άνθρωποί του είναι ένας τόπος που παρά το πέρασμα των χρόνων προσπαθεί να διατηρήσει την παράδοση και τα έθιμα.

Επιπροσθέτως, αν κανείς περιηγούνταν στο Αρκαλοχώρι, θα συναντούσε εμπορικά καταστήματα ένδυσης και υπόδησης, τράπεζες, σούπερ μάρκετ, καταστήματα με είδη πρώτης ανάγκης, καταστήματα εστίασης, αρτοποιεία και ταχυφαγεία, ταχυδρομείο, τράπεζες. Το Αρκαλοχώρι διαθέτει βρεφικούς και παιδικούς σταθμούς, δύο Δημοτικά Σχολεία, Ειδικό Νηπιαγωγείο και Ειδικό Δημοτικό Σχολείο, Γυμνάσιο, Λύκειο καθώς και Επαγγελματικό Λύκειο στο οποίο, εκτός από τους μαθητές του Αρκαλοχωρίου, φοιτούν και παιδιά από γειτονικούς Δήμους. Εκτός από τα Γενικά σχολεία, τα τελευταία χρόνια λειτουργεί και ένα Επαγγελματικό λύκειο, στο οποίο φοιτούν τελειόφοιτοι γυμνασίων από όλο το Δήμο Μινώα Πεδιάδας αλλά και από γειτονικούς δήμους, εφόσον ήταν το μοναδικό επαγγελματικό λύκειο

που δραστηριοποιείται στη συγκεκριμένη περιοχή. Επίσης, υπάρχει κέντρο ξένων γλωσσών, αλλά και φροντιστήρια (Δήμος Μινώα Πεδιάδας, 2014).

Προχωρώντας στην πολιτιστική διάσταση της Κωμόπολης συναντάμε τη σχολική βιβλιοθήκη που διαθέτει το γυμνάσιο της περιοχής, τον θερινό κινηματογράφο και το ανοιχτό θέατρο. Επιπλέον, υπάρχει και η κεντρική πλατεία του Αρκαλοχωρίου, η πλατεία Ελευθερίας, στην οποία πραγματοποιείται κάθε χρόνο αποκριάτικο καρναβάλι. Ακόμη, η κωμόπολη διαθέτει αθλητικά κέντρα, όπως είναι το Δημοτικό Αθλητικό Κέντρο Αρκαλοχωρίου (ΔΑΚΑ), κολυμβητήριο, γήπεδο τένις, ανοικτό γήπεδο μπάσκετ και η σχολή χορού «Χοροέκφραση». Τέλος, έχει δημιουργηθεί και ο Κυνηγετικός Σύλλογος Αρκαλοχωρίου (Δήμος Μινώα Πεδιάδας, 2014). Η κωμόπολη διαθέτει, επιπλέον, αθλητικές υποδομές, καθώς αποτελεί και έδρα για ομάδες ποδοσφαίρου και καλαθοσφαίρισης. Η παροχή αυτή δίνει την ευκαιρία στους νέους να στραφούν στον αθλητισμό και να αποκομίσουν όλα τα θετικά εφόδια που δύναται να τους προσφέρει η ενασχόληση αυτή. Αναφορικά με τις αθλητικές εγκαταστάσεις, υπάρχει ανοιχτό γήπεδο ποδοσφαίρου, ανοιχτό γήπεδο καλαθοσφαίρισης, κλειστό γήπεδο μπάσκετ, δημοτικό αθλητικό κέντρο και ανοιχτό κολυμβητήριο και ένα δημόσιο σκοπευτήριο. Υπάρχει επιπλέον ένα ανοιχτό θέατρο το οποίο φιλοξενεί πλήθος συναυλιών και πολιτιστικών εκδηλώσεων. Διαθέτει ακόμη Εκθεσιακό Κέντρο. Έντονη θα μπορούσε να χαρακτηριστεί επιπλέον η δραστηριότητα των συλλόγων της περιοχής, όπως του Πολιτιστικού Συλλόγου Αρκαλοχωρίου, του Συλλόγου Γυναικών, του Κυνηγετικού Συλλόγου (Δήμος Μινώα Πεδιάδας, 2014). Όλα τα προαναφερθέντα αποτελούν δείγματα ανάπτυξης της περιοχής και υποδεικνύουν το κοινωνικό και πολιτισμικό επίπεδο σε ποικίλους τομείς της ζωής των κατοίκων. Αξίζει να σημειωθεί ότι όλες οι προαναφερθείσες υποδομές έδωσαν τη δυνατότητα φιλοξενίας των πληγέντων από τον σεισμό, όταν τα σπίτια τους θεωρήθηκαν ακατάλληλα προς κατοίκηση.

Στο Αρκαλοχώρι υπάρχουν πολλές κοινωνικές δομές και φορείς. Η κοινωφελής επιχείρηση κοινωνικών δομών Δήμου Μινώα Πεδιάδας έχει συσταθεί με βασικό σκοπό την πραγμάτωση κοινωνικών προγραμμάτων προς όφελος των ευπαθών κοινωνικών ομάδων. Απασχολεί προσωπικό τριάντα ατόμων, διαφόρων ειδικοτήτων (Δήμος Μινώα Πεδιάδας, 2018).

Τα υλοποιημένα προγράμματα είναι:

- «Βοήθεια στο Σπίτι»

- Κέντρο Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων
- Κέντρο Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών
- Παιδικοί και βρεφικοί Σταθμοί

Λειτουργεί, επίσης, Κέντρο Υγείας Αρκαλοχωρίου, του οποίου η λειτουργία ξεκίνησε το 1987, βρίσκεται στο Αρκαλοχώρι και εποπτεύεται από την 7η Υγειονομική Περιφέρεια Κρήτης.

Το *Κέντρο Κοινότητας Δήμου Μινώα Πεδιάδας* και οι *Υπηρεσίες Κοινωνικής Προστασίας, Παιδείας, Απασχόλησης και Πολιτισμού* αποτελούνται από τα εξής γραφεία:

α) Γραφείο Κοινωνικής Πολιτικής και Πολιτικών Ισότητας των φύλων

β) Γραφείο Προστασίας και Προαγωγής της Δημόσιας Υγείας

γ) Γραφείο Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Απασχόλησης

δ) Γραφείου Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νέας Γενιάς

ε) Γραφείο ΚΑΠΗ

στ) Γραφείο Παιδικών και Βρεφονηπιακών Σταθμών

(Δήμος Μινώα Πεδιάδας, 2018).

Αντίθετα εν έτη 2023 η κατάσταση στον Δήμο Μινώα Πεδιάδας δεν είναι η ίδια. Αρκετές επιχειρήσεις έχουν κλείσει λόγω των καταστροφών που υπέστησαν, ενώ πολλές από τις εγκαταστάσεις, που διέθετε, δεν είναι ενεργές, λόγω των καταστροφών. Πιο συγκεκριμένα σύμφωνα με τους επαγγελματίες, που επικοινωνήσαμε, μας ενημέρωσαν πως το ΚΑΠΗ και ακόμη κάποιες άλλες υπηρεσίες δεν έχουν ανοίξει από τότε. Η πόλη έχει ερημώσει και πολλοί από τους κατοίκους της έχουν μεταφερθεί σε άλλους Δήμους, στους οποίους είτε είχαν κάποια δεύτερη κατοικία, είτε αναγκάστηκαν να εγκατασταθούν εκεί, καθώς τα σπίτια τα οποία διέμεναν υπέστησαν υλικές ζημιές.

2.2 Η αρχή της σεισμικής δραστηριότητας

Από τον Ιούνιο του 2021 άρχισαν να παρατηρούνται σεισμικές δονήσεις στην ευρύτερη περιοχή του Δήμου Μινώα Πεδιάδας, οι οποίες θα αποτελούσαν την απαρχή της σεισμικής δραστηριότητας που έπληξε την περιοχή. Ο πρώτος σεισμός είχε τον σημαντικό αριθμό των 4,2 ρίχτερ. Οι μικροσεισμοί που ακολούθησαν διαδοχικά τους επόμενους μήνες, έδειξαν να ανησυχούν τους κατοίκους του Αρκαλοχωρίου καθώς και της ευρύτερης περιοχής, χωρίς να προκαλέσουν ωστόσο φανερές φθορές η καταστροφές στα κτίσματα και τα οικήματα (Βικιπαίδεια, 2021).

Στην ευρύτερη περιοχή του Αρκαλοχωρίου «εντοπίζεται ένα σύμπλεγμα γεωτεκτονικών ορίων και χαρακτηρίζεται ως μια από τις πιο ενεργές σεισμικές ζώνες της χώρας». Μέσα λοιπόν από την κατάσταση αυτή, καιρό πριν τον κύριο σεισμό, και έπειτα από τις πρώτες ενέργειες που εντοπίστηκαν το καλοκαίρι, οι κάτοικοι του Αρκαλοχωρίου και της γύρω τοπικής περιοχής βρισκόντουσαν σε επίπεδο ετοιμότητας. Φυσικά η πολιτική Προστασία έθεσε σε λειτουργία το σχέδιο «Εγκέλαδος» για την εξυπηρέτηση των αναγκών της περιοχής (Βικιπαίδεια, 2021).

2.2.1 Το σχέδιο «Εγκέλαδος»

Τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης μετέδιδαν πληροφορίες αναφορικά με την επικείμενη κατάσταση καθ’ όλη τη διάρκεια της συγκεκριμένης περιόδου. Αναφορά υπήρξε, επιπλέον, στο σχέδιο «Εγκέλαδος», το οποίο αποτελεί σχέδιο άμεσης και βραχείας αντιμετώπισης των συνεπειών που προκύπτουν έπειτα από σεισμούς (E-messara, 2021). Αυτό υπαγορεύει την «άμεση και συντονισμένη απόκριση των εμπλεκόμενων φορέων σε Κεντρικό, Περιφερειακό και Τοπικό επίπεδο για την αποτελεσματική αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών από την εκδήλωση σεισμών και την άμεση διαχείριση των συνεπειών τους» (E-messara, 2021). Στο σχέδιο αυτό περιλαμβάνονται οι ρόλοι και οι αρμοδιότητες του εκάστοτε φορέα κινητοποίησης σε καταστάσεις του φυσικού φαινομένου του σεισμού, καθώς διαχωρίζει τις φάσεις από τις οποίες παρέρχεται ένα σεισμικό φαινόμενο και τέλος συμπεριλαμβάνονται οι δράσεις αποκατάστασης για τους πληγέντες (Υπουργείο Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας, 2020). Έπειτα από τη σεισμική δραστηριότητα, μεγέθους 6,0 ρίχτερ, όπου πραγματοποιήθηκε το Σάββατο 24 Ιουλίου, ένα μέρος του σχεδίου αυτού μπήκε σε εφαρμογή μετά την άφιξη ομάδας μηχανικών της γενικής διεύθυνσης αποκατάστασης επιπτώσεων φυσικών καταστροφών του Υπουργείου

υποδομών για να τεθεί σε εφαρμογή ο κτιριακός έλεγχος των καταστροφών των ζημιών και της κτιριακής καταλληλότητας που υπέστησαν κατά τη διάρκεια του σεισμού. Ο Δήμος Μινώα πραγματοποίησε μετέπειτα ενέργειες ενημέρωσης και γνωστοποίησης των ασφαλών χώρων πρόσβασης της επικράτειας.

2.2.2 Σύμφωνα με τους ειδικούς…

Στις 19 Ιουλίου του 2021 και, ενώ η σεισμική δραστηριότητα συνεχιζόταν, ο κ. Ευθύμιος Λέκκας, πρόεδρος του ΟΑΣΠ καθηγητής γεωλογίας. Ήταν καθησυχαστικός για την εξέλιξη του σεισμού, αλλά και τις επιπτώσεις του στα σύγχρονα κτίρια, όμως επισήμανε ότι παλαιότερα κτίσματα, που χτίστηκαν πριν την εφαρμογή του αντισεισμικού κανονισμού, θα πρέπει να ελεγχθούν, αλλά και να αποφεύγονται από τους κατοίκους όσο διαρκεί το φαινόμενο του σεισμού (Παρακρητικά, 2021).

Πράγματι, Στις 20 Ιουλίου, στις 20:45 καταγράφηκε σεισμική δόνηση 4,2 ρίχτερ, η οποία έγινε αισθητή σε ένα μεγάλο τμήμα της περιφερειακής ενότητας Ηρακλείου και Λασιθίου. Την ίδια νύχτα καταγράφηκαν εννέα σεισμικές δονήσεις, οι οποίες ήταν ως επί το πλείστον ασθενείς και δεν έγιναν αντιληπτές από τους πολίτες. Σύμφωνα ωστόσο με τον σεισμολόγο του Ινστιτούτου Τεχνικής Σεισμολογίας και Αντισεισμικών Κατασκευών στη Θεσσαλονίκη, Χρήστο Παπαϊωάννου, η σεισμική αυτή δραστηριότητα δεν ήταν άξια ανησυχίας. Ο κ. Παπαϊωάννου, μιλώντας στο ΑΜΠΕ, εξήγησε ότι το φαινόμενο παρακολουθείται, με επιταχυνσιογράφο ο οποίος έχει τοποθετηθεί από το Ινστιτούτο στην περιοχή και κατέγραφε τη σφοδρότητα των δονήσεων. (Εφημερίδα Πατρίς, 2021). Σύμφωνα με τον κ. Παπαϊωάννου: το ρήγμα το οποίο είχε ενεργοποιηθεί δεν προμήνυε έναν σεισμό μεγαλύτερης δύναμης (Μαλεβιζιώτης, 2021).

Στη 1 Αυγούστου 2021 σημειώθηκε σεισμική δόνηση 3,1 ρίχτερ στην περιοχή, ωστόσο δεν έγινε ιδιαίτερα αντιληπτή από τους κατοίκους, καθώς ήταν μικρού εστιακού βάθους (Newshub, 2021).

Με πρωτοβουλία της Περιφέρειας Κρήτης πραγματοποιήθηκε σύσκεψη του συντονιστικού οργάνου Πολιτικής Προστασίας της Περιφέρειας Κρήτης, με σκοπό την πλήρη υλοποίηση του σχεδίου «Εγκέλαδος». Οι καθηγητές σεισμολογίας Α. Τσελεντής, Ε. Λέκκας και Χ. Παπαϊωάννου είχαν ζητήσει από τους κατοίκους του χωριού να βρίσκονται σε ετοιμότητα

(Χανιώτικα Νέα, 2021). Ο Δρ. Ευθύμης Λέκκας, ωστόσο, σε δηλώσεις που έκανε πριν την έναρξη της σύσκεψης αυτής φάνηκε καθησυχαστικός αναφορικά με το σεισμικό φαινόμενο.

2.2.3 Ο σεισμός της 27ης Σεπτεμβρίου

Μετά από αρκετούς σεισμούς μικρής έντασης που συνέβησαν στο Αρκαλοχώρι, ανήμερα της 27ης Σεπτεμβρίου, σημειώθηκε ισχυρός σεισμός μεγέθους 5,8 ρίχτερ, στις 9:17 το πρωί με επίκεντρο 23 χλμ. ΒΔ της Αρχής και εστιακό βάθος τα 10 χλμ., ο οποίος μετέπειτα εκτιμήθηκε σε 6 Ρίχτερ (Ναυτεμπορική, 2021). Μια ισχυρή μετασεισμική δόνηση 4,5 βαθμών της κλίμακας Ρίχτερ, ακολούθησε στις 09:37, ενώ 4,6 Ρίχτερ σημειώθηκαν 24 χιλιόμετρα νότια νοτιοανατολικά του Ηρακλείου στις 10:30. Πραγματοποιήθηκε μετασεισμός 4,1 Ρίχτερ στις 10:46 και ακόμη μια σεισμική δόνηση 4,1 Ρίχτερ στις 10:47. 4,5 Ρίχτερ έπληξαν την περιοχή στις 11:21 και στις 13:23 το μεσημέρι της Δευτέρας. Με εντολή του υπουργού Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας, Χρήστου Στυλιανίδη, τέθηκε άμεσα σε εφαρμογή το γενικό σχέδιο αντιμετώπισης εκτάκτων αναγκών και άμεσης/βραχείας διαχείρισης των συνεπειών από την εκδήλωση σεισμών «Εγκέλαδος» της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας. (Υπουργείο Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας, 2021)

Συγκεκριμένα, κινητοποιήθηκαν:

- Πυροσβεστικό Σώμα, 75 πυροσβέστες από την Κρήτη με 26 οχήματα, συνολικά 65 πυροσβέστες με πέντε διασωστικούς σκύλους από την 1η ΕΜΑΚ, 2η ΕΜΑΚ και 3η ΕΜΑΚ, ενώ 10 πυροσβέστες μεταφέρθηκαν από τη Σάμο. Επιπλέον, το Πυροσβεστικό Σώμα διέθεσε drone για την εναέρια επιτήρηση της περιοχής.

- Η Ελληνική Αστυνομία διέθεσε 49 άτομα με 24 οχήματα, ενώ οι Ένοπλες Δυνάμεις συνέβαλαν με ένα αεροσκάφος C-130 για τη μεταφορά του προσωπικού των ΕΜΑΚ, ένα ελικόπτερο έρευνας-διάσωσης, 86 άτομα και 10 οχήματα μεταφοράς προσωπικού.

- Το ΕΚΑΒ έθεσε στη διάθεση των κατοίκων της περιοχής που επλήγη 11 ασθενοφόρα για την 24ωρη κάλυψη κάθε ανάγκης διακομιδής, ενώ δύο επιπλέον ασθενοφόρα διετέθησαν από το Κέντρο Υγείας Αρκαλοχωρίου. Επίσης, στην περιοχή που επλήγη διετέθη ένα ασθενοφόρο-κινητή μονάδα φυσικών καταστροφών, δύο ασθενοφόρα για τις ανάγκες της ευρύτερης περιοχής, καθώς και μια κινητή μονάδα (γιατρός και διασώστης).

- Η Περιφέρεια Κρήτης διέθεσε 110 σκηνές για την προσωρινή φιλοξενία των πληγέντων, προχωρώντας και σε μισθώσεις ξενοδοχείων στο Ηράκλειο, ενώ από κοινού με τον Δήμο Μινώα Πεδιάδας, διασφάλισε 1.000 μερίδες φαγητού ανά ημέρα για τη σίτιση των πληγέντων. Επιπλέον 75 σκηνές διέθεσε ο Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός, η συνδρομή του οποίου ήταν ιδιαίτερα σημαντική, με 145 εθελοντές και 16 οχήματα, κλινοσκεπάσματα και τρόφιμα μακράς διάρκειας.

- Επιπλέον, το υπουργείο Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας μετέφερε στην Κρήτη 300 κρεβάτια / στρώματα από το απόθεμα που διατηρεί, για την κάλυψη των αναγκών των κατοίκων που φιλοξενούνται προσωρινά σε σκηνές, με άμεση κινητοποίηση των υπηρεσιών του όταν διαπιστώθηκε σχετική έλλειψη.

- Από πλευράς του, το υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών απέστειλε από την πρώτη μέρα στην περιοχή κλιμάκιο 60 μηχανικών για τη διενέργεια των απαραίτητων ελέγχων στα κτίρια, ενώ ήδη ο αριθμός τους έχει αυξηθεί σε περίπου 100 (Σκάι, 2021).

Σύμφωνα με τον Διευθυντή Ερευνών Σεισμολογίας στο Γεωδυναμικό Ινστιτούτο του Εθνικού Αστεροσκοπείου Αθηνών Γεράσιμο Παπαδόπουλο, ο σεισμός που έλαβε χώρα στην περιοχή ήταν από τους πιο καταστροφικούς που σημειώθηκαν στο χερσαίο χώρο της Κρήτης από τις αρχές του 20ου αιώνα και έπειτα. Εξαιτίας της μεγάλης έντασης που είχε ο σεισμός αυτό είχε ως αποτέλεσμα να γίνει αντιληπτός σε όλη την Κρήτη και τη Σαντορίνη.

Ο σεισμολόγος και διευθυντής του Γεωδυναμικού Ινστιτούτου του Εθνικού Αθηνών, Άκης Τσελέντης, διευκρίνισε ότι ο ισχυρότατος σεισμός των 5,8 Ρίχτερ ήταν ο κύριος σεισμός που σημειώθηκε στο ρήγμα Καστελλίου. Σαν αποτέλεσμα του μεγάλου σεισμού πολλές ζημιές προκλήθηκαν ακόμα και σε σπίτια στις Αγίες Παρασκιές, στο Πατσίδερο, στα χωριά Ρουσσοχώρια, και στο Αρχοντικό (Insider,2021).

2.2.4 Από την σκοπιά των πληγέντων…

Μετά τον καταστροφικό σεισμό της 27ης Σεπτεμβρίου οι κάτοικοι είναι εκείνοι που περιγράφουν καλύτερα το μέγεθος και την σημαντικότητα του εγκέλαδου που υπέστη ο τόπος τους. Μέσα από τα λόγια τους αντιλαμβανόμαστε τον τρόμο που αισθάνθηκαν κατά τη διάρκεια του σεισμού, αλλά και μετέπειτα, αφού οι καταστροφές που υπήρξαν ήταν ζωτικής σημασίας και επηρέασαν τη ζωή και την καθημερινότητα τους στο έπακρο.

Παρατίθενται τα λόγια του Προέδρου της δημοτικής κοινότητας, ο οποίος αναφέρει συγκεκριμένα ότι: «Ήμουν στο σπίτι εκείνη την ώρα, ήταν τρομακτικό αυτό που ζήσαμε. Ευτυχώς που ήταν πρωί και δεν ήταν νύχτα, να βρισκόταν όλος ο κόσμος μέσα στα σπίτια του. Τότε τα πράγματα θα ήταν σίγουρα χειρότερα. Δυστυχώς το 80% των σπιτιών στο Αρκαλοχώρι είναι κατεστραμμένα και μιλάμε για έναν τόπο 4.800 κατοίκων. Το δικό μου σπίτι αν και καινούργιο είναι ακατοίκητο αυτή την στιγμή. Αν κάνει μετασεισμούς που λένε οι ειδικοί της τάξεως των 5,5 τότε ότι είναι μισογκρεμισμένο θα καταστραφεί ολόκληρο. Ψυχραιμία και ο κόσμος να μην πάει στα σπίτια του».

2.3 Επιπτώσεις σεισμού

2.3.1 Οι καταστροφές…

Όπως προαναφέρθηκε, πέρα από το επίκεντρο του σεισμού που ήταν το Αρκαλοχώρι, ζημιές υπέστησαν και τα γύρω χωριά (Πατσίδερο, Ρουσσοχώρια, Αρχοντικό). Η πλειονότητα των σπιτιών ήταν σε κακή κατάσταση κάτι που κατέστησε αδύνατον για τους κατοίκους να επιστρέψουν σε αυτά. Πιο συγκεκριμένα υπολογίζεται ότι το 60-80% των σπιτιών υπέστησαν σοβαρές βλάβες κάνοντας τα μη κατοικήσιμα, σύμφωνα με την πρόεδρο της δημοτικής κοινότητας Χρυσούλα Κεγκέρογλου. Για αυτό τον λόγο, στο εκθεσιακό κέντρο Αρκαλοχωρίου δημιουργήθηκαν σκηνές, όπου στεγάστηκαν περίπου 2.500 άνθρωποι, ενώ ένας άλλος αριθμός ατόμων φιλοξενήθηκαν σε ξενοδοχεία. Ακόμη, επαγγελματικοί χώροι, δημόσια κτίρια, χώροι θρησκευτικού ενδιαφέροντος, καθώς και σχολεία κρίθηκαν μη κατάλληλα. Να τονιστεί πως αρκετά από τα κτίρια που επισημάνθηκαν είχαν ήδη παρουσιάσει φθορές από τον σεισμό που συνέβη τον Ιούλιο του 2021. Επίσης, προβλήματα παρατηρήθηκαν σχετικά με την ύδρευση στο Δήμο Αρχανών-Αστερουσίων, ενώ όσον αφορά το οδικό δίκτυο υπήρξαν ζητήματα με αποτέλεσμα να παρθεί απόφαση για το κλείσιμο του δρόμου Ηρακλείου-Προφήτης Ηλίας, λόγω κατολισθήσεων, 2-3 χιλιόμετρα έξω από το Αρκαλοχώρι (Καθημερινή, 2021).

Όπως ανέφερε χαρακτηριστικά μέλος της επιτροπής την πρώτη ημέρα πραγματοποιήθηκαν 415 αυτοψίες σε διάφορα κτίρια, από τα οποία τα 359 κτίρια κρίθηκαν μη κατοικήσιμα και μόνο 56 κατοικήσιμα. Αναφορικά με τα σχολεία, ελέγχθηκαν 18 σχολικές μονάδες, από τις οποίες οι 9 κρίθηκαν μη κατοικήσιμες και ενώ οι 9 κατοικήσιμες. Αναλυτικότερα οι πρώτες αυτοψίες

αφορούσαν 343 σε κατοικίες, εκ των οποίων οι 40 κρίθηκαν κατάλληλες για χρήση (κατοικήσιμες), 292 προσωρινά ακατάλληλες για χρήση (χρήζουν επισκευών) και 11 επικίνδυνες για χρήση. Αν κανείς επιχειρήσει μια βόλτα στην πόλη του Αρκαλοχωρίου παρατηρεί όλα τα παραπάνω, καθώς πάνω στα σπίτια υπάρχουν σύμβολα που αποδεικνύουν αν είναι κατοικήσιμα, υπό κατασκευή ή κατεδαφιστέα. Επιπλέον, πραγματοποιήθηκαν 15 αυτοψίες σε επαγγελματικούς χώρους, εκ των οποίων 5 ήταν κατάλληλοι για χρήση και 10 προσωρινά ακατάλληλοι. Τέλος, έγινε έλεγχος σε 18 σχολικές μονάδες εκ των οποίων, 9 κρίθηκαν κατάλληλες για χρήση και 9 ακατάλληλες προς χρήση (Ρεθεμνιώτικα Νέα, 2021).

2.3.2 Κάτοικοι τραυματίστηκαν…

Ο Ιάκωβος Τσαγκαράκης, 65 ετών, πέθανε μετά την κατάρρευση του τρούλου μιας μικρής εκκλησίας στο Αρκαλοχώρι, όπου εργαζόταν για εργασίες αποκατάστασης από τον προηγούμενο σεισμό. Αν και τα συνεργεία έσπευσαν γρήγορα στο σημείο, κατάφεραν να τον απεγκλωβίσουν από τα συντρίμμια μετά από πολύωρη επιχείρηση. Αμέσως τον παρέλαβε ασθενοφόρο του ΕΚΑΒ. Και μεταξύ των τραυματιών ήταν και ο γιος του που είδε τον πατέρα του να χάνει τη ζωή του, ο οποίος φέρεται να έχει σπάσει ένα κόκκαλο (iefimerida, 2021).

“Ανάμεσα στα θύματα του σεισμού υπήρξαν έντεκα τραυματίες, οι οποίοι διακομίστηκαν σε σοβαρή κατάσταση στο Νοσοκομείο «Βενιζέλειο» για ιατρική περίθαλψη.(Πρώτο Θέμα, 2021).

2.4 Μέτρα Αντιμετώπισης

Αρκετά είναι τα καταστήματα και οι επιχειρήσεις οι οποίες είτε έκλεισαν, είτε άφησαν το προσωπικό τους να επιστρέψει στα σπίτια τους. Από πλευράς Δήμου και Περιφέρειας δόθηκαν οδηγίες για να ληφθούν όλα τα προληπτικά μέτρα. Τα δίκτυα κινητής τηλεφωνίας ανά διαστήματα παρουσίαζαν πρόβλημα σύνδεσης, το οποίο όμως διορθώθηκε άμεσα. Η κίνηση στους δρόμους της πόλης του Αρκαλοχωρίου ήταν αυξημένη. Επιπλέον, κλειστές παρέμειναν οι σχολικές μονάδες πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στο Δήμο Ηρακλείου, ώστε να πραγματοποιηθούν οι απαραίτητοι έλεγχοι προκειμένου να αξιολογηθούν τα απογραφικά δελτία των ήδη ελεγμένων κτιρίων (Νέα Κρήτη, 2021).

Προς το απόγευμα της 27ης Σεπτεμβρίου άρχισαν να στήνονται από τις Αρχές περίπου 300 σκηνές στο εκθεσιακό κέντρο Αρκαλοχωρίου, με σκοπό τη στέγαση των σεισμόπληκτων. Μέριμνα υπήρξε, επίσης, για τη διατροφή, αφού ετοιμάστηκαν γεύματα για 1.000 άτομα. Στην επιχείρηση συνέδραμε και ο στρατός που έστησε στο Εκθεσιακό Κέντρο Αρκαλοχωρίου ογδόντα σκηνές χωρητικότητας 10 ατόμων η καθεμία. Είκοσι σκηνές διατέθηκαν σε κοντινά χωριά για τους κατοίκους που προτίμησαν να παραμείνουν κοντά στις εστίες τους. Ωστόσο, πολλοί ήταν οι κάτοικοι που αρνούνταν να εγκαταλείψουν ή να απομακρυνθούν από τα σπίτια τους, την ώρα που οι επιστήμονες τους καλούσαν να φύγουν μέχρι την ολοκλήρωση του ελέγχου (Iefimerida, 2021, Capital.gr, 2021).

Σε όλα αυτά τα τραγικά γεγονότα, που έγιναν εξαιτίας του μεγάλου σεισμού, σαφώς δεν έλειψε και η βοήθεια του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού, όπου μαζί με πλήθος εθελοντών, μεταφέρθηκαν στις πληγείσες περιοχές ώστε να βοηθήσουν τους κατοίκους με τον καλύτερο δυνατό τρόπο.

Αντιλαμβανόμαστε, λοιπόν, πως η κατάσταση μετά από τον σεισμό στο Αρκαλοχώρι, δεν ήταν εύκολη. Παρόλα αυτά είναι σημαντικό να παρουσιάσουμε τις προσπάθειες, τις δράσεις, την υποστήριξη και τα μέτρα που λήφθηκαν, έτσι ώστε οι άνθρωποι αυτοί να ορθοποδήσουν πάλι και να συνεχίσουν τη ζωή τους με ελπίδα και νέα όνειρα για το μέλλον.

2.4.1 Η προσωρινή φιλοξενία μετά την καταστροφή

Για την παροχή προσωρινής στέγασης στους σεισμόπληκτους, εγκαταστάθηκαν 34 οικίσκοι και στο Αρκαλοχώρι και τη Βόννη. Σε αυτές εγκαταστάθηκαν οι πρώτες πολυμελείς οικογένειες με βάση κοινωνικά κριτήρια που είχαν οριστεί από τον Υπουργείο Υποδομών και το Δήμος Μινώα Πεδιάδας. Εν τω μεταξύ, τοποθετήθηκαν κρεβάτια στο κλειστό γήπεδο Θραψανού και στο πολυκεντρικό του Ηνίου. Ενώ όσον αφορά τους σεισμόπληκτους που νοίκιαζαν σπίτια στις σεισμόπληκτες περιοχές, πρέπει να τονιστεί ότι δεν συμπεριλήφθηκαν στον κατάλογο ένταξης στους οικίσκους μιας που δικαιούνταν επιδότηση ενοικίου. Επιπρόσθετα, θέσεις προσφέρθηκαν, τόσο στο κλειστό γήπεδο μπάσκετ για τους εμβολιασμένους, όσο και στο κέντρο χορού για τους ανεμβολίαστους. Ταυτόχρονα, κρεβάτια τοποθετήθηκαν στο κλειστό γήπεδο του Θραψανού και στο πολύκεντρο Ινίου. Οι επαγγελματίες υγείας, οι οποίοι εργαζόταν

στις κοινωνικές δομές του Δήμου Μινώα Πεδιάδας επιτάχθηκαν προκειμένου να στηρίξουν τους πληγέντες.

2.4.2 Οι οικίσκοι…

Στον χώρο που βρίσκεται απέναντι από το Εκθεσιακό Κέντρο Αρκαλοχωρίου, στήθηκαν οικίσκοι, λυόμενες κατασκευές τριάντα τετραγωνικών, για την προσωρινή φιλοξενία των σεισμόπληκτων κατοίκων. Τα κριτήρια για να κατοικήσει κάποιος σε οικίσκο ήταν τα εξής:

- Να είναι κάτοικος Αρκαλοχωρίου
- Να μην έχει δεύτερη κατοικία η οποία να βρίσκεται στον Δήμο Μινώα Πεδιάδας

Στον κάθε οικίσκο μπορούσαν να διαμείνουν δύο ή τρία άτομα, υπήρξαν ωστόσο άλλοι που κατοικήθηκαν έως και επτά. Πολυμελείς οικογένειες που αμέσως μετά τον σεισμό διέμεναν στο κλειστό γήπεδο Αρκαλοχωρίου, είτε στις σκηνές είτε σε ξενοδοχεία, μεταφέρθηκαν στους οικίσκους. Συνολικά στο χώρο αυτό μπόρεσαν να τοποθετηθούν 70 οικίσκοι, οι αιτήσεις όμως που είναι στα γραφεία του δήμου έφταναν τις 280 (Καλαθάκη, 2021).

Οι οικίσκοι αποτελούνταν από δύο δωμάτια και μία τουαλέτα. Το ένα δωμάτιο χρησιμοποιούνταν από τους κατοίκους ως κουζίνα, και το άλλο ως υπνοδωμάτιο. Οι οικίσκοι προσφέρονταν χωρίς έπιπλα, πέρα από ένα έπιπλο με ενσωματωμένο νεροχύτη.

Σύμφωνα με τα λεγόμενα των επαγγελματιών υγείας, αρκετοί κάτοικοι του Δήμου προσπάθησαν να εγκατασταθούν σε οικίσκο, ενώ είχαν κριθεί “πράσινες” οι κατοικίες τους, εξαιτίας του έντονου φόβου για πιθανό μετασεισμό. Από την εμπειρία που αποκομίσαμε λόγω του εργαστηριακού μαθήματος της Εποπτείας, είναι σημαντικής σημασίας να αναφέρουμε ότι πολλοί από τους κατοίκους που συναντήσαμε, αντιμετώπισαν σοβαρά προβλήματα κατά την διάρκεια της εγκατάστασής τους στους οικίσκους. Παρόλη την προσπάθεια του Δήμου για την γρήγορη παράδοση του έργου, υπήρξαν πολλά προβλήματα όπως για παράδειγμα η απουσία απορροφητήρα ή η πλημμύρες στις οποίες δεν ήταν λίγες οι φορές που το νερό έμπαινε μέσα στους οικίσκους.

2.4.3 Για τους μαθητές…

Όσον αφορά τους μαθητές της περιοχής τοποθετήθηκαν 15 σχολικοί οικίσκοι. Για την καλύτερη λειτουργία των (2) δημοτικών σχολείων τα τμήματα ορίστηκαν σε πρωινά και απογευματινά. Επιπρόσθετα, τοποθετήθηκαν άλλοι 7 σχολικοί οικίσκοι στο προαύλιο του γυμνασίου του Θραψανού, ένα κτίριο που δεν υπέστη ζημιές από το σεισμό, και εκεί θα στεγάστηκε το δημοτικό σχολείο του Θραψανού. Τα παραπάνω εκτός από την διασφάλιση της σωματικής ακεραιότητας των παιδιών και των εκπαιδευτικών καθυσήχασε γονείς και μαθητές μιας που το να βρίσκονται σε εσωτερικό χώρο, έπειτα από όσα συνέβησαν, τους δημιουργούσε έντονη δυσφορία. (Καλαθάκη, 2021).

2.4.4 Τα 12 μέτρα στήριξης προς τους σεισμόπληκτους

Στην συνέχεια παραθέτουμε τα 12 μέτρα στήριξης προς στους σεισμόπληκτους, που η Ελληνική κυβέρνηση, στο πλαίσιο της Κρατικής Αρωγής υπό το Υπουργείο Οικονομικών και με τη συνεργασία όλων των αρμόδιων Υπουργείων, της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων και την Τοπική Αυτοδιοίκηση, ενεργοποίησε και δρομολόγησε για τη σεισμόπληκτη περιοχή:

Συγκεκριμένα αποφασίστηκε:

1. Επιχορηγήσεις στέγασης για την αποκατάσταση των κτιρίων.
2. Οι πρώτες βοήθειες για στεγαστικά επιδόματα παρέχονται μέσω της πλατφόρμας arogi.gov.gr. Μεταξύ των νοικοκυριών που επλήγησαν από το σεισμό, για (1) σπίτια που καταστράφηκαν ολοσχερώς, (2) σπίτια που δεν καταστράφηκαν ολοσχερώς αλλά υπέστησαν σοβαρές ζημιές καθιστώντας τα προσωρινά μη κατοικήσιμα και (3) σπίτια που υπέστησαν μικρές ζημιές αλλά εξακολουθούσαν να είναι κατοικήσιμα. Αντίστοιχα, άλλα κτίρια και εμπορικά ακίνητα.
3. Παροχή αποζημίωσης ημερήσιων αναγκών μέσω της πλατφόρμας για την κάλυψη των πρωταρχικών αναγκών των πληγέντων νοικοκυριών
4. Απαλλαγή από τον ΕΝΦΙΑ. Ακίνητα που αποδεδειγμένα έχουν καταστραφεί ολοσχερώς ή έχουν καταστεί ακατοίκητα λόγω λειτουργικών βλαβών εξαιρούνται από τον ΕΝΦΙΑ για το 2021- 2023, δηλαδή για τρία χρόνια.
5. Παροχή επιδοτήσεων σε επιχειρήσεις που επλήγησαν από τον σεισμό. Ειδικότερα, η επιδίκαση μερικών εκτιμώμενων ζημιών περιλαμβάνει ζημιές σε κτιριακές

εγκαταστάσεις, μηχανήματα και εξοπλισμό, πρώτες ύλες, εμπορεύματα και κατεστραμμένα οχήματα της εταιρείας, ενώ στο ίδιο πεδίο εντάσσονται και οι αγροτικές εκμεταλλεύσεις.

6. Παροχή εμπορικά επιδοτούμενων υπηρεσιών πρώτων βοηθειών. Οι επιχορηγήσεις πρώτων βοηθειών θα ενεργοποιηθούν αμέσως για επιχειρήσεις που διαθέτουν κατασκευαστικές εγκαταστάσεις (συμπεριλαμβανομένων γεωργικών εκμεταλλεύσεων) όπως μηχανήματα και εξοπλισμό, πρώτες ύλες, εμπορεύματα, μέσα παραγωγής και κατεστραμμένα οχήματα, καθώς και επιχειρήσεις των οποίων οι εγκαταστάσεις δεν έχουν καταστραφεί ολοσχερώς αλλά έχουν υπέστη σοβαρές ζημιές, με αποτέλεσμα προσωρινές Επιχειρήσεις που αδυνατούν να ασκήσουν επιχειρηματική δραστηριότητα, με αποτέλεσμα σοβαρές ζημιές σε άλλο εξοπλισμό, πρώτες ύλες, αγαθά ή οχήματα, αλλά εξακολουθούν να λειτουργούν.
7. Αναστολή Φορολογικής Υποχρέωσης. Στις περιοχές όπου έχει κηρυχθεί κατάσταση έκτακτης ανάγκης, όλες οι εκκρεμείς, βεβαιωμένες και εκπρόθεσμες πληρωμές φόρων για επιχειρήσεις και ιδιώτες θα αναστέλλονται για περίοδο έξι μηνών για αντιμετώπιση έκτακτης ανάγκης και για τη διαχείριση των συνεπειών του σεισμού.
8. Αναστολή πληρωμής ασφαλίστρων. Σύμφωνα με απόφαση του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, οι πληττόμενες επιχειρήσεις και επιχειρήσεις μπορούν να αναστείλουν την καταβολή των ασφαλίστρων για έξι μήνες.
9. Αναστολή διενέργειας πράξεων αναγκαστικής εκτέλεσης. Δηλαδή, η αναστολή αφορά, κυρίως, την πραγματοποίηση πλειστηριασμών, κατασχέσεων, αποβολών και προσωπικών κρατήσεων για έξι μήνες.
10. Επιδότηση ενοικίου/συγκατοίκησης. Θα δοθεί επιδότηση ενοικίου/συγκατοίκησης στους μόνιμους κατοίκους, οι κατοικίες των οποίων υπέστησαν καταστροφές από τον εγκέλαδο.
11. Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης παρέχουν βοήθεια για επείγουσες ανάγκες και προσπάθειες ανασυγκρότησης, ενώ βρίσκονται σε εξέλιξη ολοκληρωμένες πρωτοβουλίες χρηματοδότησης.
12. Κατεδάφιση των ετοιμόρροπων κτιρίων.

2.4.5 Η συμβολή των εθελοντών

Αδιάσπαστο κομμάτι στην αποκατάσταση του Αρκαλοχωρίου αποτέλεσαν οι εθελοντές. Για μεγάλο χρονικό διάστημα η σίτιση των σεισμοπαθών γινόταν από εθελοντές και προσφορές. Στο έργο της αποκατάστασης συμμετέχουν ενεργά και οι ίδιοι οι πολίτες τόσο του Δήμου Μινώα-πεδιάδας, όσο και πολίτες από όλη την επικράτεια. Με δική τους πρωτοβουλία οι κάτοικοι της περιοχής συσπείρωσαν ομάδα με ονομασία η «Ελπίδα» έτσι ώστε οι προσπάθειες τους να είναι πιο κερδοφόρες και συλλογικές .

Άλλη μια σημαντική δράση ήταν αυτή του Ελληνικού Μεσογειακού Πανεπιστήμιού. Το οποίο με ανάρτηση στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης προχώρησε στο άνοιγμα τραπεζικού λογαριασμού, με στόχο τη συγκέντρωση χρημάτων που διατέθηκαν στο Δήμο Μινώα Πεδιάδας στο πλαίσιο προσπάθειας αποκατάστασης και ουσιαστικής στήριξης του πληθυσμού. Ακόμη, το τμήμα Κοινωνικής Εργασίας του ΕΛΜΕΠΑ (Ελληνικό Μεσογειακό Πανεπιστήμιο) ενεργοποιήθηκε άμεσα τοποθετώντας φοιτητές πρακτικής άσκησης με σκοπό την ενδυνάμωση και την υποστήριξη των πληγέντων που διέμεναν στους οικίσκους, καθώς επίσης προχώρησε και στην πραγμάτωση ομάδων ενδυνάμωσης σε Σχολεία του Αρκαλοχωρίου. (ΕΛΜΕΠΑ, 2021).

Δεν πρέπει να ξεχνάμε πόσο σημαντική ήταν η βοήθεια των εθελοντών, όλων των φορέων και των υπηρεσιών που προσπάθησαν να στηρίξουν με ότι μπορούν το έργο της αποκατάστασης. Για αυτό, λοιπόν, θα αναφερθούμε σε κάποιες από τις εθελοντικές δράσεις που βρήκαμε μέσα από τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.

Τον Οκτώβριο του 2021, ο Δήμος Μαλεβιζίου παρέδωσε ένα μεγάλο φορτηγό γεμάτο τρόφιμα και είδη πρώτης ανάγκης στο Αρκαλοχώρι το μεσημέρι της Δευτέρας (Δήμος Μαλεβιζίου, 2021).

Επίσης, σημαντικό είναι το έργο της ομάδας «Αποστολή Αγάπης» στην οποία εθελοντές βρίσκονταν στο Αρκαλοχώρι από τις 27 Σεπτεμβρίου και μαζί με την Κοινωνική κουζίνα « Ο άλλος άνθρωπος» Κρήτης- Σητείας, προσέφεραν φαγητό στους σεισμόπληκτους (Αποστολή αγάπης, 2021).

Επιπλέον, σύμφωνα με τις συνεντεύξεις των επαγγελματιών υγείας καταγράφηκαν και άλλες εθελοντικές ενέργειες από υπηρεσίες όπως: τα Παιδικά χωριά SOS, η Εκκλησία, ο Φίλιος Ζευς και ο Ερυθρός Σταυρός. Σημαντική ήταν επίσης η άμεση ανταπόκριση- επίταξη των Κοινωνικών δομών της Περιφέρειας, της Αστυνομίας, της Πυροσβεστικής και του Στρατού.

2.4.6 Παροχή ψυχοκοινωνικής στήριξης

Για την ψυχοκοινωνική υποστήριξη και ενδυνάμωση της περιοχής, προσήλθε η κινητή μονάδα ψυχικής υγείας του Πανεπιστημιακού Γενικού Νοσοκομείου Ηρακλείου, με στόχο την καθημερινή ψυχοκοινωνική ενίσχυση προς τους σεισμόπληκτους, κατόπιν φυσικά από προηγούμενες επισκέψεις αξιολόγησης των αναγκών τους. Μάλιστα για την ομαλή λειτουργία της υπηρεσίας στεγάστηκε γραφείο στον προσωρινό χώρο διαμονής των σεισμοπλήκτων για την φιλοξενία εξειδικευμένων επαγγελματιών υγείας και εθελοντικών ομάδων από την ψυχιατρική και παιδοψυχιατρική κλινική του (ΠΑΓΝΗ, 2021).

Ακόμη, για την καλύτερη διαχείριση της κρίσης και σε άμεση συνεργασία με τους διευθυντές και εκπαιδευτικούς των τοπικών σχολείων, σχεδιάστηκαν από κοινού δράσεις για τη στήριξη και αποφόρτιση των παιδιών και την ομαλή επαναφορά τους στις σχολικές μονάδες πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Παράλληλα, από την πρώτη ημέρα, λειτούργησε σταθμός Δημιουργικής Απασχόλησης και Ψυχοκοινωνικής Στήριξης με εργαζομένους και εθελοντές του Οργανισμού, οι οποίοι απασχόλησαν τα παιδιά κάθε ηλικίας με εκπαιδευτικά διαδραστικά παιχνίδια διαφυλάσσοντας, αυτές τις κρίσιμες ώρες, την παιδικότητα και ευημερία τους. (Το Χαμόγελο του Παιδιού Οκτωβρίου, 2021).

Β΄ ΜΕΡΟΣ: ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ

Κεφάλαιο 3^{ο} Μεθοδολογία της έρευνας

3.1 Σκοπός της μελέτης

Σκοπός της συγκεκριμένης ερευνητικής μελέτης είναι να διερευνηθούν τα βιώματα και οι εμπειρίες των επαγγελματιών, που δραστηριοποιούνται στις κοινωνικές υπηρεσίες του δήμου Μινώα Πεδιάδας, στον οποίο υπάγεται το Αρκαλοχώρι, αλλά και επαγγελματίες από άλλους φορείς, μετά τον καταστροφικό σεισμό της 27ης Σεπτεμβρίου 2021. Αναλυτικότερα, να διερευνηθεί, μέσα από τον λόγο τους, ο τρόπος με τον οποίο βίωσαν την κρίση αυτή ως άτομα αλλά και ως επαγγελματίες, πώς διαχειρίστηκαν τις επιπτώσεις της και τι μέτρα αντιμετώπισης έχουν να προτείνουν σε παρόμοιες καταστάσεις κρίσης.

3.2 Στόχοι της μελέτης

Η συγκεκριμένη ερευνητική μελέτη επιχειρεί να αναδείξει:

- Τις γνώσεις και τις δεξιότητες των επαγγελματιών και ειδικότερα των ΚΛ σε καταστάσεις κρίσης
- Τα συναισθήματα που δημιουργήθηκαν σε αυτούς από την κρίση.
- Τους τρόπους ενίσχυσης της ανθεκτικότητας των επαγγελματιών και ενδυνάμωσης των κατοίκων
- Τα εφόδια που αποκόμισαν οι επαγγελματίες υγείας από αυτή τους την εμπειρία.
- Την παρέμβαση της κοινωνικής εργασίας και τον ρόλο του ΚΛ σε καταστάσεις κρίσης
- Προτάσεις ετοιμότητας και αντιμετώπισης ενός τόπου σε μία κατάσταση κρίσης

3.3 Είδος έρευνας – Ερευνητική στρατηγική

Στην παρούσα ερευνητική μελέτη έγινε χρήση της ποιοτικής μεθοδολογίας έρευνας. Η ποιοτική έρευνα χρησιμοποιείται κυρίως στις κοινωνικές επιστήμες και προσπαθεί να διερευνήσει και να ερμηνεύσει σε βάθος ένα κοινωνικό φαινόμενο. Με τη συγκεκριμένη μέθοδο ο ερευνητής είναι

σε θέση να δώσει απαντήσεις σε ερωτήματα σχετικά με το ‘γιατί’ και το ‘πώς’ του φαινομένου που έχει επιλέξει. Η ολιστική κατανόηση είναι ο στόχος της ποιοτικής διερεύνησης. Επίσης, τα δεδομένα που συλλέγονται από την ποιοτική έρευνα δεν είναι μαθηματικοί όροι αλλά, αντιθέτως, είναι περιγραφικά και είναι αρκετά δύσκολο να αναλυθούν. Επιπλέον, με την ποιοτική έρευνα ο ερευνητής μπορεί να κατανοήσει την ανθρώπινη συμπεριφορά, την εμπειρία, τις προθέσεις και τα κίνητρα, βασιζόμενος στην παρατήρηση και την ερμηνεία και, επίσης, ανακαλύπτει τον τρόπο που οι άνθρωποι σκέφτονται και νιώθουν. Σε αυτή τη μορφή έρευνας ο ερευνητής στηρίζεται κυρίως στις απόψεις των συμμετεχόντων και στον «λόγο» των ίδιων (Ζαφειροπούλου, 2016).

Σύμφωνα με τον Μαντζούκα (2003), ο σκοπός ενός ερευνητή στην ποιοτική έρευνα είναι να διερευνήσει και να κατανοήσει σε βάθος τις υποκειμενικές αντιλήψεις, πεποιθήσεις και εμπειρίες ενός συγκεκριμένου ατόμου για ένα φαινόμενο, προκειμένου να δημιουργήσει μια βαθύτερη, καλύτερη και πιο εκλεπτυσμένη κατανόηση του φαινομένου. υπό διερεύνηση, το οποίο θα περιέχει μια περιεκτική και πιο εις βάθος εξήγηση των συμμετεχόντων και του πλαισίου τους σε σχέση με το υπό μελέτη φαινόμενο.

Στην ποιοτική έρευνα, ο ερευνητής δεν βλέπει το αντικείμενό του σε αντίθεση με αυτόν και επομένως χρειάζεται να το ερμηνεύσει, αφού με το αντικείμενό του δημιουργεί το δικό του νόημα και πραγματικότητα. Από την αντικειμενική κοινωνική πραγματικότητα (Λυδάκη 2007, σελ. 71).

Το βασικό πλεονέκτημα των ποιοτικών μεθόδων που εξυπηρετεί αυτή τη στόχευση είναι η ευελιξία που χαρακτηρίζει την ερευνητική διαδικασία. Η ποιοτική έρευνα αποτελεί την κατάλληλη μεθοδολογική επιλογή για να δοθεί βάρος στις αναπαραστάσεις, στις στάσεις, στις αντιλήψεις, στα κίνητρα, καθώς και στα συναισθηματικά δεδομένα και δεδομένα της συμπεριφοράς των ατόμων. Στόχος της ποιοτικής διερεύνησης δεν αποτελεί απλά η περιγραφή μιας στάσης ή μιας συμπεριφοράς, αλλά το να κατανοήσουμε όλο το νόημα που πρεσβεύει (Ζαφειροπούλου, 2016).

Στην παρούσα μελέτη έγινε χρήση της ποιοτικής μεθόδου, καθώς απώτερος σκοπός ήταν να αντιληφθούμε με ποιο τρόπο βίωσαν και αντιμετώπισαν οι επαγγελματίες υγείας τις καταστροφικές συνέπειες του εγκέλαδου της 27^{ης} Σεπτεμβρίου και ποιος είναι ο ρόλος των επαγγελματιών υγείας στις καταστάσεις κρίσης. Επίσης, παρόλο που η ποιοτική μέθοδος είναι

πιο υποκειμενική, επιλέχθηκε αφού θελήσαμε να δώσουμε βαρύτητα στις ατομικές ερμηνείες των γεγονότων που αφορούσαν τον σεισμό.

3.4 Ερευνητικά εργαλεία – Τεχνικές συλλογής δεδομένων

Ημι-δομημένη συνέντευξη

Ο όρος «ποιοτική συνέντευξη» αφορά τις σε βάθος συνεντεύξεις και αποτελεί ίσως την πιο διαδεδομένη μέθοδο συλλογής/παραγωγής ποιοτικών ερευνητικών δεδομένων στην ψυχολογική, κοινωνική και εκπαιδευτική έρευνα. Η ημιδομημένη συνέντευξη εις βάθος αποτελείται από ένα σύνολο προκαθορισμένων, κατά κάποιον τρόπο, ερωτήσεων και χρησιμοποιείται συχνά από νέους ποιοτικούς μελετητές ώστε να έχουν έναν οδηγό για τα θέματα που θεωρούν ότι είναι σημαντικά να καλύψουν στο πλαίσιο της συνέντευξης. Χρειάζεται να σημειωθεί εδώ ότι ο συγκεκριμένος τύπος συνέντευξης παρουσιάζει ευελιξία: α) ως προς την τροποποίηση του περιεχομένου των ερωτήσεων ανάλογα με τον ερωτώμενο, β) ως προς την εμβάθυνση σε κάποια θέματα με συμμετέχοντες που κρίνονται κατάλληλοι, γ) ως προς τη σειρά με την οποία τίθενται οι ερωτήσεις και δ) ως προς την πρόσθεση ή αφαίρεση ερωτήσεων ή θεμάτων για συζήτηση (Mason, 2009, Robson, 2007).

Στην παρούσα μελέτη έγινε χρήση της ημιδομημένης συνέντευξης, η οποία βασίζεται σε συγκεκριμένους θεματικούς άξονες που αναφέρθηκαν στους επαγγελματίες υγείας και αφορούν τον εγκέλαδο της 27^{ης} Σεπτεμβρίου, καθώς στοχεύσαμε στη συλλογή πληροφοριών και στη διαμόρφωση της συνολικής εικόνας των εμπειριών τους. (βλ. Παράρτημα Ι)

Είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι έχοντας συνεργαστεί στα πλαίσια της πρακτικής μας άσκησης - εποπτείας με τους επαγγελματίες υγείας στο Αρκαλοχώρι, έχουμε αναπτύξει μια σχέση εμπιστοσύνης με τους ίδιους. Γι’ αυτό, λοιπόν, μπορέσαμε να προσεγγίσουμε το δείγμα μας ευκολότερα. Επικοινωνήσαμε μαζί τους, τους ενημερώσαμε για τον σκοπό της έρευνας και τη διαδικασία των συνεντεύξεων και τους ζητήσαμε να υπογράψουν συναινετικό έγγραφο συμμετοχής σε αυτήν, που δημιουργήσαμε για τον σκοπό της έρευνας (βλ. παράρτημα ΙΙ). Στη συνέχεια, κλείσαμε ραντεβού με τον κάθε επαγγελματία χωριστά και οι συνεντεύξεις πραγματοποιήθηκαν είτε στον χώρο εργασίας τους στο Αρκαλοχώρι (4 συνεντεύξεις) είτε εξ’ αποστάσεως, μέσω της πλατφόρμας του zoom (4 συνεντεύξεις), λόγω προσωπικών δυσκολιών

που αντιμετώπισαν τα μέλη της ερευνητικής ομάδας. Η διάρκεια των συνεντεύξεων ήταν περίπου 30-45 λεπτά η καθεμία, ενώ παράλληλα με τη συγκατάθεση των συμμετεχόντων μαγνητοφωνήθηκαν, για να μην παραλείψουμε κάποια πληροφορία από όσες μοιράστηκαν οι επαγγελματίες υγείας μαζί μας.

Τεκμήρια

Τα τεκμήρια σύμφωνα με τον Ken Plummer (2000:72) είναι πανίσχυρα αλλά και παραγνωρισμένα εργαλεία έρευνας, ικανά να επικεντρωθούν σε μια προσωπική ιστορία, σε ένα επάγγελμα, ένα πρόβλημα ή έναν θεσμό. Το φωτογραφικό υλικό συνιστά μέσο τεκμηρίωσης μιας κατάστασης (φτωχικές γειτονιές, η μοναξιά των συνταξιούχων) και ισχυρής επεξήγησής της (για παράδειγμα, αν οι απαθανατιζόμενοι αισθάνονται ή δείχνουν δυνατοί, αδιάφοροι, περήφανοι, θυμωμένοι, ζωηροί, απαθείς, αν το βλέμμα τους ακτινοβολεί αγάπη, ενδιαφέρον ή αν σκληραίνει από την αποστροφή) (Καλλινικάκη, 2010).

Επίσης, τα φιλμ, τα ντοκιμαντέρ, τα ενημερωτικά φυλλάδια, οι μπροσούρες/αφίσες από σημαίνουσες εκδηλώσεις ή στιγμές - σταθμούς, στις οποίες οι μετέχοντες στην έρευνα είχαν πάρει μέρος ως πρωταγωνιστές ή θεατές. Τεκμήρια υπηρεσιών αποτελούν οι δημοσιεύσεις σε εφημερίδες, οι κανονισμοί λειτουργίας, τα οργανογράμματα, τα καθηκοντολογία, οι κανονισμοί και τα πρωτόκολλα θεραπείας, τα βιβλία απευθυνόμενων, οι ατομικοί φάκελοι, οι καρτέλες αλλά και τα βιβλία παραπόνων, τα ενημερωτικά έντυπα και οι εκδόσεις φορέων (Καλλινικάκη, 2010).

Στην παρούσα πτυχιακή αξιοποιήθηκαν ημερολόγια, φωτογραφίες και τεκμήρια, που συλλέξαμε κατά τη διάρκεια της εποπτείας μας. Για παράδειγμα πληροφορίες για το προφίλ του Αρκαλοχωρίου, το ιστορικό του σεισμού και τις επιπτώσεις που είχε στο Δήμο κλπ., από ιστοσελίδες, ενημερωτικά σάιτ και άλλες πηγές.

Η έρευνά μας ξεκίνησε με βιβλιογραφική ανασκόπηση. Δηλαδή με την αναζήτηση πηγών μέσα από το διαδίκτυο, επιστημονικών άρθρων, εφημερίδων, βιβλίων και οπτικοακουστικού υλικού από τα μέσα ενημέρωσης, μέσα τα οποία μας βοήθησαν να αντιληφθούμε και να κατανοήσουμε τι είχε συμβεί. Παράλληλα, στην έρευνά μας χρησιμοποιήσαμε τη μαγνητοφώνηση, η οποία αποτελεί τεχνική συλλογής δεδομένων. Σύμφωνα με τον Bryman (1998) και Burgess (1994) «Η

συλλογή των ποιοτικών στοιχείων γίνεται με ανοιχτά και ευέλικτα εργαλεία, ενώ για την ανάλυσή τους αξιοποιούνται κυρίως εργαλεία ανάλυσης λόγου και κειμένων».

Η μαγνητοφώνηση ως τεχνική άντλησης πληροφοριών έχει προκριθεί ως το ασφαλέστερο μέσο ακριβούς καταγραφής του υλικού για την αξιοπιστία της ανάλυσής του. Η δυνατότητα πρόσβασης στο πραγματικό υλικό, καθώς και η δυνατότητα επανεξέτασης του μετά το τέλος της συνέντευξης, είναι πλεονεκτήματα που παρέχονται στον ερευνητή σε σύγκριση με εκείνη των γραπτών σημειώσεων, όσο αξιόπιστες και αν είναι αυτές. Σε αντίθεση, όμως, με τα πλεονεκτήματα που προσδίδει η μέθοδος η επεξεργασία της απομαγνητοφώνησης χαρακτηρίζεται ως μια επίπονη και χρονοβόρα διαδικασία, λόγω του μεγάλου όγκου του υλικού (Καλλινικάκη,2010).

Συμμετοχική παρατήρηση

Ο όρος συμμετοχική παρατήρηση αναφέρεται σε μια ερευνητική μέθοδο που χρησιμοποιείται σε συνδυασμό με άλλες μεθόδους συλλογής δεδομένων, όπως οι εις βάθος συνεντεύξεις και η ιστορική καταγραφή, όταν απαιτούνται περιγραφικά ποσοτικά δεδομένα, χωρίς να αποκλείονται τυποποιημένες συνεντεύξεις και τυποποιημένα ερωτηματολόγια. Η συγκεκριμένη μέθοδος είναι γνωστό ότι είναι περισσότερο επικυρωμένη από οποιαδήποτε άλλη μέσω της ποιοτικής έρευνας. Αυτό συμβαίνει γιατί η παρατήρηση εφαρμόζεται όταν μας ενδιαφέρει να μελετήσουμε τα κίνητρα που ωθούν τους ανθρώπους να προβούν σε συγκεκριμένες ενέργειες και συμπεριφορές. Δηλαδή, όταν μας ενδιαφέρει να μελετήσουμε πώς ερμηνεύουν οι ίδιοι τι συμβαίνει γύρω τους και πώς αυτό στη συνέχεια επηρεάζει τη συμπεριφορά τους. Η συμμετοχική παρατήρηση ενδείκνυται όταν το υπό διερεύνηση φαινόμενο αφορά μικρές ομάδες, έχει περιορισμένο γεωγραφικό εύρος και επομένως μπορεί να παρατηρηθεί. Το κύριο πλεονέκτημα της συμμετοχικής παρατήρησης είναι ότι είναι μια ευέλικτη μέθοδος. Η ικανότητα του μεμονωμένου ερευνητή να εισβάλλει στον κοινωνικό χώρο, να είναι αποδεκτός, να ανταποκρίνεται φυσικά και να είναι όσο το δυνατόν λιγότερο παρεμβατικός είναι η πιο σημαντική εγγύηση για την αποτελεσματική εφαρμογή της μεθόδου (Κυριαζή, 2002).

Στην παρούσα μελέτη έγινε χρήση της συμμετοχικής παρατήρησης, καθώς στα πλαίσια του μαθήματος Πρακτική άσκηση - Εποπτεία ΙΙΙ, ήρθαμε σε άμεση επαφή με το πεδίο, αμέσως μετά τον καταστροφικό σεισμό και βιώσαμε και οι ίδιες αλλά και μοιραστήκαμε συναισθήματα και

εμπειρίες και με τους επαγγελματίες κοινωνικούς λειτουργούς ως υπεύθυνους της πρακτικής μας, επαγγελματίες από άλλους φορείς, αλλά και σεισμόπληκτους κατοίκους, που διέμεναν στους οικίσκους.

Η παρατήρησή μας συνεχίστηκε και κατά τη διάρκεια παραμονής μας στο πλαίσιο και καθόλη την διάρκεια της έρευνας μας. Η παρατήρηση ήταν άμεση και διαρκής, για να έχει όμως αξία και να βασιστεί σε αντικειμενικά στοιχεία, καταγράφηκε, σε μορφή σημειώσεων, οι οποίες χρησιμοποιήθηκαν στην παρούσα έρευνα κατά τη διαδικασία συλλογής και ερμηνείας των στοιχείων που είχαμε συλλέξει. Η παρατήρησή μας είχε να κάνει αρχικά τόσο με αυτά που βλέπαμε όσο και με αυτά που ακούγαμε σχετικά με τον σεισμό και τις τεράστιες επιπτώσεις του. Επιπλέον, συνάψαμε σχέσεις εμπιστοσύνης με μέλη από την κοινότητα, όπου μας φάνηκαν χρήσιμες, όταν χρειάστηκε να ορίσουμε το δείγμα μας.

3.5 Πεδίο και δείγμα της έρευνας

Πεδίο δράσης της ερευνητικής μας μελέτης αποτέλεσε το Αρκαλοχώρι, το οποίο αποτελεί Δημοτική ενότητα του Δήμου Μινώα Πεδιάδας.

Για την επιλογή του δείγματός μας ακολουθήθηκε η σκόπιμη δειγματοληψία. Λόγω της επαφής και της συνεργασίας που είχαμε αναπτύξει ήδη από την εποπτεία μας με τους επαγγελματίες υγείας, επικοινωνήσαμε με τους ίδιους και με τη βοήθειά τους εντοπίσαμε όλους εκείνους που έπρεπε να συμπεριλάβουμε σε αυτή τη διαδικασία. Το δείγμα μας αποτέλεσαν οι επαγγελματίες των κοινωνικών υπηρεσιών και των υπηρεσιών υγείας του Αρκαλοχωρίου. Στην έρευνα έλαβαν μέρος 8 άτομα.

Ως δείγμα ορίσαμε όλες τις επαγγελματίες υγείας του Δήμου Μινώα Πεδιάδας που μπορέσαμε να βρούμε κατά τη διάρκεια διεξαγωγής της έρευνας μας. Το δείγμα μας αποτελείται από 8 γυναίκες, 4 εκ των οποίων βρίσκονται στην ηλικιακή κλίμακα 31 έως 39, ενώ οι υπόλοιπες 4 ανήκουν στην κλίμακα 47 έως 51. Πιο συγκεκριμένα, 3 από αυτές πρόκειται για κοινωνικούς λειτουργούς, 1 απασχολείται ως ψυχολόγος, ενώ οι υπόλοιπες 4 είναι νοσηλεύτριες. Τα χρόνια προϋπηρεσίας τους ως επαγγελματίες υγείας κυμαίνονται από 2 έως 23, ενώ αντίθετα τα χρόνια που εργάζονται στο Αρκαλοχώρι κυμαίνονται από 1 έως 23. Συγκεκριμένα, 2 επαγγελματίες

έχουν εργαστεί μόνο στο Αρκαλοχώρι ενώ οι υπόλοιπες 6 έχουν εργαστεί και σε άλλες υπηρεσίες.

Για λόγους διακριτικότητας και εχεμύθειας τα ονόματα των συνεντευξιαζόμενων αντικαταστάθηκαν με κωδικοποιημένους αριθμούς. Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται τα

ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	**ΦΥΛΟ**	**ΗΛΙΚΙΑ**	**ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ**	**ΧΡΌΝΙΑ ΠΡΟΫΠΗΡΕΣΙΑΣ**	**ΧΡΟΝΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΟ ΑΡΚΑΛΟΧΩΡΙ**
Σ1	ΓΥΝΑΙΚΑ	39	ΚΟΙΝΩΝΙΚΉ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΣ	15	15
Σ2	ΓΥΝΑΙΚΑ	50	ΝΟΣΗΛΕΥΤΡΙΑ	22	20
Σ3	ΓΥΝΑΙΚΑ	49	ΝΟΣΗΛΕΥΤΡΙΑ	18	18
Σ4	ΓΥΝΑΙΚΑ	31	ΨΥΧΟΛΟΓΟΣ	6	4.5
Σ5	ΓΥΝΑΙΚΑ	34	ΚΟΙΝΩΝΙΚΉ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΣ	2	1
Σ6	ΓΥΝΑΙΚΑ	37	ΝΟΣΗΛΕΥΤΡΙΑ	12	12
Σ7	ΓΥΝΑΙΚΑ	47	ΝΟΣΗΛΕΥΤΡΙΑ	17	13
Σ8	ΓΥΝΑΙΚΑ	51	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΣ	23	23

βασικά χαρακτηριστικά τους:

1.1 πίνακας προφίλ συνεντευξιαζόμενων

Σύμφωνα με τη Marshall (1996: 523) «το κατάλληλο μέγεθος δείγματος για μια ποιοτική μελέτη είναι αυτό που απαντάει επαρκώς στην ερευνητική ερώτηση», ενώ παράλληλα, η δειγματοληψία αφορά στη στρατηγική για την επιλογή του δείγματος μας έρευνας, το οποίο χρησιμοποιείται για πρακτικούς λόγους, αφού συνήθως δεν είναι εφικτό να συλλεγούν δεδομένα από όλα τα άτομα σε έναν πληθυσμό (Marshall, 1996· Robson, 2007).

Ολοκλήρωση έρευνας

Η διαδικασία της έρευνας ολοκληρώνεται όταν δεν εμφανίζονται νέες κατηγορίες ή στοιχεία. που μπορούν να μεταμορφώσουν τα υπάρχοντα, προσθέτοντας νέα χαρακτηριστικά ή διαστάσεις. Με άλλα λόγια, όταν η συλλογή και ανάλυση δεδομένων, δεν παρέχει πλέον τίποτα νέο. Όσον αφορά τη διαμόρφωση της θεωρίας, η έρευνα έχει φτάσει σε ένα θεωρητικό σημείο κορεσμού. Φυσικά πρέπει να τονιστεί ότι αυτή η έννοια είναι σχετική, καθώς είναι πάντα δυνατό να ανακαλυφθούν αναθεωρήσεις και νέες προοπτικές, ειδικά όταν η έρευνα επικεντρώνεται σε ανθρώπους, κοινωνικά φαινόμενα και διαδικασίες. Ουσιαστικά, η διαδικασία τερματίζεται κατά την κρίση του ερευνητή, αλλά μπορεί επίσης να οφείλεται σε πρακτικά ζητήματα όπως το κόστος και ο χρόνος (Τσιώλης, 2014).

3.6 Ανάλυση Έρευνας

Η ανάλυση των ευρημάτων της ερευνητικής μας μελέτης έγινε με τη θεματική ανάλυση. Η θεματική ανάλυση αποτελεί μία από τις πιο δημοφιλείς και ευρέως γνωστές μεθόδους ανάλυσης στην ποιοτική έρευνα. Ορίζεται ως η διαδικασία που «επιχειρεί με συστηματικό τρόπο να ανιχνεύσει να κατανοήσει και να οργανώσει πρότυπα νοήματος εντός του συνόλου δεδομένων και με αυτών των τρόπο να παράσχει γνωστική πρόσβαση σε συλλογικές σημασιοδοτήσεις και ερμηνείες» (Braun και συν., 2003).

Η θεματική ανάλυση στοχεύει στον προσδιορισμό κοινών θεμάτων, σημασιών, εννοιών και στην ανταπόκριση αυτών στα ερευνητικά ερωτήματα της ημι-δομημένης συνέντευξης που χρησιμοποιήθηκε, αποδίδει δηλαδή ένα κοινό μοτίβο, το οποίο με τη σειρά του ομαδοποιείται

και αποτελεί μια θεματική ενότητα που μπορεί να εμπεριέχει μια μικρότερη υποενότητα (Braun και συν., 2003).

3.6.1. Στάδια της θεματικής ανάλυσης

1. Εξοικείωση με τα δεδομένα

Στο πρώτο στάδιο της ανάλυσης, ο ερευνητής χρειάζεται να εξοικειωθεί με το ερευνητικό υλικό. Αυτό απαιτεί συνεχόμενη ανάγνωση των συνόλων δεδομένων της έρευνας και μια ενεργή αναζήτηση για σημαντικές έννοιες, θέματα και μοτίβα για το υπό εξέταση φαινόμενο. Μετά τη δημιουργία της πρώτης εικόνας για τα δεδομένα αναφορικά με το τι είπε ή έκανε ο συμμετέχων, ο ερευνητής καταγράφει πρώτα τις αρχικές του σκέψεις (Ίσαρη, Πουρκός, 2015).

2. Κωδικοποίηση

Το δεύτερο στάδιο της ανάλυσης περιλαμβάνει τον έλεγχο των κωδικών σειρά προς σειρά. Σε κάθε απόσπασμα του κειμένου δίνεται ένας εννοιολογικός προσδιορισμός, δηλαδή ένας κωδικός. Αυτός ο κώδικας περιγράφει εν συντομία τι έχει αντιστοιχίσει ο ερευνητής σε ένα συγκεκριμένο μέρος των δεδομένων. (π. χ. αίσθημα φόβου ή έκφραση ανησυχίας κ.ά.). Ένα απόσπασμα λοιπόν μπορεί να περιέχει πολλές διαφορετικές έννοιες μέσα στην ίδια παράγραφο κειμένου. Μπορούν να εκχωρηθούν ένας ή περισσότεροι κωδικοί. Μερικοί κωδικοί μπορούν να συνδυαστούν (κώδικες με παρόμοιο χαρακτήρα ή σημασία) και σε υψηλότερο επίπεδο (πριν σχηματισμός σώματος).Η κωδικοποίηση είναι ένα σημαντικό μέρος της ανάλυσης (Miles & Huberman, 1994) επειδή προσδιορίζει αλληλένδετες μονάδες νοήματος και οργανώνει τα δεδομένα σε ομάδες (πάντα σχετικό με το ερευνητικό ερώτημα). Γενικότερα, ο κώδικας συνοψίζει βασικές ενότητες νοήματος, αλλά διαφέρει από , τα οποία σχετίζονται με την ανάλυση υψηλότερου επιπέδου (Guest, Macqueen & Namey, 2012).

3. Αναζήτηση των θεμάτων

Σε αυτό το στάδιο, η ανάλυση επικεντρώνεται στην εύρεση πιθανών θεμάτων ή υποθεμάτων. Οι ερευνητές συνδυάζουν διαφορετικούς κώδικες για να αναζητήσουν πιθανά θέματα ή μοτίβα που

προκύπτουν μέσα από τα δεδομένα. Ορισμένοι αρχικοί κωδικοί μπορεί να αποτελούν το κύριο θέμα, ενώ άλλα υποθέματα ή υποκατηγορίες. Ένα θέμα συνοψίζει μια ομάδα ή κατηγορία κώδικα με υψηλότερη ερμηνεία από τον πιο περιγραφικό κώδικα ή κατηγορία (Langdridge, 2004).

4. Επανεξέταση των θεμάτων

Το τέταρτο στάδιο της ερευνητικής διαδικασίας είναι όταν έχουν αρχίσει να διαμορφώνονται πιθανά ή υποψήφια θέματα. Κατά τη διάρκεια αυτού του σταδίου, ο ερευνητής εξετάζει τα θέματα για να δει εάν είναι συνεκτικά και να εντοπίσει τυχόν ενότητες νοήματος που δεν περιλαμβάνονταν στην αρχική κωδικοποίηση. Εάν δεν υπάρχουν νέες πληροφορίες με πρόσθετη ανάλυση δεδομένων, η ανάλυση του ερευνητικού υλικού τελειώνει. (Patton, 1990)

5. Ορισμός και ονομασία θεμάτων

Μετά τη διαμόρφωση ενός θεματικού χάρτη των δεδομένων, το πέμπτο στάδιο ξεκινά όταν ο ερευνητής προσδιορίζει τα ουσιαστικά θέματα και τις διαστάσεις των δεδομένων. Θα πρέπει επίσης να είναι σε θέση να γράψει μια λεπτομερή ανάλυση για κάθε θέμα και πώς ταιριάζει στα ερευνητικά ερωτήματα. Επιπλέον, ο ερευνητής θα πρέπει να είναι σε θέση να περιγράψει το σκοπό και το περιεχόμενο κάθε θέματος σε δύο προτάσεις. Εάν αυτό δεν είναι δυνατό, ο ερευνητής μπορεί να χρειαστεί να αναλύσει περαιτέρω τα δεδομένα. Επιπλέον, τα θέματα δεν πρέπει να υπερβαίνουν τα 10 θέματα. Εάν το κάνουν, ο ερευνητής θα χρειαστεί να αναλύσει περαιτέρω τα δεδομένα (Φ. Ισάρη, 2015)

6. Έκθεση των δεδομένων-συγγραφή των ευρημάτων

Το έκτο στάδιο της έρευνας είναι όταν όλα τα δεδομένα που έχουν συλλεχθεί υποβάλλονται σε επεξεργασία και αναλύονται. Αυτό περιλαμβάνει τη σύνταξη τελικής έκθεσης για τα ευρήματα. Σε αυτό το στάδιο, ο ερευνητής θα πρέπει να αφηγηθεί την ιστορία των δεδομένων με τρόπο που να κάνει τον αναγνώστη να πιστέψει στην αξία και την εγκυρότητα της ανάλυσης. Η γραφή της ανάλυσης πρέπει να παρέχει μια συνεκτική, ενδιαφέρουσα και λογική ροή που συνδέει τα δεδομένα εντός και μεταξύ των θεμάτων. Επιπλέον, το γραπτό πρέπει να παρέχει επαρκή στοιχεία για την τεκμηρίωση των διαφόρων ζητημάτων ή ζητημάτων που παρουσιάζονται. Οι

συγγραφείς καλούνται να επιλέξουν παραδείγματα ή αποσπάσματα που απεικονίζουν τα κύρια σημεία που προσπαθούν να κάνουν. Τα αποσπάσματα ενσωματώνονται σε μια αναλυτική αφήγηση και απεικονίζουν την ιστορία που λένε οι ερευνητές για τα δεδομένα τους (Braun & Clarke, 2006: 94).

3.7 Ηθικά Ζητήματα

Το θεμέλιο μιας έρευνας είναι η εφαρμογή των κανόνων δεοντολογίας. Ένα από τα πιο σημαντικά ηθικά ζητήματα που προκύπτουν είναι η ανωνυμία και η εμπιστευτικότητα των αποτελεσμάτων. Αναλυτικότερα, οι συμμετέχοντες πρέπει να είναι πλήρως ενημερωμένοι για τον σκοπό και τον τρόπο διεξαγωγής μας έρευνας που πρόκειται να συμμετάσχουν. Επιπλέον, σημαντική είναι η υποκειμενικότητα ή αντικειμενικότητα του ερευνητή, ενώ παράλληλα η εχεμύθεια που πρέπει να τηρεί απέναντι στους συμμετέχοντες αποτελεί και εκείνη ένα ηθικό ζήτημα που απασχολεί το σύνολο ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια, καθώς είναι υψίστης σημασίας η διασφάλιση μας ανωνυμίας του ερωτώμενου. Ακόμη, η αξιοπιστία και η εγκυρότητα του δείγματος αποτελούν ηθικά ζητήματα, αφού σαφώς η έρευνα που διεξάγουμε επιβάλλεται να βασίζεται στην πραγματικότητα (Ζαφειροπούλου, 2016). Επιπρόσθετα, η συγκατάθεση των συμμετεχόντων ίσως αποτελεί και το βασικότερο ηθικό ζήτημα σε μια έρευνα, διότι οι ίδιοι πρέπει να έχουν αντιληφθεί με το καλύτερο δυνατό τρόπο σε τι θέλουμε να συμμετάσχουν. Τέλος, οι ερωτήσεις που σχετίζονται με ευαίσθητα θέματα είναι αναγκαίο να διατυπώνονται με ιδιαίτερη προσοχή, καθώς η έρευνά μας αφορά μια κατάσταση κρίσης, η οποία μπορεί ακόμη να τους προκαλεί ταραχή, ενώ ταυτόχρονα οι απαντήσεις των συμμετεχόντων, τα δεδομένα και τα συμπεράσματα που προκύπτουν πρέπει να προστατεύονται και να αντιμετωπίζονται με ευγένεια και σεβασμό (Ζαφειροπούλου, 2016).

3.8 Δυσκολίες και αντιμετώπιση

Η σημαντικότερη δυσκολία στην πραγματοποίηση της πτυχιακής ήταν η έλλειψη ελληνικής βιβλιογραφίας, καθώς δεν έχουν πραγματοποιηθεί παρόμοιες έρευνες. Αντιθέτως, επιλέξαμε να ανατρέξουμε σε ξενόγλωσση βιβλιογραφία που έχουν υλοποιηθεί παρόμοιες μελέτες. Μια ακόμη δυσκολία, που ήρθαμε αντιμέτωπες, ήταν ο περιορισμένος αριθμός δείγματος

(επαγγελματίες υγείας) με τους οποίους υπήρξε δυσκολία επαφής, λόγω αυξημένου φόρτου εργασίας. Για αυτό τον λόγο επιλέξαμε να πραγματοποιηθούν οι συνεντεύξεις δια ζώσης αλλά και εξ αποστάσεως με βάση το πρόγραμμα των ερωτώμενων, έτσι ώστε να είναι και για τους ίδιους ευκολότερο σαν διαδικασία. Επίσης, σημαντική δυσκολία ήταν η απόσταση που είχαν τα μέλη της ομάδας σε σχέση με το πεδίο της μελέτης. Για αυτό λοιπόν επιλέχθηκε αρκετές από τις συνεντεύξεις να γίνουν εξ αποστάσεως με την έγγραφη συγκατάθεση των συμμετεχόντων.

Ακόμη, κρίνεται απαραίτητο να αναφερθεί ότι, ενώ το συμβάν πραγματοποιήθηκε πριν περίπου ενάμιση χρόνο, η εικόνα των αποτελεσμάτων δεν είναι ολοκληρωμένη, δεν έχουμε ακόμη δηλαδή ολοκληρωμένη εικόνα της καταστροφής και της κρίσης που έχει επέλθει στον Δήμο Μινώα Πεδιάδας. Η δυσκολία αυτή αντιμετωπίστηκε αφενός με συνεχή μελέτη στην πρόσφατη βιβλιογραφία και αφετέρου με στοχευμένες ερωτήσεις κατά τη διάρκεια των συνεντεύξεων. Επιπλέον βοήθησε αρκετά η ανασκόπηση σε καταστάσεις κρίσεις που έχουν προκληθεί από φυσικά φαινόμενα όπως λ.χ. Ο σεισμός στην Αθήνα το 1999, Οι φωτιές στην Ηλεία το 2007 και στο Μάτι το 2018 αλλά και άλλα γεγονότα που παρουσιάζονται σε ξένη βιβλιογραφία. Τέλος, η άμεση επαφή και σχέση που είχαν οι συμμετέχουσες στην έρευνα αναφορικά με τον σεισμό προκάλεσε δυσκολίες κατά τη διάρκεια των συνεντεύξεων, καθώς ήταν πολύ συναισθηματικά φορτισμένες. Ως αντιμετώπιση του συγκεκριμένου γεγονότος η ερευνητική ομάδα προσπάθησε να είναι πολύ υποστηρικτική και να δείξει κατανόηση κατά τη διάρκεια της ερευνητικής διαδικασίας.

3.9 Περιορισμοί έρευνας

Περιορισμοί της έρευνας μπορεί να είναι αδυναμίες ή απειλές, που εμποδίζουν τη διεξαγωγή μιας έρευνας. Πρόκειται για περιορισμούς που θέτει το περιβάλλον στον σχεδιασμό της έρευνας και που, είτε δεν μπορούν να ελεγχθούν πλήρως, είτε χρειάζεται προσπάθεια για να ελαττωθούν. Είναι πολύ σημαντικό, όμως, να αναφερθεί το τι κάναμε εμείς –ως ερευνήτριες – για να μειώσουμε ή να εξαλείψουμε την αρνητική επίδραση αυτών των απειλών.

Ένας σημαντικός περιορισμός της έρευνας ήταν η απειρία των φοιτητριών σε σχέση με την έρευνα και ειδικότερα με τις συνεντεύξεις. Η έλλειψη πείρας των συνεντευκτριών, ορισμένες φορές οδήγησε τις ίδιες ή τις ερωτώμενες να αισθανθούν άβολα είτε με τη διατύπωση των ερωτήσεων είτε με το περιεχόμενό τους. Επιπλέον, η έρευνα έγινε σε διάστημα 5 μηνών, οπότε

δεν δόθηκε χρόνος για ανάπτυξη σχέσεων εμπιστοσύνης και οικειότητας με όλες τις συνεντευξιαζόμενες, καθώς ορισμένες από εκείνες είχαν ανάγκη από περισσότερο χρόνο για να αισθανθούν έτοιμες να μας διηγηθούν σημαντικές συνθήκες της ζωής τους. Επρόκειτο, λοιπόν, για μια γρήγορη διαδικασία, χωρίς τον απαραίτητο χρόνο συζήτησης των συνεντεύξεων, μια καλύτερη προετοιμασία δηλαδή των ερωτώμενων για το τι θα ακολουθούσε. Ακόμη ένας περιορισμός που ήρθαμε αντιμέτωπες ήταν η δυσκολία να βρούμε δείγμα που αποτελείται από κοινωνικούς λειτουργούς καθώς λόγω φόρτου εργασίας ο χρόνος που διέθεταν ήταν μηδαμινός. Τέλος, περιόρισαν σημαντικά την έρευνα οι μονολεκτικές απαντήσεις των ερωτώμενων, οι οποίες δεν βοηθούσαν στη συνέχεια της συνέντευξης, όπως και οι μη ακριβείς απαντήσεις στα ερωτήματα.

Κεφάλαιο 4ο: Ευρήματα της έρευνας

Βάσει των απαντήσεων που δόθηκαν από τις συμμετέχουσες στην έρευνα, στα ερωτήματα των ημιδομημένων συνεντεύξεων, οι κύριες θεματικές ενότητες που προέκυψαν είναι οι παρακάτω:

4.1 Εμπειρίες και συναισθήματα επαγγελματιών

Στην πρώτη ενότητα αποτυπώνονται τα συναισθήματα που δημιουργήθηκαν στους επαγγελματίες υγείας σχετικά με την εμπειρία του σεισμού.

Πιο συγκεκριμένα, στις 27 Σεπτεμβρίου οι επαγγελματίες είχαν ξεκινήσει την ημέρα τους, όπως κάθε άλλη μέρα. Δύο ερωτώμενες απουσίαζαν από τον χώρο εργασίας τους. Ενώ αντίθετα, έξι βρίσκονταν στον χώρο εργασίας, εκ των οποίων μια βρισκόταν στο υπηρεσιακό αυτοκίνητο: *«Τραγικά πράγματα, τι να σου πω τώρα, βρισκόμουν στη δουλειά ήμουνα στο αυτοκίνητο μέσα. Δεν κατάλαβα τι ήτανε, νόμιζα με τράκαρε κάποιος από πίσω»* (Σ2).

Πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι οι επαγγελματίες ακολουθούσαν την καθημερινή τους ρουτίνα, πάντα έχοντας στο πίσω μέρος του μυαλού τους, τους μικρούς καθημερινούς σεισμούς που συνέβησαν από τον Ιούνιο. Τα συναισθήματα που τους δημιουργήθηκαν κατά τη διάρκεια του σεισμού, ήταν έντονα. Σύμφωνα με τις συνεντεύξεις που μας παραχώρησαν οι επαγγελματίες, οι περισσότερες έκαναν λόγο για φόβο, στενοχώρια, ανησυχία, και άγχος τόσο για τις ίδιες, όσο και για τις οικογένειές τους. Χαρακτηριστικά οι επαγγελματίες ανέφεραν: *«Εμείς ήμασταν πολύ αγχωμένοι, γιατί εδώ μένουν δικοί μας άνθρωποι, οπότε το μυαλό μας αμέσως πήγε να δούμε αρχικά εάν είναι καλά οι δικοί μας άνθρωποι, γονείς, παιδιά, θείους, θείες κλπ.» (Σ1), «Δύσκολες συνθήκες, στρεσογόνες, στενάχωρες. […] «Σαν άνθρωπο τώρα εντάξει μας επηρέασε λίγο ψυχολογικά. Ακόμα λίγο φοβόμαστε, ακόμα λίγο τρέμουμε τι θα γίνει και αν ξανά γίνει» […] Νομίζω ότι πιο πολύ καιρό μου πήρε να διαχειριστώ το ψυχολογικό κομμάτι, όπου κάθε φορά που ερχόμουν στην δουλειά έκλαιγα» (Σ1), «[…] άγχος και την στεναχώρια» (Σ6), «Φόβος πολύ έντονος φόβος αγωνία» (Σ4) «[…] όλος αυτός ο φόβος που νιώσαμε όλοι εμείς για να σωθούμε μέσα από το κτίριο πεταχτήκαμε όλοι έξω και μετά να δούμε αν όλοι είναι καλά τα παιδιά μας, η οικογένειά μας, όλοι οι γνωστοί και φίλοι» (Σ7, « […] φοβόμασταν να ανέβουμε στα σπίτια μας ήταν όλα ερείπια» (Σ3), «Πάθαμε φοβίες» (Σ6).*

Επιπρόσθετα, πέντε συμφώνησαν πως ήταν έντονο το αίσθημα της κόπωσης, εξαιτίας του ωραρίου εργασίας. *«Τις πρώτες δύο εβδομάδες σίγουρα δουλεύαμε πάνω από δέκα ώρες» (Σ6), «[…] απίστευτο όγκο εργασίας» (Σ8)*.

Παρόλα αυτά υπήρξε και μια αισιόδοξη απάντηση, που διαφοροποιήθηκε από τις υπόλοιπες, και καταδεικνύει τη δυναμική που αποκτάς έπειτα από την αντιμετώπιση μιας κρίσης: *«Έχω βγει πιο δυνατή μετά από αυτό» (Σ7).*

4.2 Επιπτώσεις σεισμού στην κοινότητα

Εξετάζοντας τις επιπτώσεις του σεισμού στην κοινότητα οι επαγγελματίες εστίασαν στις ***υλικές επιπτώσεις*** που προκλήθηκαν από τον εγκέλαδο, και πιο συγκεκριμένα μίλησαν για τις καταστροφές στα σπίτια, με αποτέλεσμα οι κάτοικοι να μείνουν άστεγοι. Χαρακτηριστικά αναφέρουν: *«Ο τόπος μας, τον οποίο τον βλέπαμε διαλυμένο» (Σ1), « […] ήταν Αρκαλοχώρι πολύ διαφορετικό με όλα γκρεμισμένα» (Σ2), « Άστεγοι άνθρωποι από τη μία στιγμή στην άλλη βρέθηκαν πάρα πολλοί άνθρωποι χωρίς στέγη χωρίς πολύ βασικά πράγματα» (Σ4).*

Επίσης, μέσα από τις συνεντεύξεις οι επαγγελματίες υγείας έδωσαν έμφαση, πέρα από την σημασία των υλικών ζημιών, στις ***ψυχολογικές επιπτώσεις*** που προκάλεσε ο σεισμός στην κοινότητα. Συναισθήματα που διέκριναν στους κατοίκους οι ίδιοι είναι ο θυμός και η στεναχώρια. Συγκεκριμένα μας μεταφέρουν *«Στο ψυχολογικό κομμάτι ας πούμε εμείς εδώ που έχουμε τους εξυπηρετούμενους, το βλέπουμε. Είναι στεναχωρημένοι γιατί αναγκάστηκαν να φύγουν από τα σπίτια τους, είναι οι συνθήκες πιο δύσκολες και για τα παιδιά τα ίδια. Οπότε και στο ψυχολογικό τομέα το βλέπουμε αυτό ότι έχουμε επιπτώσεις (Σ5)», « […] πολλοί ήταν θυμωμένοι είχαν χάσει την υπομονή τους» (Σ4).*

Σημαντικό είναι να αναφερθεί η φράση μίας συμμετέχουσας, η οποία δηλώνει το μέγεθος της καταστροφής που βίωσαν οι κάτοικοι με αποτέλεσμα να μηδενιστούν όλα όσα είχαν καταφέρει μέχρι εκείνη τη στιγμή: *«Ξαναγράφτηκαν οι ζωές τους» (Σ8).*

4.3 Τρόποι αντιμετώπισης της κατάστασης κρίσης

Η συγκεκριμένη ενότητα αναδεικνύει τους τρόπους με τους οποίους οι επαγγελματίες υγείας προσπάθησαν να αντιμετωπίσουν την κατάσταση κρίσης που προέκυψε έπειτα από τον σεισμό της 27ης Σεπτεμβρίου. Σημαντικό κομμάτι της έρευνας αποτελούν οι τρόποι με τους οποίους οι επαγγελματίες υγείας προσπάθησαν να ενδυναμώσουν τους πληγέντες, καθώς και οι μέθοδοι και οι τεχνικές του επαγγέλματός τους που χρησιμοποίησαν.

Αρχικά, τέσσερις επαγγελματίες απάντησαν πως ασχολήθηκαν με το κομμάτι της τροφοδοσίας των πληγέντων: *«Τους παρείχαμε το φαγητό» (Σ3).*

Επιπλέον, τέσσερις απάντησαν πως ασκούσαν τα νοσηλευτικά τους καθήκοντα: *«[…] παρακολουθούσαμε την κατάσταση της υγείας τους» (Σ6)* και δύο βοηθούσαν και στην ατομική υγιεινή των ηλικιωμένων *«Βοηθούσαμε τους παππούδες να κάνουν μπάνιο, βοηθούσαμε να μετράμε τις πιέσεις και τα λοιπά» (Σ7), «Το πιο σημαντικό για εμάς ήταν να υπάρχει μια καθαριότητα, μια υγιεινή» (Σ6).*

Τέλος, δύο ερωτώμενες ανέφεραν την προσπάθεια που κατέβαλαν, μέσω κοινωνικής έρευνας, προκειμένου να μην χάσουν οι πληγέντες το κοινωνικό εισόδημα αλληλεγγύης και το επίδομα στέγασης *«Το εισόδημα κοινωνικής αλληλεγγύης ή το επίδομα στέγασης που έμενε στο σπίτι του, αλλά παρόλα αυτά λόγω σεισμού ας πούμε μπορεί να το έχει χάσει, εμείς βγαίνουμε κάνουμε κοινωνικές έρευνες» (Σ5).*

Το μεγαλύτερο ποσοστό των επαγγελματιών, επτά άτομα, αναφέρθηκαν στην ψυχολογική ενίσχυση των σεισμόπληκτων. Οι μέθοδοι που χρησιμοποίησαν οι επαγγελματίες αποκτήθηκαν μέσα από τις γνώσεις και τις εμπειρίες που έχουν από την καριέρα και τις σπουδές τους. Οι κύριες που αναφέρθηκαν ήταν η εμψύχωση, η ενθάρρυνση, η βοήθεια στη διαχείριση καταστάσεων, το χιούμορ, η αισιοδοξία, η έκφραση συναισθήματος και η συζήτηση για τον σεισμό και η Συμβουλευτική.

Τα παραπάνω γίνονται αντιληπτά από τα εξής λόγια: *«Εμψύχωση την ενθάρρυνση και όλα τα σχετικά» (Σ1), «Προσπαθήσαμε να τους στηρίξουμε ψυχολογικά όσο γινότανε» (Σ2), «[…] εστιάσαμε στην έκφραση του συναισθήματος κάποιες φορές ήταν αποδοτικές οι τεχνικές χαλάρωσης, όταν μπορεί να είχαμε κρίσεις πανικού γιατί ήταν πάρα πολλοί άνθρωποι που έλεγαν ότι φοβόντουσαν να μπουν στο σπίτι τους και ας μην είχε φθορές […] άλλες τεχνικές είναι και να*

συζητάς για το φαινόμενο του σεισμού» (Σ4), «Συμβουλευτική, συνεδρίες» (Σ5), «Ενθάρρυνση και λέγοντάς τους, αυτό που έχω διαβάσει, ότι είμαι επιζών έπειτα από μια καταστροφή» (Σ8), «[…] ρόλο του διασκεδαστή σε όλο αυτό συν τοις άλλοις γιατί αλίμονο» (Σ1).

4.4 Κινητοποίηση φορέων – κατοίκων – εθελοντών

Στον άξονα αυτό διαφαίνεται η μεγάλη και συγκινητική κινητοποίηση διάφορων τοπικών και εξωτοπικών φορέων και συλλόγων, κατοίκων και πλήθους εθελοντών στην παροχή υλικής και ψυχολογικής υποστήριξης στους πληγέντες.

Όλες οι ερωτώμενες (8) συμφώνησαν ότι η κινητοποίηση φορέων – κατοίκων και εθελοντών ήταν άμεση. Χαρακτηριστική ήταν η παρακάτω πρόταση: *«τεράστια κινητοποίηση» (Σ8).* Συγκεκριμένα ανέφεραν πως υπήρξε κινητοποίηση από εθελοντές, τον Δήμο Μινώα Πεδιάδας και άλλους Δήμους της χώρας, την Περιφέρεια Κρήτης, το ΕΛΜΕΠΑ, την Εκκλησία, τον Ερυθρό Σταυρό, τα Παιδικά χωριά SOS, τον Φίλιο Ζευς, την Αποστολή Αγάπης τον Στρατό, την Αστυνομία και τέλος την Πυροσβεστική Υπηρεσία.

Βέβαια σημαντικό είναι να αναφέρουμε πως μία επαγγελματίας υγείας τόνισε πως, ενώ στην αρχή υπήρχε κινητοποίηση, πλέον δεν υπάρχει καμία βοήθεια *«Είναι για όσο είναι τα φώτα της δημοσιότητας, μετά σε ξεχνάνε όλοι και μένεις μόνος σου» (Σ3).*

4.5 Δυσκολίες αναφορικά με την κρίση και η αντιμετώπισή τους

Ένα εξίσου σημαντικό κομμάτι της έρευνας, αφορά τις δυσκολίες των επαγγελματιών υγείας, καθώς και τις προσπάθειες επίλυσής τους.

Δύο ερωτώμενες συμφώνησαν πως αντιμετώπισαν δυσκολίες σχετικά με τη συνεννόηση με τους ανώτερους, αναφορικά με την επίλυση των παραπόνων των οικίσκων το παραπάνω τελικά επιλύθηκε μέσω του διαλόγου. Σημαντικά είναι τα όσα λέει: *«Ήταν η ασυνεννοησία μεταξύ των ανωτέρων με εμάς. Δεν υπήρχε μια συνέπεια. Αυτό θα πω εγώ. Γιατί εμείς ήμασταν οι αποδέκτες των παραπόνων γιατί εμάς έβλεπαν οι άνθρωποι, αλλά εμείς δεν μπορούσαμε να κάνουμε κάτι αν οι ανώτεροι δεν το ενέκριναν ή δεν μας έδιναν. …[…] : Εντάξει προσπαθήσαμε με συζήτηση ναι. Μέσω του διαλόγου» (Σ6).* Ενώ, μία επαγγελματίας υγείας ανέφερε πως αντιμετώπισε δυσκολία συνεννόησης, όχι με ανωτέρους αλλά με το οικογενειακό περιβάλλον ενός ηλικιωμένου

κατοίκου των οικίσκων, κάτι που όμως επιλύθηκε με τη βοήθεια της Κοινωνικής Υπηρεσίας που εργαζόταν στον χώρο του κλειστού γηπέδου μπάσκετ. Το παραπάνω επιβεβαιώνεται από τα λεγόμενά της *«Η έλλειψη συνεργασίας από το περιβάλλον, να πω από το οικογενειακό περιβάλλον. … υπήρχε Κοινωνική Υπηρεσία και εντάξει βρήκαμε λύσεις» (Σ7).*

Η δεύτερη συνηθέστερη δυσκολία, σύμφωνα με τρεις από τις συμμετέχουσες στην έρευνα, ήταν η έλλειψη χώρου εργασίας μιας που είχε κριθεί ακατάλληλος από τις ζημιές καθώς και η έλλειψη μέσων για καλύτερη εξυπηρέτηση της κοινότητας όπως ένα επιπλέον αυτοκίνητο στις κινητές μονάδες. «*Κάποιες στιγμές δεν είχαμε τα απαραίτητα για να προσφέρουμε, αυτά δηλαδή που έπρεπε να προσφέρουμε δεν τα είχαμε ,εννοώ τώρα σαν νοσηλευτική φροντίδα, διότι εκεί που στεγαζόμασταν το ΚΑΠΗ έπεσε δεν ξέρουμε καν που Πήγαν τα πράγματά μας, εκεί πάνω (οικίσκοι) δεν έχουμε τίποτα σε ένα αυτοκίνητο είμαστε το αυτοκίνητο το είχαμε κάνει μεταφορικό μέσο και κουβαλούσαμε τα φαγητά δεν μπορούσαμε να κάνουμε κάτι άλλο Χερσόνησο Μάλια την ίδια διαδρομή κάθε μέρα δεν μπορούσαμε να κάνουμε κάτι άλλο δηλαδή σε μία περίοδο δεν είχαμε αυτό που θέλαμε το βασικό ήτανε ότι έπρεπε να ταΐσουμε τους ανθρώπους ασχολήθηκα με αυτό το κομμάτι βασικά*» (Σ2).

Συμπληρωματικά μια δυσκολία υπήρξε στη διεκπεραίωση νέων ιδεών όπως τη δημιουργία μιας τηλεφωνικής γραμμής για ψυχολογική υποστήριξης. Αυτό υπήρξε λόγω δυσκολίας των ατόμων να ανοιχτούν και να μιλήσουν για το πως βίωναν την κατάσταση που ζούσαν: *«Πράγματα που δεν προχώρησαν όπως θέλαμε να κάνουμε μία τηλεφωνική γραμμή υποστήριξης που δεν έτρεξε» «Δεν έχουμε και εδώ στην περιοχή την εξοικείωση με αυτό το κομμάτι... Δηλαδή ψυχολόγος ψυχίατρος κοινωνικός λειτουργός όλο αυτό δεν έχουμε την εξοικείωση ότι…τώρα δυσκολεύομαι θα πάω να ζητήσω βοήθεια»(Σ4).*

Μια ακόμη δυσκολία που ανέφερε είναι πως δεν είχε προϋπηρεσία σαν Κοινωνική Λειτουργός σε αντίστοιχη υπηρεσία και έπρεπε να έρθει αντιμέτωπη με μια κατάσταση κρίσης, ενώ η συνάδελφος της είχε αναλάβει άλλες υποχρεώσεις και πολλές φορές λόγω φόρτου εργασίας δεν βρισκόταν εκεί έτσι ώστε να τις διευκρινίσει τυχόν απορίες που προκύπταν. Τα παραπάνω επιβεβαιώνονται *«δυσκολεύτηκα πάρα πολύ στην αρχή ακριβώς γιατί εγώ σαν Κοινωνική Λειτουργός δεν είχα ξανά εργαστεί σε Κέντρο Κοινότητας, σε αντίστοιχη υπηρεσία».* (Σ5). Η δυσκολία όμως αυτή επιλύθηκε σε ένα βαθμό, αφού υπήρχε συνεργασία με τη συνάδελφο *«Η Ψυχολόγος αρχικά είχαμε μια πάρα πολύ καλή συνεργασία και μου έδειξε τα βασικά για αρχή. Μου*

έμαθε κάποια πράγματα και τα λοιπά για να μπορώ να εξυπηρετώ τους πολίτες και εγώ από εδώ για να είναι ανοιχτό το Κέντρο Κοινότητας» (Σ5).

Τέλος, δύο επαγγελματίες υγείας απάντησαν πως δεν αντιμετώπισαν καμία δυσκολία. πιο συγκεκριμένα μία αναφέρει: *«Δεν αντιμετωπίσαμε καμία, τα καταφέραμε» (Σ3).*

4.6 Επαγγελματική ετοιμότητα και προετοιμασία στην αντιμετώπιση της κρίσης

Στον άξονα αυτό παρουσιάζεται η επαγγελματική και ατομική ετοιμότητα και προετοιμασία των επαγγελματιών πριν τον εγκέλαδο της 27ης Σεπτεμβρίου.

Αναφορικά με το πόσο προετοιμασμένες ήταν οι επαγγελματίες υγείας για μια κατάσταση κρίσης, όπως αυτή του εγκέλαδου, η συντριπτική πλειοψηφία, έξι, απάντησαν πως προσωπικά και επαγγελματικά, δεν ήταν καθόλου προετοιμασμένες.

Μια ερωτώμενη μάλιστα επισημαίνει *«Μας έπιασε απροετοίμαστους εντελώς» (Σ2)*.

Αντίθετα δύο απάντησαν πως ήταν σε μικρό βαθμό προετοιμασμένοι επαγγελματικά: *«Σε προσωπικό καθόλου…. σε επαγγελματικό λίγο» (Σ4), «Δεν ξέρω αν είσαι ποτέ, έτυχε να έχω μια κατάρτιση» (Α8).*

Τέλος, υπήρχε μια μόνο απάντηση για προσωπική προετοιμασία: *«Περίμενα ότι κάτι θα συμβεί σε προσωπικό επίπεδο. Εργασιακά και αυτά τίποτα, καμία προετοιμασία» (Σ7).*

Επιπρόσθετα, οι επαγγελματίες υγείας ρωτήθηκαν αν οι γνώσεις, οι μέθοδοι και οι τεχνικές του επαγγέλματός τους, αποδείχτηκαν χρήσιμες στην αντιμετώπιση της κρίσης.

Η πλειονότητα των ερωτώμενων, οκτώ, απάντησε πως φυσικά και οι γνώσεις που είχαν από την εκπαίδευση τους ήταν χρήσιμες. Χαρακτηριστικά κάποιοι ενδεικτικά αναφέρουν: *«Βεβαίως και χρησιμοποίησα τεχνικές του επαγγέλματος» (Σ7).* Δύο ερωτώμενοι ανέφεραν πως ήταν σημαντική και η καθοδήγηση από εξειδικευμένο προσωπικό: *«Η καθοδήγηση από εμπειρότερους ανθρώπους γιατί είχαμε δίπλα μας μεγάλους φορείς» (Σ1), «Υπήρχαν και προσωπικό πιο εξειδικευμένο που ότι δεν μπορούσαμε εμείς συμπλήρωνε» (Σ3).*

Μία ερωτώμενη συμπλήρωσε πως ήταν σημαντικές οι γνώσεις της σχολής, αλλά χρειάστηκε να ανατρέξει σε βιβλιογραφία και εξειδικευμένους φορείς, καθώς δεν είχε διαβάσει επαρκώς την

αντιμετώπιση καταστάσεων κρίσης *«Διάβασμα τις πρώτες μέρες με πάρα πολύ στενή συνεργασία και με επικοινωνία με ανθρώπους που είχαν βρεθεί σε αντίστοιχες καταστάσεις» (Σ7).*

Τέλος, σημαντικά είναι τα λεγόμενα μίας ακόμη επαγγελματία, που συμφώνησε για την σημαντικότητα των γνώσεων, αλλά προσέθεσε πως η σχολή δεν της προσέφερε τα κατάλληλα εφόδια, αλλά η επιμόρφωση που επέλεξε να λάβει πάνω στις καταστάσεις κρίσης, τη βοήθησε αρκετά στην αντιμετώπιση της συγκεκριμένης. Χαρακτηριστικά επισημαίνει *«Οι γνώσεις μου είχαν να κάνουν με μια εκπαίδευση, προσωπική αναζήτηση, όχι από την σχολή» (Σ8).*

4.7 Δυνατά σημεία της παρέμβασης

Στη συγκεκριμένη ενότητα αναδεικνύονται τα δυνατά σημεία που παρατήρησαν οι επαγγελματίες υγείας στην προσπάθειά τους να αντιμετωπίσουν την κατάσταση κρίσης που είχε προκύψει.

Η κύρια απάντηση που έδωσαν τρεις ήταν η ευαισθησία που είχαν αναφορικά με τη στήριξη των πληγέντων, ενώ τέσσερις έδωσαν έμφαση σε χαρακτηριστικά όπως την ενσυναίσθηση, το αίσθημα προσφοράς - αλληλεγγύης, την υπομονή, τη δυναμικότητα, το χιούμορ, τη θέληση και τέλος την επαγγελματική τους εμπειρία. Αναφέρουν: *«Το χιούμορ μου» (Σ6), «Η εμπειρία βέβαια τόσα χρόνια εδώ με την τρίτη ηλικία το πιο σημαντικό»(Σ7), «Έχουμε συνηθίσει να αντιμετωπίζουμε περιστατικά σαν αυτά. Οπότε από μόνες μας είμαστε δυναμικές γυναίκες»(Σ7) «Πρέπει να έχεις υπομονή, μετά χρειάζεται να έχεις ενσυναίσθηση, να μπορείς να καταλαβαίνεις και τον άλλον. Μετά χρειάζεται να είσαι βοηθητικός, να θες να βοηθήσεις, να υπάρχει το αίσθημα της αλληλεγγύης» (Σ5), «Η θέλησή μας και η δύναμή , η ευαισθησία για τον άνθρωπο» (Σ3), «Η ευαισθησία» (Σ2), «Αλληλοβοήθεια και βοηθώντας η μία υπηρεσία την άλλη στο να μας δείξουν τον δρόμο που πρέπει να πάμε» (Σ1).*

Επιπλέον, οι γνώσεις, και τα συναισθήματα που είχαν οι επαγγελματίες κατά τη διάρκεια της παρέμβασής τους αποτέλεσαν σημαντικά όπλα. Συγκεκριμένα ανέφεραν συναισθήματα, όπως η ανάγκη για προσφορά, η αλληλεγγύη, η θετική επιρροή - αίσθημα ευχαρίστησης, η απόκτηση ενσυναίσθησης .

Συγκεκριμένα αναφέρουν: *«Σαν επαγγελματία μου πρόσφερε γνώση, μου πρόσφερε έντονα συναισθήματα έντονα, της προσφοράς και της αλληλεγγύης» (Σ1), «Με επηρέασε θετικά. Το*

ζήσαμε, στεναχωρηθήκαμε, αλλά ευχαριστηθήκαμε που το καταφέραμε» (Σ2), «[…] η ενσυναίσθηση στον άνθρωπο ότι τον νοιάζεσαι» (Σ5).

Επιπρόσθετα, ένας επαγγελματίας επισήμανε πως παρά τις δύσκολες συνθήκες εργασίες η συνεργασία μεταξύ των υπηρεσιών και των συναδέλφων ενισχύθηκε. Χαρακτηριστικά είπε: *«Αλληλοβοήθεια και βοηθώντας η μία υπηρεσία την άλλη στο να μας δείξουν τον δρόμο που πρέπει να πάμε» (Σ1).*

Τέλος, μια συμμετέχουσα ως δυνατό σημείο απάντησε *«Η ηρεμία που αντιμετώπισα την όλη κατάσταση» (Σ8).*

4.8 Η ανατροφοδότηση των επαγγελματιών

Σε αυτό τον άξονα αναδεικνύονται οι παράγοντες από τους οποίους οι επαγγελματίες υγείας έλαβαν ανατροφοδότηση και συνέχισαν το έργο τους.

Η συχνότερη απάντηση η συχνότερη απάντηση που έδωσαν επαγγελματίες υγείας (τέσσερις), αναφορικά με την ενίσχυση της ανθεκτικότητας τους ήταν η ανατροφοδότηση από τους συναδέλφους. Τέσσερις απάντησαν πως η συνθήκη του σεισμού τους δημιουργούσε ένταση οπότε προκειμένου να χαλαρώσουν ήταν σημαντική η ενίσχυση από συναδέλφους. Αυτό φαίνεται από τα λεγόμενά τους: *«Και η μια από την άλλη έτσι, όταν έπεφτε η μια τη βοηθούσε η άλλη. Δηλαδή εγώ θυμάμαι να κλαίω στα πόδια συναδέλφου και κάποια στιγμή να μου λένε 'εντάξει τώρα έκλαψες σήκω συνεχίζουμε»(Σ7).*

Η επόμενη πιο συχνή απάντηση που δόθηκε από τέσσερις συμμετέχουσες ήταν ότι έλαβαν ανατροφοδότηση από την ένταση της συνθήκης του σεισμού, την ανάγκη για βοήθεια προς τους πληγέντες και από το γεγονός ότι δεν υπήρχαν σοβαροί τραυματισμοί παρά τον καταστροφικό σεισμό. Συγκεκριμένα είπε: *«νομίζω η ένταση των ημερών μας έβαλε στην διαδικασία να μην πέσουμε» (Σ6), «Την βρήκαμε με αυτές τις συνθήκες, τη βρήκαμε» […] «Δεν ξέρω λογικά από τις καταστάσεις, από όλο αυτό που είχε συμβεί, που δεν χτυπήθηκε κάνεις, μετά από τόση καταστροφή δεν έπαθε κανείς τίποτα» (Σ3).*

Τέλος, δύο επαγγελματίες έδωσαν ως απάντηση το γεγονός ότι κανένας από την κοινότητα δεν τραυματίστηκε σημαντικά και πως αισθάνθηκαν ευγνωμοσύνη που μπόρεσαν να βγουν αλώβητοι από αυτή την εμπειρία. Αναφέρουν χαρακτηριστικά *« […] από όλο αυτό που είχε*

συμβεί, που δεν χτυπήθηκε κανείς, μετά από τόση καταστροφή δεν έπαθε κανείς τίποτα» (Σ3), «Πάντως ναι εντάξει οι οικογένειές μας ήταν καλά, δεν είχαμε κάποιο θέμα. Τα σπίτια τα δικά μας δεν βγήκαν κίτρινα, οπότε αυτός ήταν και ένας λόγος που δεν μας είχε πάρει από κάτω» (Σ7).

4.9 Νέες ανάγκες και υποστήριξη των επαγγελματιών

Στην παρούσα ενότητα αναδείχθηκαν οι ανάγκες, οι οποίες δημιουργήθηκαν στους επαγγελματίες υγείας με τη νέα κατάσταση, καθώς και οι πηγές και οι τρόποι υποστήριξης που έλαβαν.

Σχετικά με τις ανάγκες που δημιουργήθηκαν από την κατάσταση κρίσης, μία ερωτώμενη αναφέρθηκε στην ανάγκη για επιμόρφωση των επαγγελματιών αναφορικά με μια επερχόμενη κατάσταση κρίσης. Συγκεκριμένα είπε: *«Ανάγκη στο να ενημερωθώ για να ξέρω πώς από εδώ και στο εξής θα μπορούσαμε να αντιμετωπίσουμε μια άλλη κρίση»(Σ1)*.

Ακόμη, μία μίλησε για ανάγκες των πληγέντων που δημιούργησαν περισσότερο φόρτο εργασίας στους επαγγελματίες *«Έχουμε περισσότερα περιστατικά τώρα» (Σ2).*

Επιπλέον, μια επαγγελματίας απάντησε πως οι ανάγκες είναι ίδιες, όπως και πριν τον σεισμό: *«Ίδιες ανάγκες που ήταν πριν, οι ίδιες που ήταν και πρώτα δεν έχει κάτι διαφορετικό» (Σ3).*

Δύο επαγγελματίες συμφώνησαν στην προσωπική τους ανάγκη για ξεκούραση, καθώς υπήρχε κώλυμα με τις άδειές τους *«η ανάγκη μας ήταν να ξεκουραστούμε» (Σ6), «Οι ανάγκες οι προσωπικές ήταν ότι δεν υπήρχε ξεκούραση» (Σ7)*

Επιπροσθέτως, τρεις ερωτώμενες επισήμαναν βασικές ανάγκες των εξυπηρετούμενων, όπως: τροφοδοσίας, εξοπλισμού, στέγασης - φιλοξενίας, οικονομικές, επιδιόρθωσης του σχολείου, καταγραφής αναγκών.

Τέλος, δύο αναφέρθηκαν και σε ψυχολογικές ανάγκες των πληγέντων, όπως για παράδειγμα το άγχος, ο φόβος και ο τρόμος που αισθάνθηκαν για τις νέες συνθήκες διαβίωσης μετά τον σεισμό. Πιο συγκεκριμένα, αναφέρουν: *«[…] της αποδοχής της νέας κατάστασης της προσαρμογής το άγχος και η ανασφάλεια... Επιπλέον ήταν και το άγχος της διαβίωσης στους οικίσκους, αφού εγκαταστάθηκαν πλέον οι άνθρωποι εκεί, δηλαδή η προσαρμογή τους στη νέα συνθήκη» (Σ4), «Ψυχολογικά υπήρχε ο φόβος, ο φόβος του σεισμού, ο φόβος ότι μην ξανά συμβεί… . Ο φόβος για*

το τι θα κάνουμε, υπήρχε αγωνία, ανησυχία. Ήταν έντονα αυτά τα συναισθήματα, πολύ έντονα» (Σ5).

Στο κομμάτι της υποστήριξης, που έλαβαν οι επαγγελματίες υγείας, η πιο κοινή απάντηση ήταν πως δεν έλαβαν από κανέναν (τρεις). Αυτό επιβεβαιώνεται με τα εξής λόγια τους: *«Από κανέναν δεν έχουμε υποστήριξη» (Σ3).*

Ενώ η δεύτερη πιο συχνή απάντηση ήταν η προσφορά των εθελοντών (δύο), των συναδέλφων (μια), του συγγενικού περιβάλλοντος (μια), του Δήμου (μια), των εξυπηρετούμενων (μια) και τέλος των υπηρεσιών (μια). Τα λόγια τους ήταν: *«Μεταξύ μας οι υπηρεσίες, ο συνάδελφος στον συνάδελφο. Δεν υπήρχε άλλη……. το συγγενικό περιβάλλον» (Σ1), «Βοήθεια από τον Δήμο είχαμε και από εθελοντές» (Σ2).*

4.10 Η κατάσταση της κοινότητας

Ο άξονας αυτός αναδεικνύει την κατάσταση της κοινότητας από την αρχή της κρίσης μέχρι και σήμερα, δύο χρόνια περίπου έπειτα από τον μεγάλο σεισμό.

Μέσα από τις απαντήσεις διαμορφώθηκαν διάφορες απόψεις για την κατάσταση της κοινότητας του Αρκαλοχωρίου από την αρχή της κρίσης έως και σήμερα. Το πιο κοινό εύρημα, βάσει των ερωτήσεων τεσσάρων επαγγελματιών (4), είναι πως δεν έχει υπάρξει κάποια αλλαγή στην κοινότητα, καθώς επικρατεί στασιμότητα στην ανακατασκευή των σπιτιών, των επιχειρήσεων των πληγέντων και δυσκολία προσαρμογής τους στην νέα πραγματικότητα. Τα παραπάνω επιβεβαιώνεται με τα εξής λόγια τους Χαρακτηριστικά είπαν: *« Δεν άλλαξαν και πολλά πράγματα, οι άνθρωποι προσπαθούν να προσαρμοστούν στα τωρινά δεδομένα, προσπαθούν να φτιάξουν τα σπίτια τους, τις επιχειρήσεις τους που είναι κλειστές» (Σ2).*

Ακόμη, η κοινότητα είχε υπηρεσίες, τις οποίες δεν είχε εκμεταλλευτεί στο έπακρο πριν τον σεισμό. Κατά τη διάρκεια της κρίσης υπήρχε, όμως, ενεργοποίηση από φορείς και υπηρεσίες. Η κοινότητα όμως σήμερα, που η κρίση έχει εν μέρει ξεπεραστεί, δεν τους αξιοποιεί κατάλληλα. Μία επαγγελματίας το εξηγεί αυτό, λέγοντας: *«Δηλαδή ενώ υπήρχε μια μέγιστη κινητοποίηση όλων των φορέων στην κοινότητα κατά τη διάρκεια της κρίσης, τώρα πάλι όλο αυτό έχει αρχίσει και κατασταλάζει και γενικά η κοινότητα στην παρούσα φάση, όπου η κρίση έχει αρχίσει και φεύγει και σβήνει, δεν εκμεταλλεύεται ίσως τους φορείς και τις υπηρεσίες» (Σ1).*

Επιπρόσθετα, αναφορικά με την κατάσταση της κοινότητας αναφέρθηκε από μία συμμετέχουσα πως υπάρχει προσπάθεια προσαρμογής. Πιο συγκεκριμένα ειπώθηκε: *«Έχω προσαρμοστεί σε αυτή τη συνθήκη… και πορευόμαστε κάπως με αυτό, δεν είναι θετικό και ελπιδοφόρο αυτό, παραπονιέται ο κόσμος και γίνονται κατά καιρούς αιτήματα προς τον Δήμο και όλα αυτά. Τώρα όμως έχουμε μπει σε αυτή την τροχιά» (Σ4).*

Τέλος, αναφέρθηκαν κάποια ζητήματα, όπως ότι δεν υπάρχει καταγραφή των δημοτών που έχουν μετεγκατασταθεί και ότι, επίσης, υπάρχουν κατεστραμμένες δομές. Το παραπάνω το εξηγούν λέγοντας: *« Υπάρχουν φοβερές αλλαγές, κατεστραμμένες δομές, το ΚΑΠΗ δεν λειτουργεί. Δεν υπάρχει καταγραφή αυτών που έχουν φύγει. Μετεγκατάσταση δημοτών. ... Δεν έχουμε την πλήρη εικόνα» (Σ8).*

4.11 Νέες προκλήσεις στις Υπηρεσίες και στον Δήμο

Ο άξονας αυτός αναδεικνύει τις νέες προκλήσεις οι οποίες προέκυψαν, εξαιτίας της κατάστασης κρίσης, στην τοπική αυτοδιοίκηση, στις κοινωνικές υπηρεσίες αλλά και γενικότερα στον Δήμο Μινώα Πεδιάδας.

Μια συνεντευξιαζόμενη ανέφερε ως πρόκληση την αντιμετώπιση της συγκεκριμένης κρίσης, την ετοιμότητα και την εκπαίδευση σε μια μελλοντική φυσική καταστροφή. Χαρακτηριστικά αναφέρει: *«Φτάσαμε στο στάδιο του να αντιμετωπίσεις την κρίση, να εξομαλύνεις την καθημερινότητα των ανθρώπων που εξυπηρετείς και να επανέρχεσαι σε ρυθμούς προ σεισμού. Η πρόκληση ίσως θα ήταν αυτό που σου είπα μια νέα ετοιμότητα και εκπαίδευση σε μια ενδεχόμενη φυσική καταστροφή» (Σ1).*

Ως πρόκληση αναφέρεται, ακόμη, η συνεργασία με τους εμπλεκόμενους επαγγελματίες, οι συντονισμένες κινήσεις για την αντιμετώπιση της κρίσης, η διάθεση για ουσιαστική βοήθεια.

Επιπλέον, σημαντική είναι η ετοιμότητα όχι μόνο του Δήμου Μινώα Πεδιάδας, αλλά όλων των Δήμων της Ελλάδος. Σχετικά με αυτό αναφέρθηκε: *«Η πρόκληση η μεγαλύτερη βασικά ένας Δήμος σαν τον Δήμο Μινώα Πεδιάδας και όλους τους Δήμους της Ελλάδας πρέπει να υπάρχει ετοιμότητα σε τέτοιες περιπτώσεις, ούτως ώστε να είναι έτοιμος ο μηχανισμός σε οποιαδήποτε στιγμή συμβεί οτιδήποτε, γιατί δεν είναι μόνο ο σεισμός είναι και διάφορα άλλα» (Σ7).*

Επίσης, τόνισαν ως πρόκληση το πιεστικό ωράριο εργασίας στο οποίο έπρεπε να ανταπεξέλθουν παρόλη την κόπωση αλλά και από την πίεση που υπέστησαν λόγο των ευθυνών που έπρεπε να αναλάβουν: *«Έπρεπε να φύγουμε από τα πόστα μας να πάμε σε άλλο περιβάλλον, να αναλάβουμε ευθύνες οι οποίες δεν ήταν δικές μας. Γενικώς ήταν μια κατάσταση που είχε πάρα πολύ κόπωση στο κορμί μας αλλά και ψυχικά. Δεν υπήρχε μια πάρα πολύ καλή συνεργασία. Υπήρχαν πάρα πολλά νεύρα, πολύς θυμός, κούραση, ήταν όλοι κουρασμένοι. Όλο αυτό είχε συγκρούσεις αρκετές»(Σ6).*

Τέλος, έγινε αναφορά (μια) πως πρέπει να γνωστοποιηθεί πρόγραμμα Ξενοκράτης στους Δήμους, να γίνει εκπαίδευση μέσω δράσεων των υπαλλήλων σε περίπτωση σεισμού, ενημέρωση για εμπλεκόμενους φορείς και χειρισμού της κρίσης. Συγκεκριμένα τα λόγια είναι: *«Ξενοκράτης αυτό ναι …….Και αυτό αφού είχε περάσει και το μεγάλο δύσκολο κομμάτι της πρώτης αντιμετώπισης και τα σχετικά. Αυτό οπότε νομίζω ότι απαιτείται οι επαγγελματίες να γνωρίζουν έστω στοιχειώδη κάποια πράγματα» (Σ1).*

4.12 Προτάσεις

Στην τελευταία ενότητα διερευνάται αν οι επαγγελματίες υγείας ***θα άλλαζαν τον τρόπο με οποίο διαχειρίστηκαν την κατάσταση κρίσης*** που προέκυψε και συγκεκριμένα τον σεισμό της 27ης Σεπτεμβρίου αλλά τις γενικότερες συνεχόμενες σεισμικές ακολουθίες. Σημαντικό κομμάτι της έρευνα αποτελούν ακόμη οι προτάσεις βελτίωσης αναφορικά με το επάγγελμα των συνεντευκτριών. Τελευταίο κομμάτι της ενότητας αποτελούν οι προτάσεις αντιμετώπισης μελλοντικής κατάστασης κρίσης.

Στην ερώτηση τι θα κάνατε διαφορετικά αν καλούσασταν να αντιμετωπίσετε ξανά μια παρόμοια κατάσταση κρίσης πέντε συμμετέχουσες έδωσαν την απάντηση πως δεν θα έκαναν τίποτα διαφορετικά: *«Δώσαμε ψυχή εκεί πέρα και νομίζω ότι εγώ έχω ήσυχη την συνείδηση μου. Δεν θα άλλαζα κάτι» (Σ1), «Δεν νομίζω, δεν θα έκανα κάτι διαφορετικό» (Σ8).* Η επόμενη συχνότερη απάντηση είναι ότι δεν γνώριζαν τι θα μπορούσαν να κάνουν διαφορετικά: *«Τι να πω, δεν ξέρω» (Σ3), «Σε επαγγελματικό δεν μου έρχεται κάτι να σου πω την αλήθεια» (Σ7),* ενώ συμπληρώθηκε σε προσωπικό επίπεδο η απάντηση πως: *«Θα είχα προετοιμάσει λίγο την οικογένειά μου καλύτερα, το σπίτι μου, θα είχα αφήσει πράγματα έξω σε προσωπικό επίπεδο» (Σ7).*

Τέλος, σε επαγγελματικό επίπεδο δόθηκε μια ακόμη απάντηση σχετική με προτάσεις διαφορετικής αντιμετώπισης, όπως ο συντονισμός, η ψυχοκοινωνική παρέμβαση και η ενημέρωση των σεισμόπληκτων: *«Να υπάρχει ένας προγραμματισμός. Στο ψυχοκοινωνικό κομμάτι και σαν επαγγελματίας θα έλεγα πιο στοχευμένη παρέμβασή... Ομάδες εξειδικευμένες που να γνωρίζουν αυτό το κομμάτι και παρέμβαση στο πεδίο. Δεν γίνεται με αυτή την κατάσταση να κάθομαι εγώ τώρα και να λέω όποιος σεισμόπληκτος θέλει να έρθει να με βρει... Δεν θα ΄΄ρθει.. Οπότε να πας εσύ, χωρίς να τους πιέσεις, απλά να κάνεις γνωστό ότι υπάρχει αυτό, μέσω της ενημέρωσης.... Ναι η ενημέρωση πάρα πολύ σημαντικό πρόβλημα δεύτερη πληροφορία παντού (Σ4)».*

Συζητήθηκαν επίσης με τις συμμετέχουσες οι ***προτάσεις σχετικά με τη βελτίωση παροχών των επαγγελμάτων, που υπηρετούν.*** Η εκπαίδευση και επιμόρφωση των επαγγελματιών υγείας αναφορικά με καταστάσεις κρίσης αναφέρθηκε από δύο συμμετέχουσες. Συγκεκριμένα, αναφέρουν: «Εκπαίδευση ξεκάθαρα γιατί δεν καταλαβαίνεις τη σημασία του μέχρι να βρεθείς μέσα σε αυτό» (Σ4). Επιπλέον, τρεις έκαναν λόγο για εκπαίδευση των εξυπηρετούμενων της εκάστοτε δομής *«Καλύτερη εκπαίδευση στους ηλικιωμένους, τι πρέπει να κάνουνε σε περίπτωση σεισμού» (Σ6).* Επιπρόσθετα, μία ανέφερε πως ο κάθε κλάδος σε περίπτωση επίταξης προσωπικού θα πρέπει να μπαίνει σε θέσεις σχετικές με το αντικείμενο του. Η παραπάνω πρόταση αποτυπώθηκε ως εξής: *«Θα πρότεινα καταρχήν όσον αφορά το επάγγελμά μας να μας βάζανε σε θέσεις που αφορά το επάγγελμά μας» (Σ6).*

Επιπρόσθετα, επισημάνθηκε μια πρόταση για ενίσχυση του προσωπικού και των υλικών μέσων των υπηρεσιών. Συγκεκριμένα, επισημάνθηκαν τα παρακάτω: *«Στην αρχή έπρεπε να ενισχυθεί το Βοήθεια στο Σπίτι και με προσωπικό και με δεύτερο αυτοκίνητο, γιατί ο δήμος είναι μεγάλος και δεν μπορούμε να ανταπεξέλθουμε» (Σ2).*

Ακόμη, σημαντικές προτάσεις ήταν πρώτον η ψυχολογική ενίσχυση από Κοινωνικό Λειτουργό και Ψυχολόγο. Το εξηγούν λέγοντας: *« […] υποστήριξη από ανθρώπους που έχουν γνώσεις από έναν Ψυχολόγο από έναν Κοινωνικό λειτουργό. Ψυχολογική υποστήριξη βασικά (Σ7)»* και δεύτερον προτείνουν οι Κοινωνικοί λειτουργοί να είναι δίπλα στο άτομο σε καταστάσεις κρίσης. Αναφέρουν: *«Θεωρώ ότι (ο ΚΛ) πρέπει να είναι βοηθητικός σε μια κατάσταση κρίσης, να είναι κοντά στον άνθρωπο σε μια κατάσταση ανάγκης» (Σ5).*

Κλείνοντας, εξετάσαμε τις προτάσεις από τους επαγγελματίες για την ***αντιμετώπιση πιθανής επερχόμενης κατάστασης κρίσης***. Η πιο κοινή πρόταση, που ειπώθηκε από πέντε επαγγελματίες σχετίζεται με την εκπαίδευση και την συνεχή επιμόρφωση των κοινωνικών επιστημόνων για την καλύτερη αντιμετώπιση επόμενης κρίσης. Συγκεκριμένα μια επαγγελματίας επισημαίνει *«Εκπαίδευση στους εργαζόμενους σε περίπτωση που συμβεί αυτό και αυτό ότι εμείς έχουμε επίταξη» (Σ6).* Επιπλέον, δύο ερωτώμενες προσέθεσαν την χάραξη πολιτικής – σχέδιο έκτακτης ανάγκης. Χαρακτηριστικά αναφέρουν: *«Χάραξη πολιτικής» (Σ8),* και *«: Ναι θα πρότεινα να υπάρχουν πλάνο Α, πλάνο Β σε καταστάσεις σεισμού, φωτιάς και πλημμύρας.» (Σ6).*

Ακόμη, επισημάνθηκε συγκεκριμένη πρόταση αναφορικά με την άρση της έντονης γραφειοκρατίας που κλήθηκαν να αντιμετωπίσουν. Αυτό φαίνεται: *«Αν θέλει να βοηθήσει ο κρατικός μηχανισμός να παραβλέψει την γραφειοκρατία στην ουσία και να βοηθήσει» (Σ3).*

Τέλος, μια επιπλέον πρόταση αφορά την οργάνωση των κοινωνικών υπηρεσιών σχετικά με υποδομές, εξοπλισμό και χώρων προσέλευσης σε έκτακτη ανάγκη. Αυτό επιβεβαιώνεται από τα λόγια μιας επαγγελματία: *«Ότι δεν περιμένουμε την τελευταία στιγμή για να έχουμε τα απαραίτητα για να αντιμετωπίσουμε οτιδήποτε συμβεί. Να είναι πιο οργανωμένοι σε μηχανήματα, να έχουν καλύτερες υποδομές. Να υπάρχουν χώροι συγκέντρωσης» (Σ7).*

Κεφάλαιο 5ο: Συζήτηση ευρημάτων

5.1 Συζήτηση ευρημάτων

Σύμφωνα με τα παραπάνω ευρήματα μπορεί να γίνει αντιληπτό ότι από την ώρα πραγματοποίησης του κύριου σεισμού στις 27 Σεπτεμβρίου μέχρι και τις λίγες πρώτες μέρες μετά το συμβάν υπήρξε μεγάλη δυσκολία στη συγκρότηση μιας γραμμής βοήθειας από τους επαγγελματίες. Στο σημείο αυτό παρατηρείται σύγχυση και σύγκρουση στους ρόλους των επαγγελματιών. Οι σύγχρονες κοινωνίες αποτελούν ένα πολύπλοκο σχήμα που δημιουργεί για το άτομο πλήθος κοινωνικών ρόλων. Η ύπαρξη αυτών προδίδουν την οργάνωση που υπάρχει σε μια κοινωνίας (Durkheim, 1976). Όμως μέσα από το μεγάλο στρες που έφερε το γεγονός οι ρόλοι ιεραρχούνται με σκοπό τη γρηγορότερη δυνατή ανταπόκριση ενάντια στις πρώτες συνέπειες του σεισμού. Κατά τη διάρκεια μιας μεγάλης καταστροφής ο ρόλος του επαγγελματία παραμερίζεται και κυρίαρχη θέση παίρνει ο ρόλος του πολίτη, του γονέα, του γείτονα με έμφαση στην ατομική του ιδιότητα. Η επαναφορά του ρόλου επαγγελματία επήλθε μετά την κάλυψη βασικών αναγκών, όπως της τροφής και της στέγης αλλά και της διασφάλισης της προσωπικής και οικογενειακής ασφάλειας του επαγγελματία (πηγή για απόδοση επαγγελματία εάν δεν είναι καλά). Μέχρι και σήμερα οι επαγγελματίες υγείας προσπαθούν να ισορροπήσουν την επαγγελματική με την προσωπική τους ζωή, εκφράζοντας τη θλίψη και το συναίσθημά τους για τον τόπο τους. Άλλωστε οι επαγγελματίες αποτελούν ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα της κοινότητας, οπότε μέσα από αυτούς μπορεί κάποιος να κατανοήσει τη γενικότερη εικόνα της κατάστασης.

Βλέποντας, λοιπόν, τις επιπτώσεις του σεισμού σε κοινοτικό επίπεδο γίνεται αντιληπτό πως μετά από μια καταστροφή οι ισορροπίες χάνονται. Τα θύματα και οι οικογένειές τους μπορεί να παρουσιάσουν σοβαρή θλίψη, σοκ, αποδιοργάνωση, άρνηση, κατάθλιψη, ενοχή, άγχος και επιθετικότητα σκεπτόμενοι την κατάσταση στην οποία βρίσκονται (Hodgkinson and Stewart, 1991). Οπότε παράλληλα με την κάλυψη των πρώτων αναγκών οι ψυχοκοινωνικές ανάγκες αλλά και οι ανάγκες για διασύνδεσης έγιναν εντονότερες (Shahar,1993). Όπως αναφέρθηκε και από το δείγμα οι παραπάνω ανάγκες ήταν εμφανείς, όμως η κάλυψή τους, μέχρι και σήμερα, κατέστη δύσκολη υπόθεση. Το μεγαλύτερος μέρος των πολιτών επικεντρώθηκε κυρίως στην κάλυψη των βασικών του αναγκών, χωρίς να αφιερώνει ενέργεια σε ζητήματα όπως η ψυχική τους υγεία. Οι

κάτοικοι του Αρκαλοχωρίου έχοντας χάσει, στο μεγαλύτερο ποσοστό, σημαντικό μέρος της περιουσίας τους, έδειξαν δυσκολία στο να αναζητήσουν ψυχική υποστήριξη, ακόμα και όταν αυτή θεωρούνταν αναγκαία από τους επαγγελματίες. Ο Maslow (1970) πιστεύει ότι οι άνθρωποι πρέπει πρώτα να καλύψουν τις πρωταρχικές και βασικές τους ανάγκες (σίτιση, ασφάλεια), πριν μπορέσουν να αντιμετωπίσουν ανάγκες υψηλότερου επιπέδου (αυτοπραγμάτωση). Η ανάβαση της πυραμίδας των αναγκών γίνεται σταδιακά, από το χαμηλότερο επίπεδο στο υψηλότερο. Το γεγονός αυτό αποτέλεσε πρόκληση για τους επαγγελματίες, δηλαδή η δημιουργία μιας λειτουργικής κοινότητας μετά από μια τέτοια κρίση. Όμως το στοιχείο της ελπίδας δεν λείπει, και ενώ όλοι γνωρίζουν ότι η αποκατάσταση θα χρειαστεί ακόμα χρόνο, όλοι δουλεύουν μέχρι και σήμερα συνεργατικά για την επιστροφή τους στην κανονικότητα.

Δουλεύοντας πάνω σε αυτό τον στόχο, που είχαν ορίσει οι επαγγελματίες μαζί με την κοινότητα, άρχισαν να γίνονται φανερές οι δυσκολίες. Οι συνθήκες εργασίας ήταν έντονες, πολύωρες, κουραστικές και με λίγα διαθέσιμα μέσα προσφοράς. Σε αυτό το σημείο έγινε έντονος ο ανθρωποκεντρικός χαρακτήρας των επαγγελμάτων υγείας και πρόνοιας, καθώς και η ανάγκη του κάθε επαγγέλματος για ευελιξία και εγρήγορση, κάτι που φάνηκε και στην κατάσταση κρίσης του Αρκαλοχωρίου. Οι επαγγελματίες μέσα σε μια στιγμή κλήθηκαν να καλύψουν έναν μεγάλο όγκο αναγκών, έχοντας και οι ίδιοι χάσει, πέρα από την προσωπική τους ίσως περιουσία, την επαγγελματική τους στέγη. Σημαντικό είναι να τονιστεί πώς λόγω των ζημίων που υπέστησαν οι επαγγελματικοί τους χώροι πολλοί από αυτούς αναγκάστηκαν να βρουν εναλλακτικές στέγες για να ασκούν το επάγγελμα τους, προσπαθώντας πάντα να είναι εύκολα προσβάσιμοι στο ευρύ κοινό (Shahar,1993). Επιπρόσθετα, εκτός από τις έντονες ανάγκες που κλήθηκαν να καλύψουν, δεν πρέπει να παραληφθεί ο υγειονομικός κίνδυνος με τον οποίο βρίσκονταν αντιμέτωποι (Covid-19). Σχετικά με της δυσκολίες που είχαν στην παρέμβαση τους στους κατοίκους της κοινότητας πρέπει πρώτα να ληφθεί υπόψη η πολιτιστική διάσταση του Αρκαλοχωρίου. Το Αρκαλοχώρι, αποτελώντας μια κωμόπολη στην περιοχή του Ηρακλείου Κρήτης, εμφανίζει χαρακτηριστικά “κλασικής κλειστής κοινωνίας”. Σε μικρές κοινότητες, όπου όλοι γνωρίζονται, οι κάτοικοι μπορεί να είναι πιο ευάλωτοι στο στίγμα ότι χρειάζονται ή αναζητούν βοήθεια ψυχικής υγείας. Επιπλέον, το γεγονός ότι ένας συμπολίτης της μικρής αυτής κοινότητας μπορεί να αποτελεί μέρος της μικρής ομάδας επαγγελματιών ενδέχεται να οδηγήσει σε έλλειψη εμπιστοσύνης στο κομμάτι της εχεμύθειας (RHIhub, 2021). Το παραπάνω γεγονός αποτέλεσε έντονο ανασταλτικό παράγοντα στους επαγγελματίες ψυχικής υγείας, μιας που δεν τους

πρόσφερε το έδαφος για να μπορέσουν να πραγματοποιήσουν ενέργειες για την κάλυψη των προαναφερθέντων αναγκών (Dumfries and Galloway Council, 1989).

Λόγω όλων αυτών, έντονο χαρακτηριστικό στο δείγμα αποτέλεσε η κούραση και το επαγγελματικό τέλμα που το διακατείχε. Τα χαοτικά περιβάλλοντα μπορούν να πλήξουν την ικανότητα παρέμβασης ενός κοινωνικού λειτουργού (Landau, 1997), δημιουργώντας έντονο στρες. Η καθημερινή και συνεχόμενη έκθεση σε τέτοια περιβάλλοντα μπορεί να οδηγήσουν σε burn out, δηλαδή μια αντίδραση σε χρόνιο συναίσθημα που προέρχεται από στρεσογόνους παράγοντες στην εργασία, όπως π.χ. η εξάντληση. Σημαντικός παράγοντας που τους βοήθησε να ανταπεξέλθουν σε όλες αυτές τις δυσκολίες ήταν το ίδιο το σύνολο των συναδέλφων, υπηρεσιών, οικογενειακού περιβάλλοντος αλλά και των εθελοντών. Μέσα από συζητήσεις και διαμοιρασμό εμπειριών ο καθένας έπαιρνε τις πληροφορίες και τη στήριξη για την καλύτερη ανταπόκριση απέναντι στον όγκο εργασίας. Λόγω της ιδιαίτερης φύσης της κατάστασης, οι επαγγελματίες αξιοποίησαν πλήρως τις προσωπικές και επαγγελματικές τους δυνατότητες, ώστε να μπορέσουν να εργαστούν αποτελεσματικά

Οι δεξιότητες για τη διαχείριση τέτοιου βαθμού κρίσεων και των δυσκολιών που συνόδευαν την κατάσταση αυτή δεν αποτελούν απαραίτητα μέρος της εκπαιδευτικής τους κατάρτισης. Ένα μεγάλο μέρος επαγγελματιών ανέφερε πώς η εκπαίδευση που έλαβε, δεν μπορεί να θεωρηθεί επαρκής. Το σημείο που τονίστηκε ήταν η μεταλαμπάδευση των γνώσεων και των εμπειριών των επαγγελματιών από τον έναν στον άλλον μέσα από συζήτηση και εκπαίδευση.

Εν κατακλείδι, το σημαντικότερο σε μια κρίση, σύμφωνα και με τους επαγγελματίες, είναι η δημιουργία ενός σχεδίου έκτακτης ανάγκης για επερχόμενη κρίση. Τονίστηκε, μάλιστα, ότι η συνεχόμενη εκπαίδευση και επιμόρφωση είναι ο καταλυτικός παράγοντας για τη μελλοντική αντιμετώπιση καταστάσεων κρίσης, όχι μόνο όπως στη συγκεκριμένη περίπτωση του σεισμού, αλλά σε οποιαδήποτε άλλη καταστροφή.

5.2 Συμπεράσματα

Κατά την επεξεργασία των πορισμάτων, έπειτα από τα αναλυτικά στάδια που διενεργήθηκαν από την επιλέξιμη μεθοδολογία, εκτιμήθηκαν τα ευρήματα, σύμφωνα με τα ερωτήματα που έθεσε η ομάδα των ερευνητών στους επαγγελματίες υγείας του Δήμου Μινώα Πεδιάδας. Το

κυριότερο σημείο των ερωτημάτων αυτών αποτελούν η διαχείριση της κρίσης που κλήθηκαν να αντιμετωπίσουν οι επαγγελματίες υγείας μετά τη σεισμική δόνηση που συνέβη στις 27 Σεπτεμβρίου του 2021 στον Δήμο Μινώα Πεδιάδας. Πιο συγκεκριμένα, οι ερωτήσεις που πραγματοποιήθηκαν στους επαγγελματίες εστίασαν στις εμπειρίες, στα συναισθήματα, στις επιπτώσεις, στους τρόπους αντιμετώπισης της κρίσης, στις γνώσεις, στις δυσκολίες, στα δυνατά σημεία τους, στην ανατροφοδότηση που είχαν, στις ανάγκες τους, στην υποστήριξή που έλαβαν, στην κινητοποίηση της κοινότητας απέναντι στην κρίση, στην προσωπική και επαγγελματική προετοιμασία που είχαν, τις αλλαγές που πιθανώς θα έκαναν στην αντιμετώπιση της κρίσης, προτάσεις που έχουν για επερχόμενες καταστροφές, την επιρροή του σεισμού στην ζωή τους, την κατάσταση της κοινότητας και τις νέες προκλήσεις που κλίνονται να αντιμετωπίσουν.

Γίνεται, λοιπόν, αντιληπτό πως ο σεισμός επηρέασε άμεσα το δείγμα προσωπικά και επαγγελματικά. Οι πρώτες ώρες χαρακτηρίστηκαν ως χάος, γεμάτες πανικό. Όμως το αίσθημα της αυτοσυντήρησης και η ανάγκη για άμεσες κινήσεις έκαναν τους επαγγελματίες να δράσουν γρήγορα και αποτελεσματικά βρίσκοντας γρήγορα ένα σχέδιο δράσης. Παρά τις δυσχερείς συνθήκες εργασίας, με τις οποίες αναγκάστηκαν να δουλέψουν, το αίσθημα της ευθύνης και η ανάγκη να βοηθήσουν και αυτοί τον τόπο τους τους έδωσε την δύναμη να χρησιμοποιήσουν το επάγγελμα τους ως μέσω να προσφέρουν βοήθεια. Η σκέψη αυτή και η ανάγκη τους για προσφορά τους έδωσε αρκετή δύναμη να ανταπεξέλθουν στις δύσκολες συνθήκες που υπήρχαν. Επιπλέον, η στήριξη που είχαν ο ένας με τον άλλον σε επαγγελματικό και ανθρώπινο επίπεδο ήταν η κύρια πηγή ανατροφοδότησής τους. Κατάφεραν να δημιουργήσουν ένα επαγγελματικό δίκτυο από το μηδέν, ικανό να καλύψει το μεγαλύτερο μέρος των αναγκών χωρίς να έχουν, όπως οι ίδιοι αναφέρουν, τις απαραίτητες γνώσεις και μέσα. Ευτυχώς στο έργο αυτό δεν ήταν μόνοι. Η βοήθεια που δέχθηκαν από τον Δήμο τους, την περιφέρεια αλλά και τους εθελοντές χαρακτηρίστηκε ως πολύτιμη και σημαντική. Οι ίδιοι σήμερα είναι ικανοποιημένοι από τους εαυτούς τους. Μέσα από την έρευνα φάνηκε πως ξεπέρασαν τα όρια τους και δούλεψαν παραπάνω από το ωράριο τους για μήνες συνεχόμενα. Δυστυχώς πάρα την προσωπική τους ικανοποίηση, για την επαγγελματική τους επίδοση και προσφορά, γίνεται εμφανής και η στεναχώρια τους για τον τόπο τους. Το κομμάτι της αποκατάστασης πλέον είναι κάτι που τους ξεπερνά και η επιστροφή στην ισορροπία τους φαντάζει κάτι μακρινό. Παρόλα αυτά συνεχίζουν δυναμικά τις προσπάθειές τους, εκτελώντας τον ρόλο τους και εκπληρώνοντας το κομμάτι για την αποκατάσταση που τους αναλογεί. Σε αυτό το σημείο σημαντικό είναι να τονιστεί πως οι

ίδιοι νιώθουν την ανάγκη να μεταλαμπαδεύσουν τις γνώσεις και τις εμπειρίες τους σε επόμενους επαγγελματίες, ελπίζοντας βέβαια πως κανένας δεν θα ξαναχρειαστεί να βρεθεί στη θέση τους. Οι ίδιοι έδωσαν έμφαση στην εκπαίδευση των επαγγελματιών πάνω στην κρίση και στην καλύτερη προετοιμασία, όχι μόνο αυτών, αλλά και των πολιτών.

Σε όλη αυτή την κατάσταση βοηθητική θα ήταν η εποπτεία των επαγγελματιών. Κάτι που απουσίαζε στην όλη κατάσταση. Η συναισθηματική φόρτιση σε καταστάσεις κρίσης είναι κάτι φυσιολογικό και αναμενόμενο. Μέσω της εποπτείας οι επαγγελματίες υγείας έχουν την δυνατότητα να βοηθηθούν στην αντιμετώπιση ζητημάτων που αφορούν επαγγελματικά κολλήματα, προσφέροντας επιστημονική καθοδήγηση, πρόληψη του συνδρόμου της επαγγελματικής εξουθένωσης (Burn out) και στην ανάπτυξη επαγγελματικών δεξιοτήτων.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ηλεκτρονική βιβλιογραφία:

- Bauwens, J. and Naturale, A. (2017). The Role of Social Work in the Aftermath of Disasters and Traumatic Events. *Clinical Social Work Journal*, 45(2), pp.99–101.
- Bauwens, J. and Naturale, A. (2017). *The Role of Social Work in the Aftermath of Disasters and Traumatic Events*. New York 2017: Springer Science+Business Media. Διαθέσιμο στο: mail-
- Das, A. (2020). Social Work, Disasters and Communities—Challenging the Boundaries of the Profession. *The British Journal of Social Work*.
- Das, A. (n.d.). Social Work, Disasters and Communities—Challenging the Boundaries of the Profession. New Zealand: New Zealand Parliamentary Services, Wellington,.
- Dominelli, L. (2023). International Perspectives on Social Work and Political Conflict. Joe Duffy, Jim Campbell, and Carol Tosone (Eds). *The British Journal of Social Work*.
- Galambos, C.M. (2005). Natural Disasters: Health and Mental Health Considerations. Health & Social Work, 30(2), pp.83–86.
- Hare, I. (2004). Defining Social Work for the 21st Century. *International Social Work*, 47(3), pp.407–424.
- Ioakimidis, V., Santos, C.C. and Herrero, I.M. (2014). Reconceptualizing social work in times of crisis: An examination of the cases of Greece, Spain and Portugal. *International Social Work*, 57(4), pp.285–300.
- Javadian, R. (2007). Social work responses to earthquake disasters. *International Social Work*, 50(3), pp.334–346.
- Longhofer, J. and Floersch, J. (2012). The Coming Crisis in Social Work. *Research on Social Work Practice*, 22(5), pp.499–519.
- Mathbor, G.M. (2007). Enhancement of community preparedness for natural disasters. *International Social Work*, 50(3), pp.357–369.

● Measuring the Impact of the Fiscal Crisis on Human Services Agencies and Social Work Training. (1995). *Social Work*.

● Nikku, B.R. (2015). Living through and responding to disasters: Multiple roles for Social Work. *Social Work Education*, 34(6), pp.601–606.

● Padgett, D.K. (2002). Social work research on disasters in the aftermath of the September 11 tragedy: Reflections from New York City. *Social Work Research*, 26(3), pp.185–192.

● Poal, P. (2009, October). INTRODUCTION TO THE THEORY AND PRACTICE OF CRISIS

● Roberts, R.W., and Nee, R.H (Eds.): Theories of Social Casework, The University of Chicago Press, Chicago.

● Willett, J. (2017). Micro disasters: Expanding the social work conceptualization of disasters. International Social Work, 62(1), pp.133–145.

● Yanay, U. and Benjamin, S. (2005). The role of social workers in disasters. *International Social Work*, 48(3), pp.263–276.

Ιστοσελίδες:

● Βικιπαίδεια (2021) *Σεισμός του Αρκαλοχωρίου.* Ανακτήθηκε από: https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A3%CE%B5%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82_%CF%84%CE%BF%CF%85_%CE%91%CF%81%CE%BA%CE%B1%CE%BB%CE%BF%CF%87%CF%89%CF%81%CE%AF%CE%BF%CF%85_(2021)
(Τελευταία Πρόσβαση: 03/01/2022)

● Δήμος Μινώα Πεδιάδας, (2014), *«Δημοτικό Αθλητικό Κέντρο Αρκαλοχωρίου»*, ανακτήθηκε από: http://www.discoverminoapediadas.gr/project/%CE%B4%CE%B7%CE%BC%CE%BF%CF%84%CE%B9%CE%BA%CF%8C-%CE%B1%CE%B8%CE%BB%CE%B7%CF%84%CE%B9%CE%BA%CF%8C-%CE%BA%CE%AD%CE%BD%CF%84%CF%81%CE%BF-

%CE%B1%CF%81%CE%BA%CE%B1%CE%BB%CE%BF%CF%87%CF%89%CF%81%CE%AF/

(Τελευταία Πρόσβαση 03/01/2023)

- Δήμος Μινώα Πεδιάδας, (2018α), *«Κοινωφελής Επιχείρηση Κοινωνικών Δομών Δήμου Μινώα Πεδιάδας»,* ανακτήθηκε από: https://www.minoapediadas.gr/municipality/history-municipality/kekd.html

(Τελευταία Πρόσβαση: 03/01/ 2022)

- Δήμος Μινώα Πεδιάδας, 2018 *«Κέντρο Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων Δήμου Μινώα Πεδιάδας»,* ανακτήθηκε από: https://www.minoapediadas.gr/municipality/khfh/khfh.html *(Τελευταία Πρόσβαση: 03/01/2022)*

- Κ.Δ.Α.Π Δήμου Ηρακλείου, 2021, ανακτήθηκε από: https://www.kdap.dikeh.gr/ *(Τελευταία Πρόσβαση: 03/01/2022)*
- ΚΥ Αρκαλοχωρίου, 2013,ανακτήθηκε από : https://www.hc-crete.gr/ky-arkaloxori (Τελευταία Πρόσβαση: 25/08/2022)

Κέντρου Κοινότητα Δ. Μινώα Πεδιάδας, 2018, ανακτήθηκε από: https://www.minoapediadas.gr/municipality/communitycenter/kkmp.html

(Τελευταία Πρόσβαση: 03/01/ 2022)

- Κοινωφελής Δημοτικής Επιχείρησης Πειραιά,2020, ανακτήθηκε από https://kodep.gr/help-at-home/

Τελευταία Πρόσβαση: 03/01/2022)

- Δήμος Μινώα Πεδιάδας, «Κοινωφελής Επιχείρηση», 2018,ανακτήθηκε από:https://www.minoapediadas.gr/e-services/koinwnikhyphresia/koinwnikhyphresiarmod.html *(Τελευταία Πρόσβαση: 03/01/2022)*

- Δήμος Μινώα Πεδιάδας, 2014, «Αρκαλοχώρι», ανακτήθηκε από: http://www.discoverminoapediadas.gr/project/%CE%B1%CF%81%CE%BA%CE%B1%CE%BB%CE%BF%CF%87%CF%8E%CF%81%CE%B9/

(Τελευταία Πρόσβαση: 03/09/2022)

- Δήμος Μινώα Πεδιάδας, 2018δ, ανακτήθηκε από: https://www.minoapediadas.gr/

(Τελευταία Πρόσβαση: 03/09/2022)

- Καλλικράτης, 2013, «Δήμος Μινώα Πεδιάδας ΠΕ Ηρακλείου», ανακτήθηκε από: https://www.kallikratis.org/dimos-minoa-pediadas-pe-irakleioy/

(Τελευταία Πρόσβαση: 28/08/2022)

- Δήμος Μινώα Πεδιάδας, 2015, *«Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δήμου Μινώα Πεδιάδας Ηρακλείου Κρήτης 2015-2019»,*ανακτήθηκε από: https://www.minoapediadas.gr/files/items/2/2226/egkekrimenos_stratigikos_shediasmos_-a_fasi.pdf?rnd=1471332890

(Τελευταία πρόσβαση: 13/09/2022)

- Δήμου Μινώα Πεδιάδας, 2014, *«Καρναβάλι Αρκαλοχωρίου»,* ανακτήθηκε από: http://www.discoverminoapediadas.gr/project/%CE%BA%CE%B1%CF%81%CE%BD%CE%B1%CE%B2%CE%AC%CE%BB%CE%B9-%CE%B1%CF%81%CE%BA%CE%B1%CE%BB%CE%BF%CF%87%CF%89%CF%81%CE%AF%CE%BF%CF%85/

(Τελευταία Πρόσβαση: 10/09/2022)

- Alfaexpo ,2021, *«Παγκρήτια Αγροκτηνοτροφική Έκθεση Αρκαλοχωρίου»,* ανακτήθηκε από: https://www.alfaexpo.gr/portfolio_page/arkalochori/

(Τελευταία Πρόσβαση: 24/08/2022)

- Greek Travel Pages, 2021, ανακτήθηκε από: https://www.gtp.gr/LocInfo.asp?IncludeWide=0&InfoId=28&Code=EGRC&PrimeCode=EGRC&Level=3&PrimeLevel=3&Entity=577&LocId=446&lng=1

(Τελευταία Πρόσβαση: 28/08/2022)

- E-messara, 2021, *«Σεισμός στο Αρκαλοχώρι, σε εφαρμογή το σχέδιο «Εγκέλαδος»- Τι προβλέπει»,* ανακτήθηκε από: https://e-mesara.gr/seismos-sto-arkalochori-se-efarmogi-to-schedio-egkelados-ti-provlepei/

(Τελευταία Πρόσβαση: 04/01/2022)

- Υπουργείο Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας ,2020, *«Σχέδιο Εγκέλαδος»*, ανακτήθηκε από: https://www.civilprotection.gr/el/geniko-shedio-antimetopisis-ektakton-anagkon-kai-amesisvraheias-diaheirisis-ton-synepeion-apo-tin

(Τελευταία Πρόσβαση: 28/08/2022)

- Παρακρητικά, 2021, «Ε. Λέκκας: *Δεν αποκλείεται μεγαλύτερος σεισμός!»* ανακτήθηκε από:https://www.parakritika.gr/e-lekkas-den-apokleietai-megalyteros-seismos/

(Τελευταία Πρόσβαση: 10/09/2022)

- Πατρίς, 2021, *«Στο Αρκαλοχώρι: Ανησυχητικό φαινόμενο οι σεισμοί»,* ανακτήθηκε από: https://www.patris.gr/2021/07/22/sto-arkalochori-anisychitiko-fainomeno-oi-seismoi/

(Τελευταία Πρόσβαση: 04/09/2022)

- Newshub, 2021, *«Κουνήθηκε το Αρκαλοχώρι από τον επιφανειακό σεισμό!»,* ανακτήθηκε από: https://www.newshub.gr/el/kriti/podariko-ton-aygoysto-koynithike-to-arkalochori-apo-ton-epifaneiako-seismo

(Τελευταία Πρόσβαση: 25/08/2022)

- Χανιώτικα Νέα, 2021, *«Συνεδρίαση του Συντονιστικού Οργάνου Πολιτικής Προστασίας της Περιφέρειας Κρήτης στον Δ. Μινώα Πεδιάδας, για τους σεισμούς»,* ανακτήθηκε από: https://www.haniotika-nea.gr/synedriasi-toy-syntonistikoy-organoy-politikis-prostasias-tis-perifereias-kritis-sto-dimo-minoa-pediados-gia-toys-seismoys/

(Τελευταία Πρόσβαση:04/09/2022)

- Υπουργείο Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας, 2021, *« Ισχυρή σεισμική δόνηση στην Κρήτη»,* ανακτήθηκε από: https://www.civilprotection.gr/en/node/7341&https://www.civilprotection.gr/sites/default/gscp_uploads/files/gscp2021012_0.pdf

(Τελευταία Πρόσβαση: 04/09/2022)

- Σκάι, 2021*, «Στυλιανίδης: Προτεραιότητα της Πολιτικής Προστασίας η διασφάλιση της ανθρώπινης ζωής»,* ανακτήθηκε από: https://www.skai.gr/news/politics/stylianidis-proteraiotita-tis-politikis-prostasias-i-diasfalisi-tis-anthropinis-zois

(Τελευταία Πρόσβαση: 12/09/2022)

- Insider, 2021, *«Τσελέντης για σεισμό στο Ηράκλειο: «Ήταν ο κύριος σεισμός»- Γνωστό το ρήγμα του Καστελλίου»,* ανακτήθηκε από: https://www.insider.gr/eidiseis/191355/tselentis-gia-seismo-sto-irakleio-itan-o-kyrios-seismos-gnosto-rigma-kastellioy

(Τελευταία Πρόσβαση: 28/08/2022)

- Iefimerida, 2021, *«Ιάκωβος Τζαγκαράκης: Ο 65χρονος που έχασε τη ζωή του στον σεισμό των 5,8 Ρίχτερ -Τραυματίστηκε ο γιος του.»*, ανακτήθηκε από: https://www.iefimerida.gr/ellada/iakobos-tzagkarakis-o-65hronos-ehase-ti-zoi-toy-sto-seismo-58-rihter

(Τελευταία Πρόσβαση: 25/08/2022)

- Φίλοι της τέχνης και της φιλοσοφίας, 2021, *«Σεισμός στην Κρήτη: «Όλη μου τη ζωή ζω εδώ, δεν έμεινε τίποτα όρθιο, τώρα μου λένε να φύγω…»,* ανακτήθηκε από: https://filoitexnisfilosofias.com/%CF%83%CE%B5%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82-%CF%83%CF%84%CE%B7%CE%BD-%CE%BA%CF%81%CE%AE%CF%84%CE%B7-%CF%8C%CE%BB%CE%B7-%CE%BC%CE%BF%CF%85-%CF%84%CE%B7-%CE%B6%CF%89%CE%AE-%CE%B6%CF%89-%CE%B5/

(Τελευταία Πρόσβαση: 10/09/2022)

- Πρώτο Θέμα, 2021, *«Σεισμός στην Κρήτη: Επτά άνθρωποι μεταφέρθηκαν με ασθενοφόρα σε δομές υγείας»,* ανακτήθηκε από: https://www.protothema.gr/greece/article/1165225/seismos-stin-kriti-epta-anthropoi-metaferthikan-me-asthenofora-se-domes-ugeias/

(Τελευταία Πρόσβαση: 13/09/2022)

- Καθημερινή, 2021*, «Σεισμός στην Κρήτη: Καταστροφές στο Αρχοντικό Ηρακλείου – Συγκλονίζουν οι μαρτυρίες των κατοίκων»,* ανακτήθηκε από: https://www.kathimerini.gr/society/561516868/seismos-stin-kriti-katastrofes-sto-archontiko-irakleioy-sygklonizoyn-oi-martyries-ton-katoikon-vinteo/

(Τελευταία Πρόσβαση:12/09/2022)

- Ρεθεμνιώτικα Νέα, 2021, *«Μη κατοικήσιμα 359 κτίσματα σε 415 αυτοψίες – Ακατάλληλες 9 σχολικές μονάδες»* ,ανακτήθηκε από: https://rethnea.gr/%CE%BC%CE%B7-%CE%BA%CE%B1%CF%84%CE%BF%CE%B9%CE%BA%CE%AE%CF%83%CE%B9%CE%BC%CE%B1-359-%CE%BA%CF%84%CE%AF%CF%83%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B1-%CF%83%CE%B5-415-%CE%B1%CF%85%CF%84%CE%BF%CF%88%CE%AF%CE%B5%CF%82/

(Τελευταία Πρόσβαση: 25/08/2022)

- www.esa.int. (2010). ESA , Eduspace_GR , «Χαρτογράφηση και Δορυφορικά Δεδομένα»

Ανακτήθηκε από:

https://www.esa.int/SPECIALS/Eduspace_GR/SEMKOS4PVFG_0.html?fbclid=IwAR0oxdSPNldjLSF0c7hJMXBamEmIYtOXt3M7JgsiL5cXClBvNG-3NMcAaVA

(Τελευταία πρόσβαση: 25/8/2022)

- Newshub,2021, *«Οι σεισμόπληκτοι του Δ. Μινώα Πεδιάδας δημιούργησαν την «Ελπίδα»,* ανακτήθηκε από: https://www.newshub.gr/el/kriti/oi-seismopliktoi-toy-d-minoa-pediadas-dimioyrgisan-tin-elpida

(Τελευταία Πρόσβαση: 27/08/2022)

- Maleviziotis, 2021, *«Σεισμοί στην Κρήτη: 9 δονήσεις μετά τα 4,2 ρίχτερ, παρακολούθηση της περιοχής»*, ανακτήθηκε από:https://maleviziotis.gr/2021/07/21/%CF%83%CE%B5%CE%B9%CF%83%CE%BC%CE%BF%CE%AF-%CF%83%CF%84%CE%B7%CE%BD-%CE%BA%CF%81%CE%AE%CF%84%CE%B7-9-%CE%B4%CE%BF%CE%BD%CE%AE%CF%83%CE%B5%CE%B9%CF%82-%CE%BC%CE%B5%CF%84%CE%AC-%CF%84%CE%B1-42-%CF%81/

(Τελευταία Πρόσβαση: 28/08/2022)

- Naftemporiki, 2021, *« Σεισμός 5,8 ρίχτερ στην Κρήτη- Μετασεισμοί και Καταρρεύσεις κτηρίων»,* ανάκτηση από: https://www.naftemporiki.gr/story/1781115/seismos-58-rixter-stin-kriti-metaseismoi-kai-katarreuseis-ktirion

(Τελευταία Πρόσβαση: 04/09/2022)

- Capital.gr, 2021, *«Σεισμός 5,8 Ρίχτερ στο Ηράκλειο Κρήτης: Ένας νεκρός, 12 τραυματίες - Στήνονται σκηνές για 2.500 ανθρώπους»,* ανακτήθηκε από: https://www.capital.gr/epikairotita/3584367/seismos-5-8-rixter-sto-irakleio-kritis-enas-nekros-12-traumaties-stinontai-skines-gia-2-500-anthropous

(Τελευταία Πρόσβαση: 25/08/2022)

- Rural Health information Hub (2017). *Rural Mental Health Introduction - Rural Health Information Hub*. ανακτήθηκε από https://www.ruralhealthinfo.org/topics/mental-health.

(Τελευταία Πρόσβαση: 25/11/2022)

- IziPen. (2021). *Ποιοτική και Ποσοτική Έρευνα: Μεθοδολογία και Διαφορές* ανακτήθηκε από https://izipen.gr/blog/poiotiki-posotiki/

(*Τελευταία πρόσβαση: 25/05/2022)*

- Nikku, B.R. (2015). *Living through and responding to disasters: Multiple roles for Social Work.* Διαθέσιμο στο: https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/02615479.2015.1090942

(Τελευταία Πρόσβαση: 28/08/2022)

- Padgett, D.K. (2002). *Social work research on disasters in the aftermath of the September 11 tragedy: Reflections from New York City.* Διαθέσιμο στο: https://mail-attachment.googleusercontent.com/attachment/u/0/

(Τελευταία πρόσβαση: 25/05/2022)

- Yanay, U. and Benjamin, S. (n.d.). *The role of social workers in disasters. The Jerusalem experience.* Διαθέσιμο στο: https://mail-attachment.googleusercontent.com/attachment/

(*Τελευταία πρόσβαση: 25/05/2022)*

- Βικιπαίδεια (2021) *Σεισμός του Αρκαλοχωρίου.* Ανακτήθηκε από: https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A3%CE%B5%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82_%CF%84%CE%BF%CF%85_%CE%91%CF%81%CE%BA%CE%B1%CE%BB%CE%BF%CF%87%CF%89%CF%81%CE%AF%CE%BF%CF%85_(2021)

(*Τελευταία πρόσβαση: 15/05/2022)*

- Δήμος Μινώα Πεδιάδας, 2014, *«Δημοτικό Αθλητικό Κέντρο Αρκαλοχωρίου»*, ανακτήθηκε από:http://www.discoverminoapediadas.gr/project/%CE%B4%CE%B7%CE%BC%CE%BF%CF%84%CE%B9%CE%BA%CF%8C-%CE%B1%CE%B8%CE%BB%CE%B7%CF%84%CE%B9%CE%BA%CF%8C-%CE%BA%CE%AD%CE%BD%CF%84%CF%81%CE%BF-%CE%B1%CF%81%CE%BA%CE%B1%CE%BB%CE%BF%CF%87%CF%89%CF%81%CE%AF/

(Τελευταία πρόσβαση: 25/05/2022)

● Ζαφειροπούλου Μαρία. (2016). *Ποιοτική ερευνητική μεθοδολογία* ανακτήθηκε από https://slideplayer.gr/slide/11164068/

(*Τελευταία πρόσβαση: 15/05/2022)*

● Κεραμιδάς Π. (2017). *Ο ρόλος της επικοινωνίας με το ευρύ κοινό στη διαχείριση φυσικών καταστροφών : Η οπτική των ΜΜΕ* ανακτήθηκε από: https://pergamos.lib.uoa.gr/uoa/dl/frontend/file/lib/default/data/1505936/theFile

(Τελευταία πρόσβαση: 26/05/2022)

● Μούντζια Αλεξάνδρα. (2021). *Η κοινωνική εργασία σε καταστάσεις κρίσεις* ανακτήθηκε από: https://www.lep.gr/i-koinoniki-ergasia-se-katastaseis-kr/

(*Τελευταία πρόσβαση: 20/05/2022)*

● Τσιώλης, Γ.,(n.d.).«Ποιοτικές μέθοδοι στην κοινωνιολογική έρευνα» ανακτήθηκε από: https://student.cc.uoc.gr/uploadFiles/1110-%CE%A5004%CE%9A/enotita1.pdf

(Τελευταία πρόσβαση: 26/09/2022)

Βιβλία

● Mason, J. (2009). *Η διεξαγωγή της ποιοτικής έρευνας* (8η εκδ.) (μτφρ. Ε. Δημητριάδου, επιμ. Ν. Κυριαζή) Αθήνα: Πεδίο.

● Βεργέτη, Α. (2009). *Κοινωνική Εργασία με οικογένειες σε κρίση.* Αθήνα: ΤΟΠΟΣ.

● Δημοπούλου-Λαγωνίκα, Μ. (2009). *Από την ατομική στην γενική - ολιστική προσέγγιση*. Αθήνα: ΤΟΠΟΣ.

● Δημοπούλου-Λαγωνίκα, Μ. (2011). *ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΜΟΝΤΕΛΑ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ.* Τόπος: Εκδόσεις

● Καλλινικάκη, Θ. (2011). *ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΘΕΩΡΙΑ ΤΗΝ ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ.* Αθήνα: ΤΟΠΟΣ.

● Κανδυλάκη, Α. (2008). *Η ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ Δεξιότητες και Τεχνικές.* Αθήνα: ΤΟΠΟΣ.

● Καλλινικάκη, Θ. (2010). *Ποιοτικές μέθοδοι στην έρευνα της κοινωνικής εργασίας* (σσ.). Αθήνα: Εκδόσεις Τόπος.

● Ίσαρη, Φ. Πουρκός, Μ. (2015). *Ποιοτική μεθοδολογία έρευνας. Εφαρμογές στην ψυχολογία και στην εκπαίδευση* (σσ.). Ελληνικά Ακαδημαϊκά Ηλεκτρονικά Συγγράμματα και Βοηθήματα.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ι. ΑΞΟΝΕΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ

ΟΔΗΓΟΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ – ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΕΣ ΑΡΚΑΛΟΧΩΡΙ

Α. ΠΡΟΦΙΛ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΙΑΖΟΜΕΝΟΥ/ΗΣ

1. Φύλο
2. Ηλικία
3. Ειδικότητα
4. Σπουδές (μεταπτυχιακό, διδακτορικό, επιμόρφωση κλπ.)
5. Χρόνια προϋπηρεσίας γενικά
6. Θέση στην υπηρεσία
7. Χρονικό διάστημα προϋπηρεσίας στην υπηρεσία
8. Λίγα λόγια για τον σκοπό, έργο της υπηρεσίας

Β. ΒΑΣΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ

1. Πώς βιώσατε τον μεγάλο σεισμό της 27ης Σεπτεμβρίου; (σκέψεις/συναισθήματα/εμπειρία);
2. Τι επιπτώσεις είχε ο σεισμός της ζωής σε ατομικό, κοινωνικό επίπεδο (τόσο στους κατοίκους όσο και στους επαγγελματίες);
3. Πώς/με ποιους τρόπους ενδυναμώσατε τους πληγέντες στην αντιμετώπιση της κρίσης;
4. Ποιους μηχανισμούς/δεξιότητες/τεχνικές επιστρατεύσατε/αξιοποιήσατε (οι επαγγελματίες) για να αντιμετωπίσετε/ανταπεξέλθετε στην κρίση που προέκυψε στην περιοχή σας;

5. Πώς εκτιμάτε ότι οι γνώσεις, οι μέθοδοι και οι τεχνικές της ειδικότητας/επαγγέλματός σας που χρησιμοποιούσατε μέχρι τώρα, σας φάνηκαν χρήσιμες στην αντιμετώπιση της κρίσης;
6. Ποιες δυσκολίες/αδυναμίες εντοπίσατε στην άσκηση των καθηκόντων σας; Πώς τις αντιμετωπίσατε; (παράδειγμα)
7. Ποια δυνατά σημεία εντοπίσατε στην παρέμβασή σας; (παράδειγμα)
8. Πώς ενισχύθηκε η ανθεκτικότητά σας; Από πού πήρατε ανατροφοδότηση; (παράδειγμα)
9. Ποιες νέες ανάγκες δημιουργήθηκαν και τι υποστήριξη είχατε και από ποιον;
10. Ποια είναι η γνώμη σας για την κινητοποίηση όλων των φορέων/κατοίκων/εθελοντών, εντός και εκτός της περιοχής, για την παροχή άμεσης υποστήριξης στη συνθήκη που δημιουργήθηκε από τον σεισμό;
11. Πόσο προετοιμασμένοι ήσασταν επαγγελματικά και προσωπικά για μια κατάσταση κρίσης, όπως αυτή του σεισμού;
12. Τι θα κάνατε διαφορετικά αν καλούσασταν να αντιμετωπίσετε ξανά μια παρόμοια κατάσταση;
13. Τι προτάσεις έχετε για βελτίωση όσον αφορά στο επάγγελμα;
14. Πώς σας επηρέασε όλη αυτή η εμπειρία ως επαγγελματίες και ως άτομα;
15. Πώς κρίνετε την κατάσταση στην κοινότητά σας από την αρχή της κρίσης μέχρι και σήμερα;
16. Ποιες νέες προκλήσεις πιστεύετε ότι δημιούργησε η συγκεκριμένη κατάσταση κρίσης (στην τοπική αυτοδιοίκηση, στους επαγγελματίες/στην υπηρεσία σας/στον τόπο);
17. Τι έχετε να προτείνετε για την αντιμετώπιση από τους φορείς/τους επαγγελματίες/τον κρατικό μηχανισμό σε μελλοντικές καταστάσεις κρίσης που πιθανώς προκύψουν από επερχόμενους σεισμούς;

ΙΙ. ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΕΓΓΡΑΦΟ ΚΑΙ ΕΓΓΡΑΦΟ ΣΥΝΑΙΝΕΣΗΣ

Συγκατάθεση/Συναίνεση συμμετέχοντα/ουσας στην έρευνα

Έχω ενημερωθεί σχετικά με τον σκοπό και το περιεχόμενο της έρευνας στα πλαίσια της πτυχιακής εργασίας των φοιτητών Ανδριοπούλου Αγγελική, Αρβανίτη Χριστίνα Καψάλη Αγγελική, και υπεύθυνης καθηγήτριας της Οικονόμου Κατερίνας στο τμήμα Κοινωνικής Εργασίας του ΕΛ.ΜΕ.ΠΑ., με θέμα: **«ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΣΕ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΚΡΙΣΗΣ: ΕΜΠΕΙΡΙΕΣ ΚΑΙ ΒΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ ΜΕΤΑ ΤΟΝ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΙΚΟ ΣΕΙΣΜΟ ΣΤΟ ΑΡΚΑΛΟΧΩΡΙ»** και, γνωρίζοντας ότι θα τηρηθεί η τήρηση απορρήτου των προσωπικών μου δεδομένων, συμφωνώ οικειοθελώς να συμμετάσχω σε αυτή την έρευνα και να ηχογραφηθεί η συνέντευξη.

_____

Ονοματεπώνυμο Συμμετέχοντα/ουσα

_____

Υπογραφή Ημερομηνία